

ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ

Országgyűlés Hivatala

Irományszám: X | 15573

Érkezett: 2017 JAN 06.

Kövér László

az Országgyűlés elnöke részére

Írásbeli kérdés

Helyben

Tisztelt Elnök Úr!

Az Alaptörvény 7. cikk (2) bekezdése alapján, figyelemmel az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 42. § (8) bekezdésére, valamint az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozat 124. § (1) bekezdésére, **kérdést** kívánok benyújtani a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 4. § 1., 3., 4. pontjában foglalt feladatkörében érintett **Lázár János**hoz, a Miniszterelnökséget vezető miniszterhez,

„Nemzeti adatpolitika, avagy a szakma tudja, de a kormányzati politika nem akarja?”

címmel. A választ írásban kérem.

Tisztelt Miniszter Úr!

A Miniszterelnökség a kormányzati honlapon 2016. december 27-én tette közzé a 2016 júliusában elkészült, nemzeti adatpolitikáról szóló fehér könyvet és az ahhoz érkezett észrevételek összefoglalóját.

Mindenekelőtt nem világos, hogy közzé tett fehér könyv a közadatok széles körű újrahasznosításához szükséges intézkedésekről szóló 1310/2015. (V. 21.) Korm. határozat 4. pontjában foglalt feladat végrehajtásaként született-e. A kormányhatározat ugyanis a Miniszterelnökséget vezető minisztert kötelezte arra, hogy „a nemzeti fejlesztési miniszter bevonásával, valamint a Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanács közreműködésével a 3. pont szerint a miniszterek által rendelkezésre bocsátott gyakorlati tapasztalatok és a külföldi jó gyakorlatok figyelembevételével készítsen társadalmi-gazdasági hasznokat számszerűsítő modellt is tartalmazó fehér könyvet egy, a közadatok újrahasznosítását elősegítő egységes kormányzati adatpolitika megalapozására, és azt bocsássa szakmai és társadalmi vitára”.

E kérdésre adott válasz azért sem mellékes, mert a fehér könyv több fontos megállapítást és javaslatot tesz, közöttük például a következőt: „[a] gazdaságnak, magának a közsférának, sőt az egész társadalomnak óriási szüksége van arra, hogy akadálymentesen hozzáférjen a közadatokhoz”. Akadálymentesség alatt a szerzők többek között a jogi korlátoktól mentes hasznosíthatóságot értik. Úgy látják, hogy a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok (a közadatok) különös jelentőséggel bírnak a kormányzás átláthatósága, ellenőrizhetősége, továbbá a korrupció elleni küzdelem szempontjából, kiemelik, hogy nyilvánvalóan sok jó

minőségű közadatra van szükség a jó kormányzáshoz, egyértelművé teszik, hogy a gazdaság fejlődéséhez és a társadalmi igények kielégítéséhez szükséges adatok tekintetében fel kell számolni a közadatok újrahasznosítása területén mutatkozó lemaradást.

Tisztelt Miniszter Úr!

Mivel a hivatkozott kormányhatározat 4. pontja szerint Ön a fehér könyv előállítását előíró feladat címzettje, a fehér könyvnek a Miniszterelnökség általi közzététele egyben jelenti-e, hogy Ön a feladatot végrehajtotta és a közzé tett szakmai anyagban foglaltakkal azonosul? Ezen belül egyetért-e azzal, hogy az alábbi intézkedések megtétele szükséges:

- Nem elég csak az uniós irányelvek formai átültetése, hanem ki kell alakítani egy nemzeti adatpolitikát, és hathatós gyakorlati intézkedéseket is kell hozni.
- A közadatok újrahasznosítás célú közzétételét előíró törvényi szabályozás érvényre jutásához hatékony, szankciók alkalmazását is lehetővé tevő érvényesítési mechanizmusra van szükség.
- A nemzeti adatvagyon felmérésével létre kell hozni az ország adatvagyon-kataszterét, és elérhetővé kell tenni az ugyancsak létrehozandó, és maguknak a nyílt közadatoknak a közzétételét is lehetővé tevő nemzeti adatportálon.
- Létre kell hozni a szükséges szervezetrendszert, ki kell alakítani a szervezetek közti ésszerű feladatmegosztást.
- Lépéseket kell tenni az adatokkal, azok fontosságával kapcsolatos ismeretek, a tudatosság növelése érdekében, meg kell szervezni a szakirányú kutatást, képzést, alapfokú és széles körű ismeretterjesztést.
- Meg kell alkotni a hiányzó jogszabályokat, adatszabványokat, módszertani ajánlásokat, technikai eszközrendszereket.
- A központi költségvetésből kell megfinanszírozni a közfeladat ellátása érdekében történő adat-előállítást, és az adatokat ingyen vagy határköltségen kell továbbadni. Az így kieső, legfeljebb évi egymilliárd forint bevételnél és az egyéb intézkedések 10-20 milliárd forint körüli egyszeri költségeinél lényegesen nagyobb, akár évi 50 milliárd forint költségvetési haszon is várható a korábban felsorolt előnyökből.

Ha Ön a fehér könyvben foglaltakkal, illetve a hét pontban foglaltakkal vagy azok egy részével nem azonosul, kérem, jelölje meg, hogy pontosan mely részek (oldalszám és pont megjelölésével) és mely pontok azok, amelyekkel nem ért egyet, és miért nem?

Kérem, szíveskedjék a fehér könyv 26. oldalán a „4 Javaslat a nemzeti adatpolitikai stratégiára” részben feltett hét kérdésre az Ön által elfogadható a) vagy b) választ megadni.

Várom megtisztelő válaszát!

Budapest, 2017. január „6. „

Dr. Tóth Bertalan (MSZP)
országgyűlési képviselő

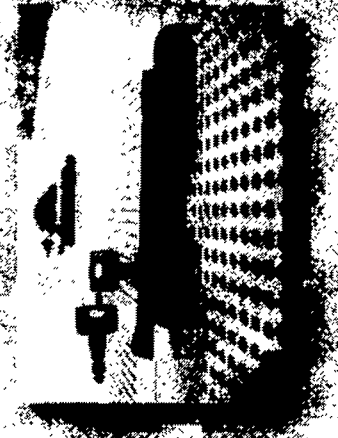
**Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanács
Szakértői Tanácsadó Testülete**

2016. július

Budapest

Tartalom

1	Vezetői összefoglaló.....	3
2	A Fehér könyv háttere	6
2.1	Mandátum	6
2.2	A Fehér könyv elkészítésénél alkalmazott módszer	7
2.3	A Fehér könyv hazai előzményei.....	8
2.4	A stratégiai terület lehatárolása.....	8
2.5	A nemzeti adatpolitika meghatározása.....	9
2.6	A Fehér könyvben alkalmazott fogalmak rendszere	11
3	Helyzetelemzés	13
3.1	A szakterület társadalmi-gazdasági jelentősége.....	13
3.1.1	Az adat-előállítás társadalmi és gazdasági jelentősége.....	13
3.1.2	A közadatok újrahasznosításának társadalmi és gazdasági jelentősége	14
3.2	Alkalmazási területek.....	15
3.3	Stratégiai környezet	16
3.4	Szabályozási környezet	17
3.4.1	Legfontosabb uniós normák.....	17
3.4.2	Magyar szabályozási környezet	19
3.5	Nemzetközi példák.....	21
3.6	Kormányzati finanszírozási modellek	21
3.7	A magyarországi helyzet értékelése.....	23
3.8	A nemzeti adatpolitikát érintő legfontosabb problémák összefoglalása	24
3.9	A cselekvés tétje.....	25
4	Javaslat a nemzeti adatpolitikai stratégiára.....	26
4.1	Stratégiaválasztás.....	26
4.2	Jövőkép	29
4.3	Az elérhető társadalmi-gazdasági hasznok.....	29
4.4	Javaslat a nemzeti adatpolitika rövid-, illetve középtávú céljaira.....	30
4.5	További intézkedések.....	35
5	Melléklet: Az alkalmazott legfontosabb fogalmak.....	36
6	Jegyzetek	39

1 Vezetői összefoglaló

2012-ben az amerikai CNBC televízió interjút készített a Szilícium-völgy egyik leghíresebb befektetőjével. A riport vége felé a szerkesztő megkérdezte, hogy mi a jövő igazán nagy, új befektetési területe. A válasz a következő volt: az adat az új olaj.

Valóban: a gazdaság új hajtóanyaga az adat. Az Európai Bizottságnak az adatközpontú gazdasággal foglalkozó stratégiáját megalapozó dokumentumai szerint percenként 1,7 millió gigabájt adat keletkezik. Az adatipar évente 40 százalékkal nő, ami hétszer gyorsabb, mint a teljes infokommunikációs ipar éves növekedése. Ezzel Európa GDP-je 1,8 százalékkal lehet nagyobb 2020-ra a mostaninál. Adatalapú döntésekkel a cégek 5-6 százalékkal növelhetik termelékenységüket. 2020-ra várhatóan 250 000 lesz az adatokhoz kapcsolódó munkahelyek száma Európában.

Az adatok között megkülönböztetett jelentőségük van a közszférában keletkező közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatoknak, vagyis a *közzadatoknak* (pl. nyilvántartási adatok, jogi normákkal összefüggő adatok, statisztikai adatok, téradatok, meteorológiai adatok, tudományos adatok). A gazdaságnak, magának a közszférának, sőt az egész társadalomnak óriási szüksége van arra, hogy akadálymentesen hozzáférjen a közzadatokhoz.

(Az akadálymentesség interneten való hozzáférést, számítógépes feldolgozhatóságot, szabványos adatformátumokat, jogi korlátoktól mentes hasznosíthatóságot és nem utolsó sorban ingyenességet vagy minimális költséget jelent.) Az Európai Unió belül a közzadatok értéke megközelíti a 2 000 milliárd eurót. A közzadatok hozzáférhetővé tétele évi 40 milliárd euró gazdasági hasznot eredményezhet Európában.

Ezek alapján érthető, hogy az Európai Bizottság folyamatosan irányelvekkel, stratégiai anyagokkal, közleményekkel, különféle akciókkal hívja fel az tagországok figyelmét az akadálymentesen elérhető, vagyis a nyílt adatok jelentőségére. De az sem meglepő, hogy a tagországok – de világszerte más országok is – rendelkeznek adatstratégiával, adatpolitikával, egymással versengve teszik hozzáférhetővé közzadataikat különböző országos, regionális vagy városi nyíltadat-portálokon. Jelenleg 519 nyíltadat-portált tartanak számon, de a számuk napról napra nő.

Magyarország átültette ugyan a vonatkozó uniós irányelveket saját jogrendszerébe, de érdemi, gyakorlati lépéseket nem tett rendelkezéseik valóra váltására, így adatpolitikája vagy közzadat-újrahasznosítást támogató közzadatportálja sincs. De a közzadatok a köz-

szférán belül sem hasznosulnak megfelelően, mivel elegendő költségvetési támogatás hiányában egyes adatokat előállító intézmények rá vannak kényszerítve a folyamatos bevétel-szerzésre. Ez megnehezíti a többi intézmény számára az adatokhoz való hozzájutást, ráadásul párhuzamos, illetve keresztfinanszírozáshoz vezet. A jelenlegi állapot fennmaradása azt eredményezi, hogy egyre nagyobb versenyhátrányba kerülünk azokkal az országokkal szemben, amelyek jogszabályok elfogadásán túl aktívan segítik a közadatok széles körű hasznosulását. A Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanács (NHIT) ezért kezdeményezte a Kormányánál az időközben 1310/2015. (V. 21.)

Korm. határozatként közzétett, a közadatok széles körű újrahasonosításához szükséges intézkedésekről szóló kormányhatározat elfogadását. A kormányhatározat 4. pontja értelmében el kellett készíteni egy koncepciót (Fehér könyvet) a közadatok újrahasonosítását elősegítő egységes kormányzati adatpolitika megalapozására. Ennek a stratégiai tervdokumentumnak az elkészítését az NHIT felvállalta, aminek eredménye ez az anyag.¹ De milyen előnyök származhatnának abból országunk számára, ha egy egységes nemzeti adatpolitika mentén felépítene egy jól működő adat-ökoszisztémát – ahogyan azt a jelen Fehér könyv javasolja?

A következőkben felsorolunk néhány ilyen előnyt:

- * Nő hazánk versenyképessége. A befektetések helyszínének megválasztásakor ma már fontos szempont, hogy milyen az adat-infrastruktúra.
- * A közadatok elérhetővé tételével beindul a hazai adatipar, amely több milliárd forinttal járulhat hozzá a hazai GDP-hez, és több ezer munkahelyet teremthet.
- * A közadatok és az adatipar szolgáltatásai segítenek az adatgazdaság kialakulásában, gyorsítják a gazdasági fejlődést és növelik a társadalmi jólétet.
- * A kormányzás maga is sokat profitál abból, ha ismeri és használja a közszférában fellelhető adatokat: gyorsabbak és megalapozottabbak lesznek a döntések, jobban követhetők a döntések következményei, javul az operatív működés, vagyis létrejön egy valódi adatvezérelt közigazgatás.
- * A közadatok ismerete és akadálymentes használata az adminisztratív terhek csökkenését is eredményezi a közszférán belül, mivel megszünteti a redundáns adatgyűjtéseket, a visszajelzések révén javítja a közadatok minőségét. A fölösleges adatbekérések csökkentésével, a minőségi adatokra alapozott szolgáltatásokkal az üzleti szféra és a lakosság adminisztratív terhei is csökkennek.
- * A közadatok nyílt közzététele és használata segít a közszféra átláthatóságában, az állam iránti bizalom erősödésében, a korrupció elleni küzdelemben, a társadalom bevonásában a döntések meghozatalában, és így a döntések társadalmi elfogadottságában is. Ez az alapja a nyílt kormányzásnak.
- * Szinte valamennyi fenti eredmény hozzájárul a költségvetési bevételek növekedéséhez.

Mindezek megvalósulásához **a Fehér könyv konkrét intézkedéseket is javasol:**

- Nem elég csak az uniós irányelvek formai átültetése, hanem ki kell alakítani egy nemzeti adatpolitikát, és hathatós gyakorlati intézkedéseket is kell hozni.
- A közadatok újrahasznosítás célú közzétételét előíró törvényi szabályozás érvényre jutásához hatékony, szankciók alkalmazását is lehetővé tevő érvényesítési mechanizmusra van szükség.
- A nemzeti adatvagyon felmérésével létre kell hozni az ország adatvagyon-kataszterét, és elérhetővé kell tenni az ugyancsak létrehozandó, és maguknak a nyílt közadatoknak a közzétételét is lehetővé tevő nemzeti adatportálon.
- Létre kell hozni a szükséges szervezetrendszert, ki kell alakítani a szervezetek közti ésszerű feladatmegosztást.
- Lépéseket kell tenni az adatokkal, azok fontosságával kapcsolatos ismeretek, a tudatosság növelése érdekében, meg kell szervezni a szakirányú kutatást, képzést, alapfokú és széles körű ismeretterjesztést.
- Meg kell alkotni a hiányzó jogszabályokat, adatszabványokat, módszertani ajánlásokat, technikai eszközrendszereket.
- A központi költségvetésből kell megfinanszírozni a közfeladat ellátása érdekében történő adat-előállítás, és az adatokat ingyen vagy határköltészen kell továbbadni. Az így kieső, legfeljebb évi egymilliárd forint bevételnél és az egyéb intézkedések 10-20 milliárd forint körüli egyszeri költségeinél lényegesen nagyobb, akár évi 50 milliárd forint költségvetési haszon is várható a korábban felsorolt előnyökből.
- Ösztönözni, segíteni kell a hazai adatipar kialakulását.

Ha a Kormány magáévá teszi a fenti javaslatokat, és a társadalmi egyeztetés is visszaigazolja a Fehér könyvben megfogalmazottakat, akkor a következő lépés lehet egy konkrét, felelősöket és határidőket is kijelölő intézkedési terv elfogadása és végrehajtása. Mivel azonban a nemzeti adatinfrastruktúra átszövi a nemzetgazdaság, a társadalom legtöbb területét, önmagukban az adatpolitikai intézkedések nem tudnak megvalósulni: **kiteljesedésükhöz fontos, hogy beépüljenek a különböző ágazati stratégiákba, szakpolitikai programokba is.**

2 A Fehér könyv háttere

2.1 Mandátum

A piackutatók valóságos adatrobbanást jeleznek az utóbbi években. A rendelkezésünkre álló digitális információ 90%-a az elmúlt két évben keletkezett. Ez a gigantikus mennyiségű adat ma már az élet szinte minden területének fejlődésében meghatározó szerepet játszik a személyre szabott orvoslástól kezdve a terméshozamok előrejelzéséig. Ez azt mutatja, hogy mára az adatok a gazdaság és a társadalmi jólét növekedésének egyik legfontosabb hatóerejévé váltak.

A Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanács (a továbbiakban: NHIT) – tanulmányozva az Európai Bizottság 2011-es nyíltadatstratégiáját², majd a 2014-es adatközpontú gazdaság stratégiáját³, valamint a világ legtöbb országának az adatok gazdasági hajtóerejének kihasználása érdekében tett intézkedéseit – már 2014-ben megfogalmazta, hogy Magyarországnak sürgősen lépnie kell, ha

*adatipar éves
növekedése 40%*

*az NHIT adatpolitikai
intézkedéseket
kezdemenyezett*

nem akar behozhatatlanul lemaradni az adatok, különösen a közsféra adatai, az ún. közadatok hasznosítása terén.

2015-ben a Kormány az NHIT kezdeményezésére elfogadta a közadatok széles körű újrahasznosításához szükséges intézkedésekről szóló 1310/2015. (V. 21.) Korm. határozatot (a továbbiakban: Kormányhatározat), melyben döntést hozott a közadatok újrahasznosításához szükséges legsürgősebb intézkedésekről. Ennek 4. pontja a Miniszterelnökséget vezető minisztert hívta fel arra, hogy „*a nemzeti fejlesztési miniszter bevonásával, valamint a Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanács közreműködésével [...] készítsen társadalmi-gazdasági hasznokat számszerűsítő modellt is tartalmazó fehér könyvet egy, a közadatok újrahasznosítását elősegítő egységes kormányzati adatpolitika megalapozására, és azt bocsássa szakmai és társadalmi vitára*”.

A Fehér könyv kidolgozása a **Kormányhatározat 4. pontja alapján az alábbi célok** teljesítése érdekében szükséges:

- az adatok elektronikus kereshetősége, elérhetősége, újra felhasználhatósága, ezzel kapcsolatban egy ésszerű és átlátható árpolitika kialakítása;
- a nyilvántartások tisztítása, összehangolása, folyamatos megbízhatóságának növelése;
- a nyilvántartó tevékenység általános szabályainak meghatározása, adatszabványok megalkotása, nemzetközi adatszabványok átültetése;
- egy nemzeti köz-/nyíltadat-portál létrehozása;
- a nemzeti téradat-infrastruktúra létrehozása, egyúttal az európai uniós INSPIRE-menetrend⁴ teljesítése;
- a nagy adathalmazokban (*big data*) rejlő lehetőségek kihasználása;
- a piaci, civil, oktatási, kutatási szférával való együttműködés előmozdítása;
- a magyarországi adatpiac monitorozása, az ismeretek és a bevált gyakorlatok terjesztése;
- a nemzeti adatpolitika kialakítása és az annak megvalósítását támogató stratégiai tervezési és szabályozási aktusok szakmai megalapozása.

2.2 A Fehér könyv elkészítésénél alkalmazott módszer

A Fehér könyv kidolgozásakor módszertani szempontból a kormányzati stratégiai irányításról szóló 38/2012. (III. 12.) Korm. rendelet jelentett kiinduló pontot, melynek 34. §-a szerint a fehér könyv egy szakpolitikai területről készített átfogó, más stratégiai tervdokumentum megalapozását szolgáló rövid vagy középtávú stratégiai tervdokumentum. Ennek értelmében egy olyan dokumentumról van szó, amely

- azonosítja az adott szakpolitikai területhez köthető legfontosabb, kormányzati lépéseket igénylő problémákat;
- bemutatja az adott szakpolitikai területen elérendő rövid vagy középtávú célkitűzéseket;
- konkrét problémákkal kapcsolatban megoldási lehetőségeket vázol fel, beavatkozási módokra tesz javaslatot.

a Fehér könyv egy kanonizált stratégiai tervdokumentum

Figyelembe véve az általánosan ismert nemzetközi stratégiai tervezési módszereket is, a Fehér könyv tartalmaz egy helyzetelemzést, melyben beazonosítja az adatpolitikai szakterületen jelentkező problémákat, majd felvázol egy céltérképet, illetőleg levezeti a célok hierarchikus kapcsolatát bemutató célját. Végül javaslatot tesz a problémák megoldási lehetőségeire, a lehetséges beavatkozási módokra is. A Fehér könyv a kormányzati stratégiai tervdokumentumok rendszerében egy megalapozó, koncepció típusú dokumentum, és így nem tartalmaz az operatív tervdokumentumokra jellemző részletes akció- és erőforrástervet.

2.3 A Fehér könyv hazai előzményei

Az adatpolitika tervezése Magyarországon már az 1990-es években a Miniszterelnöki Hivatal keretében működő Informatikai Tárcaközi Bizottság (ITB) feladatainak meghatározásakor felmerült. Ez a bizottság volt hivatott többek között a nemzeti informatikai adatpolitika kialakítására. Az ITB keretében 1998-ban létrejött egy Adatgazdálkodási Munkacsoport, mely olyan projekteket indított el, mint a Térinformatikai Metaadat-szolgáltató Mintarendszer (META-TÉR) vagy a Közigazgatási Információkereső Rendszer

nem készült még hazai adatpolitikai stratégia

(KIKERES). 2002 után azonban ezek a projektek már nem folytatódtak.

Jelen dokumentumot megelőzően Magyarországon nem készült kormányzati stratégiai dokumentum a nemzeti adatpolitikáról. Előzménynek mindössze két dokumentum tekinthető. Az egyik a 2003-ban elkészült Magyar Információs Társadalom Stratégia, amely tartalmazott egy néhány bekezdésnyi, *Közcélú és közhasznú információk infrastruktúrája* című programot. A másik a *Hozzáférés a közzféra adataihoz* című tanulmány, amelynek kidolgozását az NHIT rendelte meg 2005-ben.

2.4 A stratégiai terület lehatárolása

Egy új nemzeti adatpolitikának az adatok felhasználásának jellegétől függően különböző súlya, szerepe lehet. Mivel a különböző területeken a hazai fejlettség nagyon eltérő, a Fehér könyv elsősorban azokra a területekre fókuszál, ahol a legnagyobb a lemaradásunk a világ élvonalától, a széles körben ismert, jobban kezelt feladatokat inkább csak megemlíti.

A természetes személyekhez kapcsolódó adatok esetében az *információs önrendelkezési jog* biztosítása, az adatvédelem a legfontosabb feladat. Erre a területre nagy közfigyelem irányul, szabályozása, szervezeti háttere kiépült, ezért a Fehér könyv ezt a területet legfeljebb csak érinti. Hasonló a helyzet azokkal az adatokkal kapcsolatosan, amelyek valamilyen jogszabályi védelem alá esnek (pl. minősített adatok, üzleti, ügyvédi és egyéb titkot képező adatok).

A közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok – az ún. közadatok – három szempontból is fontosak lehetnek.

↳ Bizonyos közadatok különös jelentőséggel bírnak a kormányzás átláthatósága, ellenőrizhetősége, a korrupció elleni küzdelem szempontjából. Napjainkban az átláthatóság és az elszámoltathatóság mellett az is elvárás a jó

kormányzással szemben, hogy a döntésekben, a jogalkotásban és a stratégiai tervezésben biztosított legyen a társadalmi részvétel. Ezekkel összefüggésben az ún. információszabadság ugyanolyan alapjog, mint az információs önrendelkezési jog, és – bár részletkérdései folyamatos politikai viták tárgyát képezik – szabályozását, szervezeti hátterét illetően ugyancsak folyamatosan kezelt terület, ezért a Fehér könyv erre a területre is kevésbé koncentrálna.

▪ Sok jó minőségű adatra, közadatra van szükség a kormányzati döntések, a jogalkotás, a stratégiai tervezés megalapozásához, de a közigazgatás megfelelő minőségű operatív működéséhez is. Ezen adatok rendelkezésre állása képezi az alapját a korszerű, adatvezérelt közigazgatásnak.

* A közadatok használatának rendkívül fontos területe, amikor a gazdaság, ill. a társadalmi jólét szempontjából van szükség a szabadon, akadályoktól mentesen elérhető, felhasználható közadatokra. Ezen, a közadatok újrahaznosításának nevezett területen a legnagyobb hazánk lemaradása, ezért ezzel foglalkozik a leghangsúlyosabban a Fehér könyv.

a közadatok, az adatgazdaság, az adatvezérelt közigazgatás és a nyílt kormányzás alapjai

Az ún. *nyílt kormányzás* alapja, hogy a társadalom és a gazdaság számára a fenti három célból szabadon rendelkezésre álljanak a közadatok. Ennek érdekében az utóbbi öt évben létrejött egy az egész világot átívelő kezdeményezés *Nyílt Kormányzati Együttműködés* (Open Government Partnership, OGP) elnevezéssel. Ehhez az együttműködéshez 69 másik állam mellett Magyarország is csatlakozott, és már végre is hajtotta első kétéves akciótervét,⁵ míg a 2. akcióterv végrehajtása jelenleg van folyamatban⁶. A két akcióterv elsősorban az átláthatóság, a Nemzeti Korrupcióellenes Program végrehajtásához kapcsolódóan és

kis részben az e-részvétel területén tartalmaz intézkedéseket, míg a közadatok újrahasznosítása teljesen kimaradt az akciótervekből. Ez is indokolja, hogy a Fehér könyv ez utóbbira nagy hangsúlyt helyezzen. A közadatok felhasználásának említett három területén az adatigények sokszor átfednek egymással.

Természetesen a közszférán kívüli adatoknak is fontos szerepük van a gazdaság fejlődésében és a társadalmi igények kielégítésében, mivel azonban ezekre jóval kevesebb ráhatása lehet egy kormányzatnak, a Fehér könyv a közadatokon túli adatokkal kevesebbet foglalkozik.

2.5 A nemzeti adatpolitika meghatározása

A világban ma már a jelentősebb államok, a globális és regionális nemzetközi szervezetek, sőt a multinacionális vállalatok is rendelkeznek saját adatpolitikával.

Nemzeti szinten az adatpolitika elsősorban az állami intézményrendszerhez tartozó, tehát alapvetően közfeladatot ellátó szervezetek összessége által folytatott adathozzáférési gyakorlatok vonatkozásában deklarálja a legfontosabb működési elveket. Az adatok e tekintetben közjavaknak minősülnek, melyek vonatkozásában magasabb átláthatósági követelmények érvényesülnek, ezért a nemzeti adatpolitikai dokumentumok kevésbé az adatvédelemre, mint inkább a nyílt hozzáférésre, illetőleg az adatok ingyenes vagy költségalapú biztosításának kérdéseire fókuszálnak. De a nemzeti adatpolitika fogalma még ennél is kiterjesztőbben értelmezhető, amennyiben abba az állami intézményeken túli olyan adathozzáférési gyakorlatok is beleértendők, mint az ország teljes adatvagyonára jobb hasznosulásának ösztönzése, bármilyen – tehát nem csak állami – nyílt adatok közzétételének támogatása, továbbá az adatechnológia oktatása, az adathasznosítással kapcsolatos kutatás-fejlesztés és innováció ösztönzése, a köz- és privát szféra együttműködésének segítése, adatszabványok kidolgozása, jogi akadályok elhárítása.

Az Európai Unió nyíltadat-stratégiája – bár az adatpolitika fogalmát külön nem definiálja – ugyancsak az adatokhoz való nyílt hozzáférést szorgalmazza, különös tekintettel az EU által finanszírozott kutatási projektek eredményeként született publikációk információtartalmára, melyek gazdasági innovációs potenciálja kiemelkedő.

Az Amerikai Egyesült Államok szövetségi nyíltadat-portálja (data.gov) adatpolitikai tárgykörben olyan praktikus kérdéseket rendez, mint a publikált adatok szerzői jogi oltalmával és állambiztonsági védelmével kapcsolatos kérdések, továbbá az adatminőséggel, a biztonságos adathozzáféréssel, az adatok és a logók használatával, vagy épp az adatok újrahasznosításával kapcsolatos kérdések.

A *nemzeti* jelzőnek nyilvánvalóan arra kell utalnia, hogy az adatpolitikáról szóló stratégiai dokumentum egy egész ország szemszögéből foglalkozzon a kérdéssel – beleértve az állami és az államon kívüli társadalmi és gazdasági szereplőket egyaránt. A Fehér könyv ezért egy ilyen adatpolitika-fogalmat használ, amely tehát lefed minden, az országban előállított adatok állami feladatellátó és közszolgáltató vagy azon túli társadalmi és gazdasági célokra történő hasznosítása érdekében folytatott tevékenységet.

A nemzeti adatpolitika ebben az értelemben azokat a döntéseket és intézkedéseket foglalja magában, amelyek célja megteremteni az országban az információk kezelésének és felhasználásának koherens környezetét, az ún. nemzeti adat-ökoszisztémát. Ez fogalmilag többek között az alábbi területeket ölelheti fel:

- * adatok előállítása és felhasználása, ennek során modern technológiák alkalmazása (számítási felhő, térinformatika, adatbányászat, big data technológiák stb.);
- * adatszabványok alkalmazása;
- * adatvédelem és adatbiztonság;
- * szerzői jogi védelem;
- * a nyilvántartás-vezetés szabályozása, a kezelt adatok minősége és interoperabilitása;
- * szervek közötti (közvetlen és közvetett) adatcsere;
- * közadatokhoz való hozzáférés biztosítása;
- * egyéb nyílt adatokhoz való hozzáférés, nyílt adatok felhasználása;
- * közadatok újrahasznosítása;
- * együttműködés a releváns piaci, civil és tudományos szereplőkkel;
- * az információs piac monitorozása.

A Fehér könyv elsődleges fókuszát a közadatok (újra)hasznosítása képezi. Ebben a körben a nemzeti adatpolitika ki kell, hogy terjedjen az adatok előállítására és kezelésére, eredeti rendeltetésük szerinti célokra történő felhasználására, a többi állami és önkormányzati szereplőnek a közadatokhoz való hozzáférésére (elsődleges adathasznosítás), továbbá a közadatoknak a közfeladat-ellátáson túli szereplők számára történő szolgáltatására is (másodlagos adathasznosítás vagy más néven a közadatok újrahasznosítása).

Az elsődleges adathasznosítás kifejezést a Fehér könyv az állami és az önkormányzati közfeladat-ellátás keretében rögzített vagy gyűjtött adatoknak a közfeladatot ellátó szer-

vek általi felhasználására alkalmazza – függetlenül attól, hogy melyik szerv rögzítette vagy gyűjtötte, ill. használja fel ezeket az adatokat. Így tehát az az állami szerv is elsődleges adathasznosító, amely más szervtől szerzi be a számára szükséges adatot.

A másodlagos adathasznosítás kifejezés bevezetésének lényege, hogy a Fehér könyvben az állami és önkormányzati szervek közfeladat-ellátással és közszolgáltatásnyújtással összefüggő adatkezelő tevékenységétől jól megkülönböztethetők legyenek azok az esetek, amikor a közadatokhoz valamilyen okból külső szereplők kívánnak hozzáférni. Ilyen másodlagos adathasznosításnak tekinthetők az alábbi esetek:

- * Magyarországon – az Alaptörvény alapján és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvényben (a továbbiakban: Infotv.) szabályozott módon – az emberek alkotmányos joga a közérdekű adatok megismerése, illetőleg az ahhoz való hozzáférés biztosítása. Ez alapján hazánkban közérdekű adat megismerése iránt szóban, írásban vagy elektronikus úton bárki igényt nyújthat be. Ennek az igénynek az adatot kezelő szervnek 15 napon belül eleget kell tennie.

* Közadatok külön szabályok szerint statisztikai elemzések vagy tudományos kutatások céljából is megszerezhetők.

* A közadatok újrahasznosításáról szóló 2012. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Közadattv.) értelmében a közadatok olyan kereskedelmi vagy nem kereskedelmi célra is megszerezhetők és felhasználhatók – az igénylő erre vonatkozó kifejezett nyilatkozata esetén –, amely kívül esik azon a közfeladat ellátása keretén belüli eredeti célkitűzésen, amire a közadatot előállították.

* A másodlagos adathasznosítás körében tehát különböző jogszabályok alapján eltérő adathozzáférési rezsimek jöhetnek létre, ugyanakkor mindegyik esetben közös tényező, hogy a közfeladatot ellátó szervek másodla-

a közsféra adataira különböző okok miatt van szükség

az adatpolitikának mindenféle adatra ki kell terjednie

fókuszban a közadatok

gos adatszolgáltató tevékenységének minősége alapvetően függ az elsődleges adat-előállító, adatkezelő és adathasznosító tevékenységük gazdaságossági, hatékonysági és eredményességi jellemzőitől. Mindebből az is következik, hogy az elsődleges és másodlagos adathasznosító funkciók csakis egymással szoros összefüggésben vizsgálhatók a nemzeti adatpolitika kialakítása során, amely így fontos segítséget nyújt a stratégiai terület körülhatárolásában is.

A nemzeti adat-ökoszisztéma az állami és önkormányzati szervekből, kutatóintézményekből, a lakosságból, a vállalkozásokból és más nem kormányzati szervezetekből (NGO), továbbá az említettek adataiból, szakembereikből, együttműködéseikből, támogatásokból, jogi, szabványosítási, oktatási, műszaki infrastruktúráiból álló olyan rendszer, melyben a különböző szereplők egyszerre megrendelői

és szolgáltatói egymásnak; ilyen módon kölcsönösen függenek egymástól, amely miatt csak együtt változhatnak, illetve fejlődhetnek.

A nemzeti adat-ökoszisztéma szereplőinek, elemeinek kölcsönös függése, egymásra utaltsága miatt a nemzeti adatpolitikának foglalkoznia kell a teljes adat-ökoszisztémával – még ha elsődlegesen a közfeladatot ellátó szervek által kezelt adatok hasznosítására fókuszál is. A Fehér könyv ugyanakkor már csak terjedelmi okok miatt sem térhet ki olyan kérdésekre, amelyek nem adatpolitika-specifikusak, hanem az információs társadalom általánosabb problémái. Példaként említhető a Magyarországon még nagyfokú digitális írástudatlanság, amelynek felszámolása kétségtelenül hozzájárulhat az adatok minél szélesebb körben való hasznosulásához, de ennek a problémának a megoldása nem a nemzeti adatpolitika feladata.

2.6 A Fehér könyvben alkalmazott fogalmak rendszere

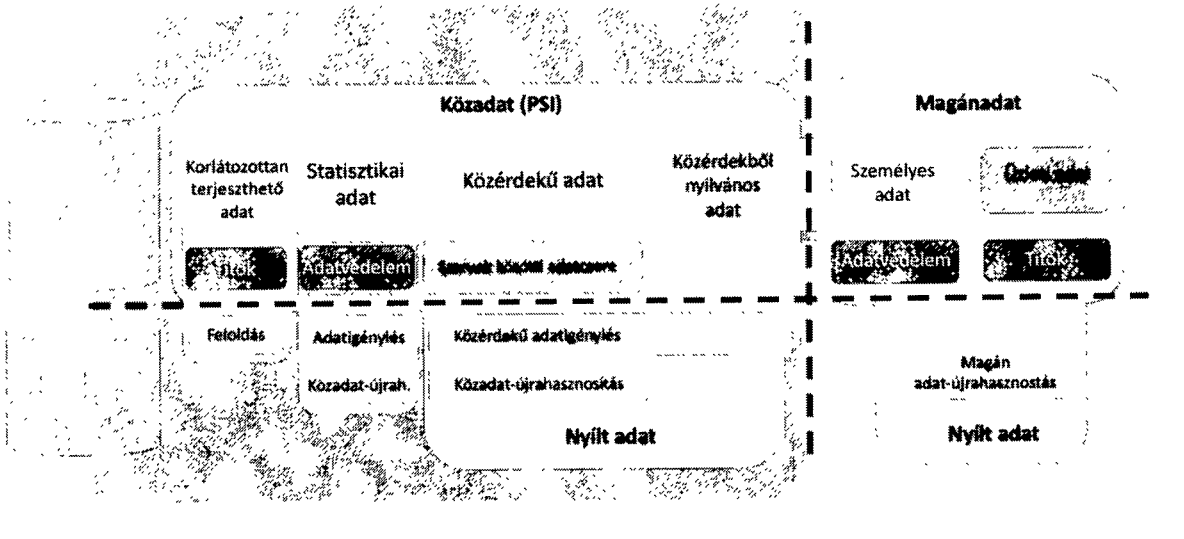
Az alábbi áttekintő ábra összefoglalja a Fehér könyvben alkalmazott fogalmak egymáshoz való kapcsolódását, az egymáshoz való viszonyait (néhány alapfogalom szöveges meghatározása a dokumentum végén található mellékletben szerepel). A Fehér könyv a lenti ábrán látható módon, a jó állam és a jó kormányzás követelményéből levezethető *nyílt kormányzáson* belül értelmezi a *nemzeti adatpolitika*, illetve a *nemzeti adatvagyon* fogalmakat. A nemzeti adatvagyon fogalmát a közadatokon felül kiterjeszti a magánszféra adataira is. A közadatok körében a *közérdekű adatoktól* különválnak a *korlátozottan terjeszthető adatok*⁷ és a *közérdekből nyilvános adatok*.

Az ábrán piros színű szövegdobozok jelzik, hogy egyes adatok ki vannak zárva az adat-

hasznosításból, vagy csak korlátozottan használhatók ilyen célokra. Ilyenek a minősített, üzleti titkot képező, szerzői jogi védelemben részesülő vagy egyéb, törvény által védett adatok. Ugyancsak adatfelhasználási korlátot jelentenek a személyes adatok esetében egyes adatvédelmi törvényi rendelkezések, valamint a statisztikai adatok esetében az adatszolgáltatók beazonosítását lehetővé tevő ún. *egyedi adatok*.⁸ Zöld színű szövegdoboz jelöli a nyílt adat-hozzáféréseket. Ezek közül jelenleg a közadatokhoz való hozzáférés szabályozott, amely körében különbséget kell tenni a Közadattv. szerinti *közadat-újrahasznosítás*, az Infotv. szerinti *közérdekű adatigénylés*, valamint a közfeladatot ellátó szervek közötti *adatcserék* között.

Nemzeti adatvagyon

Nemzeti adatpolitika

1. ábra: a Fehér könyvben használt fogalmak rendszere

3 Helyzetelemzés

3.1 A szakterület társadalmi-gazdasági jelentősége

3.1.1 Az adat-előállítás társadalmi és gazdasági jelentősége

Globális tendenciaként megfigyelhető, hogy a digitális technológia elterjedésével egyre inkább digitális adatokban képződik le az egész világ. A gazdaságban és a közigazgatásban is immár adatsokaságok feldolgozása útján ragadják meg a szervezeti működés jellemzőit. A folyamatot felgyorsította a '90-es években a mobil távközlő hálózatok, az internet kiépülése, vagy az a GPS-technológia, amely a téradatok, illetve helyfüggő adatok előállítása területén okozott robbanásszerű fejlődést. Ez a folyamat tovább gyorsult azóta, hogy a különféle technikai eszközök olcsóbbá válásával mostanra már lényegében világszerte minden háztartásba eljutottak olyan digitális eszközök (személyi számítógépek, multimédiás eszközök, okostelefonok), amelyek ontják az adatokat, legyenek azok írásművek, képek vagy hangok. Repülőgépekről, drónokról ma már 3D módszerekkel szkennelhető le a valós világ, majd pl. 3D nyomtatók segítségével akár azonnal újra is teremthető annak mesterséges változata.

*igazi adatrobbanás
szeszantánúi vagyunk*

A témával foglalkozó szerzők 2011-től számítják az igazi adatrobbanást. Ettől kezdve az előállított és tárolt adatok mennyisége gyorsulva duplázódik, melynek háttérben egyebek mellett az elektronikus kereskedelem volumenének megugrása, az egyre többféle okos eszköz használatának elterjedése, a szenzorok fokozatos kiépülése, vagy éppen a géntérképezés elterjedtségének megnövekedése áll. A jelenséget olyan új fogalmak kísérik, amelyek néhány éve még teljességgel ismeretlenek voltak, mostanra ugyanakkor már kihagyhatatlanok. Ilyen az adattárolásban forradalmi megoldást jelentő adatfelhő (*data cloud*), a nagy adathalmazok (*big data*) kifejezés, vagy a dolgok internete (*Internet of Things, IoT*). Ráadásul néhány éven belül az adatok előállításának folyamatát már nem is feltétlenül csak az emberek fogják felügyelni, mivel pl. egyes használati eszközeink interneten keresztül önálló kommunikációjának megengedésével egyre inkább terjedni fognak az automatizált gép-gép adatkapcsolatok.

A fenti technológiák elterjedése nagymértékben alakítja mindennapjainkat, mely elől sem a magánemberek, sem a gazdasági vagy köz-

igazgatási szereplők nem térhetnek ki. Az adat korlátlanul előállítható erőforrás, de önmagában értéktelen, amely miatt folyamatos elemzésére és feldolgozására is szükség van. Mivel pedig az adatrobbanással nemcsak az adatvagyon, de az adatszemet volumene is robbanásszerűen megnövekedett, az adatok

elemzése és az információértékek kinyerése nem is olyan egyszerű folyamatként írható fel. Ezért az adatok elemzése, értékelése és abból nagy megbízhatóságú prognózisok készítése külön szakma lett, művelői az egyre jobban keresett adatbányászok, adattudósok.

3.1.2 A közadatok újrahasznosításának társadalmi és gazdasági jelentősége

Az állam működésével összefüggésben is egyre többféle, egyre nagyobb mennyiségű adat keletkezik. Ilyen változást generált az utóbbi időben pl., az elektronikus útdíj, az online pénztárgépek használatának, az Elektronikus Közútiáruforgalom-ellenőrző Rendszernek (EKÁER) a bevezetése vagy a migránsok százezeinek regisztrálása.

Ugyanakkor napjainkig élni látszik még egy korábbi, tradicionális államkép is, amelynek megfelelően a közigazgatás „az információ hatalom” elv mentén kezeli a közadatokat. Vagyis minden adatgazda gondosan, sajátjaként őrzi adatait, és igyekszik mindenféle fizikai, jogi, technológiai módszerrel biztosítani, hogy senki más ne férhessen azokhoz. Pedig az információs kor küszöbén az információ a közigazgatási szervezetrendszerben is felértékelődött, értékes alapanyaggá vált, melyet akár egy harmadik fél is újrahasznosíthat hozzáadott értékű termékek és szolgáltatások előállítására. Az internet egyik alapítója, Vinton Gray Cerf szerint azonban *nem az információ a hatalom, hanem az információ megosztása*. Mint leszögezi, „az emberiség történelme során rendszeresen beigazolódott, hogy az információ, a tudás megosztása egyre nagyobb hatalommal jár, és hogy azok a társadalmak, amelyek visszatartják az információt, óriási károkat okoznak saját maguknak”.

A nyílt hozzáférésű adatok potenciális gazdasági haszna bizonyíthatóan jelentős. A

a hatalom nem az információ, hanem annak megosztása

a nyílt adatokban évi 3 billió USD gazdasági potenciál rejlik

McKinsey Global Institute 2013-as jelentése szerint⁹ a nyílt adat használata több mint évi 3 000 milliárd dollárt adhat a globális gazdasághoz (ez az éves magyar nemzeti össztermék közel 25-szöröse).

De magának az adatgazda szervezetnek is hozhat hasznot a közadataik szolgáltatása, mivel a visszajelzések javítják az adataik minőségét.

A közadatokkal való gazdálkodás során tehát egy nyíltadat-politika bevezetése állami szinten is hasznokkal kecsegtet. Ezek a hasznok közvetlen és közvetett hasznokként akár számszerűsíthetők is. Közvetlen számszerűsíthető hasznokként jelentkezik a *gazdaság élénkítése*:

* Az USA meteorológiai szolgálata saját nyíltadat-politikájának bevezetésével éves szinten egy 1,35 milliárd eurót érő időjárásipart támogat világszerte.

■ Az Európai Unióban becslések szerint a közadatok újrahasznosításból származó haszon 2008-ban 28 milliárd euró lehetett, és ez a szám évről évre feltételezhetően 7%-kal nő.

■ Dániában a központi címadatbázis megnyitása 2010 óta – 2 millió eurós ráfordítást követően – 62 millió euró hasznot hozott a felhasználóknak.

■ Hollandiában a magassági adatok felhasználási díját egymillió euróról kétszázezerre csökkentették, és a korábbi 1 db/év eladási számot 20 db/év-re növelték.

A fentiekhez képest nehezebben becsülhetők az állami adatpolitikák újrafogalmazásán és a közadatok kinyitásán keresztül közvetett mó-

don jelentkező gazdasági és társadalmi hasznok. Ezekre az alábbiak mutatnak be néhány példát:

▪ A kormányzati szolgáltatások minőségének javulása:

- Dániában a gépjármű-nyilvántartás alapján a központi nyilvántartó olyan szolgáltatást nyújt, amely rendszám alapján a gépjármű adatait (típus, gyártási év, tömeg stb.) is elérhetővé teszi. A szolgáltatás segítségével számos kereskedő (autóbolt, gumis műhely stb.) akkor is tud alkatrészt ajánlani, ha a tulajdonos esetleg nem ismeri az autója pontos paramétereit.
- Japánban a 2011-es fukushimai nukleáris katasztrófát követően a magánszektorhoz köthető atmc.jp weboldal összegyűjtötte a Japán Atomenergia Hivatal által közzétett adatokat, és térképen, valamint grafikonon megjelenítette az ország különböző pontjain mért sugárzási szinteket és azok változását.

- Ausztriában kerekesszékesek és babakocsisok erdei sétáját támogató alkalmazást fejlesztettek ki nyílt kormányzati adatokra alapozva. (Hasonló kezdeményezés Budapesten is indult, de ez Magyarországon egyelőre csak civil kezdeményezés maradt.)

▪ Visszaélések (korrupció, pazarlás) csökkentése:

- Az USA Egészségügyi Ellátó és Szolgáltató Központjai nyilvánossá tették a hozzájuk beérkező, állami egészségbiztosítóra vonatkozó igénylések adatait, egészen a beküldő orvosok szintjéig. Ezt követően újságírók elemezték az adatokat, és számos esetben rámutattak az adott szakterületekhez, illetve földrajzi elhelyezkedésekhez képest túl magas számlákra.
- Olaszországban újságírók egy csoportja egy kereshető adatbázist hozott létre a politikai pártok támogatásáról a nagyközönség számára is hozzáférhető adatokból, ezzel mindenki számára könnyen áttekinthetővé és összehasonlíthatóvá tették az ilyen típusú adatokat.

3.2 Alkalmazási területek

A közadatok elsődleges felhasználása és másodlagos hasznosítása tekintetében az alkalmazási területek bemutatásához jó példával szolgál az Európai Bizottság Kommunikációs Hálózatokért, Tartalomért és Technológiáért Felelős Főigazgatósága (DG CONNECT) által az EU 2011-es Nyíltadat-stratégiája alapján létrehozott tematikus nyíltadat-portál, az ePSI Platform¹⁰, amely az utóbbi hónapokban technikailag és tartalmilag is megújulva átköltözött a Bizottság új adatportáljára¹¹. Ezen a portálon keresztül 68 európai nyíltadat-katalógus több mint 400.000 adatkészlete érhető el. A 68 adatkészlet a következő 13 tématerületre van felosztva (az elérhető adatkészletek számának csökkenő sorrendjében): igazságszolgáltatás-jog-közbiztonság, környezet, régiók-városok, tudomány-technika, népes-

ség-társadalom, gazdasági-pénzügy, közszféra, mezőgazdaság-halászat-erdő-élelmiszer, közlekedés, oktatás-kultúra-sport, egészség, energia, nemzetközi ügyek.

Az előző kínálati megközelítéssel szemben, keresleti oldalról is beazonosítható, hogy a felhasználók mit is szeretnének látni a nyíltadat-portálokon. Egy spanyol elemzés például megállapította, hogy a felhasználók leginkább a téradatokat és a pénzügyi-üzleti adatokat keresik. Ezután következnek a népmozgalmi és demográfiai adatok, a jogi, szabályozási információk, a meteorológiai adatok, és csak a legvégén a közlekedési valamint kulturális és művészeti adatok.

A kínálati és a keresleti jellemzőket is figyelembe véve 2014-ben az Európai Bizottság is

*az EU adatportálján
több mint 400.000
adatkészlet érhető el*

kiadott egy – az adatok további felhasználásáról, ezen belül az általános felhasználási szerződésekről, adatbázisokról és a díjazásról szóló – közleményt¹² a közadatok újrahasznosításának elősegítése érdekében. Ebben a **Bizottság öt szakterületet határozott meg, ahol elsődleges fontosságú a közadatok korlátozásoktól mentes megosztása:**

- * *Térinformatikai alapadatok:* irányítószámok; kataszter, topográfia, tengeri régiók, közigazgatási határok stb.;
- * *Földmegfigyelés és környezet:* távérzékel

és *in-situ* adatok (időjárás-, föld-, vízminőség- és levegőmegfigyelés; energiahasználat, kibocsátási szintek stb.);

- * *Közlekedési adatok:* közösségi közlekedési menetrendek, útépitések, közlekedési információk stb.;
- * *Statisztikák:* országos, regionális és helyi statisztikai adatok a legfőbb demográfiai és gazdasági indikátorokkal (életkor, egészség, munkanélküliség, iskolázottság, GDP stb.);
- * *Vállalati adatok:* különféle vállalati és üzleti nyilvántartások.

3.3 Stratégiai környezet

Nemzetközi viszonylatban számunkra kétség kívül az Európai Unió stratégiai törekvései jelentik a leginkább figyelembe veendő stratégiai környezetet ezen a területen. A legfontosabbokról az alábbi táblázat ad tömör összefoglalást. Az EU-n kívül az ENSZ, az OECD vagy a Világbank is rendelkezik a kormányzati adatokhoz való, alapvetően a nyílt hozzáférést szorgalmazó általános stratégi-

az EU stratégiát ajánl az nyílt adatokra és az adatgazdaságra

akkal, illetve operatív jellegű módszertani dokumentumokkal. A nagyobb nemzetközi szervezeteken kívül számos új kezdeményezésre is érdemes odafigyelni, így pl. a 2011-ben létrejött *Nyílt Kormányzati Együttműködésre*, vagy a teljesen civil alapon szerveződő *Open Knowledge Foundation*, illetőleg a *Sunlight Foundation* módszertani iránymutatásaira.

Stratégiai dokumentum	Kapcsolódó területek, megjegyzés
Európai Digitális Menetrend (2010-2020) és Digitális Egységes Piac Stratégia (2015-2016)	Adatközpontú gazdaság, big data, közadatok újrahasznosítása, adatok interoperabilitása, adatszabványok
EU nyíltadat-stratégiája (2011-2020)	A Fehér könyv uniós stratégiai megfelelője
EU adatközpontú gazdaság stratégiája (2014-2020)	Az adatközpontú gazdaság (<i>data driven economy</i>) alapidokumentuma
EU adatértéklánc-stratégiája (?-2020)	Jelenleg elfogadás alatt álló EU-s dokumentum

A multinacionális kezdeményezések mellett a világ fejlett országaiban – sok esetben az „Ipar 4.0” stratégiai megközelítéséhez kapcsolódóan – magától értetődő az adatpolitikai, különösen pedig a nyílt hozzáférésű adatokkal kapcsolatos kormányzati stratégiai dokumentumok megléte, és ezek alapján olyan nyíltadat-portálok létrehozása, amelyeken keresztül a közadatok közvetlenül és egyszerűen elér-

hetőek. De vannak fejlődő országok is – többek között Moldova vagy Ghána –, amelyek az elmúlt években jelentős világbanki támogatást kaptak nyílt kormányzati platformok, nyíltadat-portálok kialakítására.

Több hazai stratégiai dokumentumban is felfedezhetők kapcsolódások az adatpolitikával, ezek közül a legfontosabbak az alábbi táblázatban foglalhatók össze. Megjegyzendő

azonban, hogy jelenleg még ezek a stratégiai kapcsolódások is nagyon hiányosak, sőt, van számos más stratégiai tervdokumentum is,

amelyhez jelenleg egyáltalán nincs kapcsolódása a nemzeti adatpolitikának, pedig kellene hogy legyen!

Stratégiai dokumentum	Kapcsolódó területek
Közigazgatás- és Köszolgáltatás-fejlesztési Stratégia (2014-2020)	Nyílt adatok, közadatok újrahasznosítása, nagy adathalmazok (big data)
Nemzeti Infokommunikációs Stratégia (2014-2020)	Az állami érdekkörbe tartozó információk és tartalmak széles körű digitalizációja és nyilvános hozzáférhetővé tétele, állami nyilvántartások közötti interoperabilitás, az állami közadatvagyon teljes körű online elérhetősége
Zöld könyv az infokommunikációs szektor 2014-2020 közötti fejlesztési irányairól	A digitális adatvagyon hozzáférhetővé tétele, az adatbázisok együttműködésének, átjárhatóságának erősítése, adattisztítási folyamatok elvégzése, a biztonságos adatcsere lehetőségének biztosítása
Digitális Jólét Programja (2016-2018)	A közadatvagyon teljes körű felmérése, közadatkataszter elkészítése, előterjesztés a közadatok újrahasznosításának lehetőségeiről
Irinyi Terv – az újraiparosítás stratégiája (2016-2018)	Egyik pillére az új, illetve digitális technológiák alkalmazása, kiemelt terület az IKT-szektor fejlesztése
II. Nyílt Kormányzás (OGP) Akcióterv (2015-2016)	A közérdekű adatok önálló, proaktív közzététele, korrupció elleni küzdelem

3.4 Szabályozási környezet

A nemzeti adatpolitika megfogalmazásakor szabályozási keretként alapvetően az európai uniós és magyar normákat kell figyelembe venni.

3.4.1 Legfontosabb uniós normák

A PSI irányelv es módosítása

Az Európai Parlament és a Tanács 2003/98/EK irányelve (2003. november 17.) a közsféra információinak további felhasználásáról (a továbbiakban: PSI-irányelv), majd annak módosítása¹³ is azzal a céllal született, hogy megteremtse a közsférában keletkező információk (a magyar törvényi átültetés szerint: *közadatok*) gazdasági célú további felhasználásának (a magyar átültetés szerint: *újrahasznosításának*) jogi kereteit. A közadatok újrahasznosítása ugyanis bizonyítottan gyorsítja a gazdasági fejlődést, és sok munkahelyet teremt a

kis- és középvállalkozásoknál. Az irányelv ennek érdekében egységesítette a közadatok felhasználására vonatkozó eltérő tagállami szabályokat – különös tekintettel a diszkrimináció és a kizárólagosság elkerülésére –, továbbá el kívánta hátrítani a díjazásból és az eltérő adatformátumokból adódó akadályokat a közadatkészletek teljes gazdasági potenciáljának kiaknázása elől.

Az irányelv csak a közadatok olyan kereskedelmi vagy nem kereskedelmi célra történő hasznosítását szabályozza, amely kívül esik azon a közfeladat ellátása keretén belüli eredeti célkitűzésen, amire a közadatokat előállították (tehát a másodlagos felhasználást), és nem vonatkozik a közigazgatási szervek közötti, kizárólag közfadataik ellátása keretében történő adatcsere (vagyis az elsődleges felhasználásra). Az irányelv két legfontosabb rendelkezése közül az egyik, hogy a szervek-

a közadatok újrahasznosítására uniós irányelvet kellett átültetni

nek lehetőség szerint nyílt és számítógéppel olvasható formátumban és a hozzájuk tartozó metaadatokkal együtt kell rendelkezésre bocsátaniuk a közadatokat. A másik szerint azokban az esetekben, amikor a dokumentumok további felhasználására díjat számolnak fel, e díjak a dokumentumok feldolgozásának, rendelkezésre bocsátásának és terjesztésének határkölségeire korlátozódhatnak.

Olyan szervek esetében, amelyeknek költségeik jelentős részét saját bevételből kell fedezniük, megengedett, hogy legfeljebb az adatok gyűjtésének, előállításának, feldolgozásának és terjesztésének költségét, valamint egy észszerű nyereséghányadot beépítsenek az újrahasznosítási díjakra. Ezzel kapcsolatosan meg kell jegyezni, hogy bár a PSI-irányelv megszületésekor, ill. módosításakor még nem volt meg a tagállamokban az egységes akarat a közadatok ingyenes újrahasznosíthatóságának kimondásához, a Bizottság minden ajánlásában, közleményében, intézkedésében erre ösztönzi az országokat.

A INSPIRE irányelv

Európa versenyképessége szempontjából elengedhetetlen, hogy az uniós tagállamok

a téradatok közzétételére külön uniós irányelv van

között egységes, interoperábilis téradatrendszerek alakuljanak ki, és ezekhez megfelelő szolgáltatások társuljanak. Erre figyelemmel az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az Európai Közösségen belüli térinformációs infrastruktúrának (INSPIRE) a kialakításáról szóló, 2007/2/EK irányelve (a továbbiakban: INSPIRE-irányelv) előírta a tagállamok számára a környezet állapotával kapcsolatos téradatokat előállító szakterületeken fellelhető információk hozzáférhetőségének európai szinten is egységes biztosítását. Azt, hogy pontosan milyen adatok kötelező szolgáltatásáról van szó, az INSPIRE-irányelv mellékletei határozzák meg (pl. koordináta hivatkozási rendszerek, földrajzi nevek, címadatok, közlekedési hálózat, vízrajzi adatok, védett területek, felszínborítási, geológiai adatok, építményekre, földhasználatra, a környezet állapotára vonatkozó adatok, meteorológiai adatok).

Az INSPIRE-irányelvben szabályozott térinformációs infrastruktúra egy fokozatosan bevezetésre kerülő rendszer, melyben műszaki előírások révén biztosított a téradatok interoperabilitása.

A legfontosabb, adatpolitikával kapcsolatos egyéb uniós normák:

- Az Európai Parlament és a Tanács 2016. május 24-én hatályba lépett 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról és a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről;
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/680 irányelve a személyes adatoknak az illetékes hatóságok által a bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, a vádeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából végzett kezelése tekintetében a természetes személyek védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 2008/977/IB tanácsi kerethatározat hatályon kívül helyezéséről;
- COM(2007)56 és COM(2009)108 EU Bizottsági közlemények a tudományos információkhoz való nyílt hozzáférésről, illetőleg az elektronikus tudományhoz szükséges IKT-infrastruktúrákról;
- 223/2009/EK rendelet az európai statisztikai tevékenységről és egyes szabályok hatályon kívül helyezéséről;
- Európai Statisztika gyakorlati kódexe (Code of Practice);

- 2011/711/EU Bizottsági közlemény a kulturális anyagok digitalizálásáról és megőrzéséről, valamint online elérhetőségének biztosításáról;
- COM(2014) 477 EU Bizottsági közlemény az integrált európai kulturális örökségi megközelítésről.

3.4.2 Magyar szabályozási környezet

A nemzeti adatpolitika magyarországi szabályozási környezeteként részben az előző alfejezetben ismertetett európai uniós normák magyarországi jogharmonizációja eredményeként született jogszabályokat, részben pedig azokra az intézményekre megalkotott jogszabályokat kell figyelembe vennünk, melyeknek egyébként fontos szerepük van a nemzeti adatökoszisztémában.

A PSI-irányelv átültetése

A PSI-irányelv átültetését 2005. július 1-jéig kellett hatályba léptetniük a tagállamoknak. Magyarországon eleinte az volt a jogi álláspont, hogy a PSI-irányelvet nem kell külön átültetni, mivel az akkori, a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény rendelkezései nemcsak az EU adatvédelmi irányelvek, hanem a PSI-irányelvnek való megfelelést is biztosítják. Ezt a törvényt 2010-ben felváltotta az Infotv., majd a következő évben megszületett a Közadattv. is a PSI-irányelv átültetésére. Miután 2013-ban elkészült a PSI-irányelv módosítása, még az átültetésére megszabott 2015. július 18-i határidő előtt elkészültek Magyarországon a Közadattv. és az Infotv. mindazon módosításai, amelyek biztosították a hazai jogrend uniós megfelelőségét.

A PSI-irányelv és módosításának átültetése végül is hűen követi az irányelv rendelkezéseit, személyi hatálya kiterjed minden közfeladatot ellátó szerve. A Közadattv. úgy biztosítja, hogy a közérdekű adatok megismerhetőségének alapjogi kötelezettségeihez képest egyértelműen érvényesíthetők legyenek a közadatok újrahasznosítására

a teradatok közzétételében nagyon le vagyunk maradva az uniós előírásoktól

a közadatokra vonatkozó uniós irányelvet átültettük, mégsem érvényesül

érvényes uniós irányelvi többletkövetelmények, hogy a közadatot igénylőnek már az igénylés során nyilatkoznia kell arról, ha újrahasznosítás céljára igényli a közadatot. A törvény öt százalékban jelöli meg azt az ésszerű nyereséghányadot, amit a közfeladatot jelentős részben saját

bevételeből ellátó szervek figyelembe vehetnek a közadat rendelkezésre bocsátásáért megállapított díj kiszámításánál. A Közadattv. nem határoz meg szankciót arra az esetre, ha a szervek nem a törvény szerint járnak el. Ez is lehet az oka, hogy a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium és a Miniszterelnökség egy 2015 nyarán készült kérdőíves felmérése szerint a megkérdezett szervek fele sem hajtja végre a törvényben foglaltakat.

Az INSPIRE-irányelv átültetése

Az átültetés céljából a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvénybe még az átültetésre előírt 2009. május 15-i határidő előtt beépültek a Nemzeti Környezeti Térinformatikai Rendszerre vonatkozó rendelkezések, amelynek részletszabályait a Nemzeti Környezeti Térinformatikai Rendszer létrehozásáról és működtetéséről szóló 241/2009. (X. 29.) Korm. rendelet állapította meg.

Az INSPIRE-irányelv létrehozott a tagállamok között egy monitorozásra is alkalmas információs hálózatot, amely mellett a tagállamoknak is létre kellett hozniuk a teradatok szolgáltatására szolgáló, az INSPIRE követelményeit is kielégítő saját nemzeti térinformációs infrastruktúrát. A meglehetősen bonyolult szabályozási és informatikai rendszer egy külön ütemterv (INSPIRE-menetrend) mentén halad előre, mely 2020-ig tartalmaz előre meghatározott feladatokat, és amelyek teljesítése tekintetében Magyarország máris

jelentős lemaradásba került. A menetrend ugyanis több olyan feladat végrehajtását írja elő (pl. metaadat-szolgáltatások, működő letöltési szolgáltatások létrehozása), amelynek már évek óta lejárt a határideje, de Magyarország vagy egyáltalán nem, vagy csak hiányosan valósította meg azt. Ez súlyos kötelezettségszegésnek minősül, amely miatt számítani kell Magyarországgal szembeni uniós eljárásra.

Időközben a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 2012. évi XLVI. törvény (a továbbiakban: Fttv.) előírta a nemzeti téradat-infrastruktúra létrehozását, amely minden bizonnyal – részben vagy egészben – át fogja venni a Nemzeti Környezeti Térinformatikai Rendszer szerepét. Jelenleg készül a nemzeti téradat-infrastruktúrára vonatkozó végrehaj-

tási rendelet, amely kiváltaná majd a Nemzeti Környezeti Térinformatikai Rendszer létrehozásáról és működtetéséről szóló 241/2009. (X. 29.) Korm. rendeletet is.

Információszabadságról szóló törvény
Nemzeti adatpolitikánk szempontjából az Infotv. azért nagyon fontos jogszabály, mert hatálya a Magyarország területén folytatott minden olyan adatkezelésre és adatfeldolgozásra kiterjed, amely természetes személy adataira, valamint közérdekű adatra vagy közérdekből nyilvános adatra vonatkozik. Az információs önrendelkezési jog és az információszabadság alapvető jogszabálya. A törvény tartalmazza a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH) jogállására és feladatkörére vonatkozó szabályokat is.

Egyéb, adatpolitikai szempontból fontosabb magyar normák

- 1993. évi XLVI. törvény a statisztikáról, továbbá végrehajtási rendeletei:
- 170/1993. (XII. 3.) Korm. rendelet a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény végrehajtásáról;
- 288/2009. (XII. 15.) Korm. rendelet az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program adatgyűjtéseiről és adatátvételeiről (OSAP);
- 1997. évi XLVII. törvény az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről;
- 1997. évi CXLI. törvény az ingatlan-nyilvántartásról;
- 2007. évi CI tv. döntéselőkészítéshez szükséges adatok hozzáférhetőségének biztosításáról;
- * 2009. évi CLV. törvény a minősített adat védelméről, és végrehajtási rendelete;
- * Állami nyilvántartások fokozottabb védelméről szóló 2010. évi CLVII. törvény és végrehajtási rendelete:
- 38/2011. (III. 22.) Korm. rendelet a nemzeti adatvagyon körébe tartozó állami nyilvántartások adatfeldolgozásának biztosításáról;
- * 2012. évi XLVI. törvény a földmérési és térképészeti tevékenységről (a téradatok legfontosabb jogszabálya);
- * 2013. évi CCXX. törvény az állami és önkormányzati nyilvántartások együttműködésének általános szabályairól (a továbbiakban: Interoptv., a nyilvántartások interoperabilitásának megteremtése érdekében előírja a nyilvántartások regiszterének és az adatmegnevezések jegyzékének vezetését, a törvény 2017. január 1-jétől hatályát veszti);
- * 2015. évi CCXXII. törvény az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól (a továbbiakban: Eüsztv., 2017. január 1-

jétől ez veszi át az Interoptv. szerepét – a nyilvántartások interoperabilitását tekintve hasonló tartalommal);

- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről (elsősorban az adatok tulajdonlása és a titokvédelem szempontjából fontos);
- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről (főként az adatokkal való visszaélések szempontjából kapcsolódik az adatpolitikához);
- 1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról (elsősorban az adatbázisokkal, térképművekkel kapcsolatos szerzői jogi védelem miatt lényeges);
- végül a nemzeti adat-ökoszisztémában adatkezelési és adatszolgáltatási szempontból kiemelkedő szerepe van a fontosabb központi nyilvántartásokat szabályozó törvényeknek is, amelyeket – nagy számuk miatt – itt nem sorolunk fel.

3.5 Nemzetközi példák

A fejlett országok túlnyomó részében – de már egyre több fejlődő országban is – figyelemre méltó példákat láthatunk jól működő adatpolitikákra, az adathasznosítást támogató gyakorlatokra. Az alábbiakban ezek közül említünk meg néhányat.

- Az élre kívánczik Nagy-Britannia, amely már 10-15 éve elkötelezett a kormányzati adatok ingyenes, nyílt formában történő közzététele mellett. Van központi adatportáljuk, és kormányzati adatpolitikai stratégiájuk mellett minden minisztérium kidolgozta saját ágazati nyíltadat-stratégiáját.
- A francia kormány az adatokat a digitális átállás sarokkövének tekinti, ezért kiemelt figyelmet fordít az adatrendszerek egységes stratégiai megközelítés mentén történő megújítására, melynek koordinálására létrehozták a vezető adattisztviselői pozíciót. A közadatokat központi adatportálon teszik kereshetővé és elérhetővé. Rendszeres pályázatokkal anyagilag is támogatják a közszféra intézményeit adataik közzétételében.

- Németország határt szabott a közadatokért fizetendő díjaknak, és nyíltadat-akciótervében vállalta, hogy a szövetségi adatait nyitottá és gépek által újrahasznosíthatóvá teszi. A legtöbb tartománynak, nagyvárosnak van saját nyíltadat-portálja is.

- A spanyol kormány útmutatót adott ki a közszféra számára a közadatok újrahasznosításának gyakorlati támogatása céljából. Rendszeresen versenyt írnak ki a közadatokat hasznosító legjobb alkalmazások számára.

- A svéd Kormány 2013. végén összesen 8 millió korona értékben 20 projektet indított az ottani Nyílt Adat projekt keretében.

- Ausztrália szövetségi kormánya a központi adatportálján túl nyíltadat-eszközkezelést tett közzé a közszféra számára, amelynek segítségével az ágazatok, intézmények el tudják készíteni saját nyíltadat-stratégiájukat, intézkedési tervüket, adatkészleteket tudnak létrehozni és közzétenni. Ausztráliának külön stratégiája van a nagy adathalmazokban (big data) rejlő lehetőségek kiaknázására.

3.6 Kormányzati finanszírozási modellek

Világszerte folynak a viták arról, hogy a közadatok megosztása és hasznosítása tekintetében milyen pénzügyi modell lenne a legcélravezetőbb. Az adatok értékesítéséből közvetlen bevételek szerzését támogatók a minőségi adatok előállításának magas költségére hívják fel a figyelmet, kiemelve az ilyen állami szol-

gáltatások hosszú távú pénzügyi fenntarthatatlanságát. **Egyre inkább terjed azonban az az álláspont, hogy az ingyenes vagy határköltségen történő, újrahasznosítási célú adatszolgáltatás sokkal nagyobb haszonnal jár, mint a közvetlen bevétel szerzés.** A legfőbb érvek a következők:

• Az újrahasznosítás akadálymentessé tétele egy új iparágat, az adatipart segít felfuttatni, amely növeli a foglalkoztatást, és adóbevételt termel.

* A közadatok akadálymentes elérhetőségének és a közadatok újrahasznosító szolgáltatásoknak jelentős versenyképességet növelő, gazdaságélénkítő, a külföldi tőkét vonzó hatásuk van, amitől javul a foglalkoztatottság és nőnek az adóbevételek.

* Az újrahasznosítási szolgáltatások fontos társadalmi igényeket elégítenek ki, ami növeli a társadalmi jólétet.

Egy 21 közintézmény díjazási modelljét vizsgáló európai kutatás¹⁴ kimutatta, hogy a tendencia a díjak csökkentése, valamint a közadatok újrahasznosítását elősegítő lépések irányába mutat. Azokban az esetekben, ahol a díjazási stratégia az azonnali teljes költségterítésre irányult, a közintézmények általában nem tudtak pontos magyarázatot adni a díjszámításukra, leginkább úgy tűnt, hogy a költségvetési lyukak betömésére használták a díjtételeket, és nem valós költségeken alapult azok meghatározása. A díjazás ellenére a közintézmény teljes költségvetésének csak kis százalékát, akár kevesebb mint 1%-át jelentette az adatok eladásából származó bevétel. A tapasztalatok tehát azt mutatták, hogy a közadatok díjának csökkentése 10-szeres–100-szoros keresletnövekedést eredményezett, melyből az is következett, hogy még drasztikus költségcsökkentés mellett is szinten tudott maradni – vagy akár emelkedni tudott – az intézmények közadatokból származó bevétele.

Az elemzések rámutatnak, hogy akár az ingyenes adatszolgáltatás is meg tud térülni az adatgazda szervek számára. Nagyszámú adatszolgáltatás esetén a jól szervezett, automatizált folyamatok költséghatékonyabban működnek, mint az egyedi igénykezelések. Csökkenhetnek a számlázási és egyéb adminisztrációs, valamint jogi költségek, továbbá a felhasználói

a fejlett országok nyíltadat-stratégiai és gyakorlatai mintául szolgálhatnak

az ingyenes adatszolgáltatás a nemzetgazdaságnak feltételül, de az intézménynek is gyakran megtérül!

szervezetekben meghatározott feltételek megtartását sem kell ellenőrizni. A közadatok újrahasznosításának növekedésével emelkedik a felhasználók visszajelzésének gyakorisága, a felhasználói visszajelzések pedig javítják az adatok minőségét.

Ugyanakkor nemcsak az a kérdés, hogy a közszféra szereplői adataik üzleti alapú értékesítésével próbáljanak-e meg minél több bevételhez jutni, hanem az is, hogy szintén bevételsszerzés érdekében nyújtsanak-e adataik felhasználásával értéknövelt szolgáltatásokat. Egyre inkább az a szakértők véleménye, hogy ez utóbbi is kerülendő. Ez ugyanis könnyen beleütközhet a szigorú európai versenyjogi szabályozásba, különösen ha a szervezet visszaél az adatainak tulajdonlásából fakadó versenyelőnyével. Erre ösztönözheti a szervezetet az, ha bevételének maximalizálásában és abban lesz érdekelt, hogy a piac más szereplői nehezebben jussanak a szükséges adatokhoz. De az értéknövelt szolgáltatás ingyenes nyújtása is problematikus lehet, mert növeli a központi költségvetés terheit, és mert a kisebb vállalkozások piacszerzési lehetősége csorbulhat, hiszen azok egy ingyenes szolgáltatással nyilvánvalóan nem tudnak versenyezni.

A közadatok újrahasznosítását támogató pénzügyi modellek bevezetése nem egyszerű, gondos tervezést igényel. A közvetlen bevételek a szervezeteknél keletkeznek, míg az újrahasznosításból származó hasznok inkább a központi költségvetésben. Ezért a központi költségvetésnek kell gondoskodnia a szervezetek kieső bevételeinek pótlásáról. A tervezést nehezíti, hogy nehéz számszerűsíteni a költségeket és a hasznokat. Bízató példa lehet azonban, hogy pl. Dániában a központi címadatbázis ingyenes hozzáférhetőségével az újrafelhasználási piac forgalma 1000%-kal nőtt, a másodlagos felhasználók száma 10 000%-kal emelkedett, a másodlagos felhasználók által alkalmazott személyek száma pedig 800-1000%-kal lett több. Mindeközben az adóbevételek 400%-kal

haladták meg a közintézmények által befektetett összeget. Hasonlóképpen jó tapasztalat volt, hogy a norvég meteorológiai szolgálat az adatainak közzétételét követően 3000%-kal

több látogatót kapott, és a civil szféra ilyen módon történő bevonásával javította adatbázisainak minőségét.

3.7 A magyarországi helyzet értékelése

A stratégiai kereteket illetően megállapítható, hogy korábban nem készült adatpolitikai tárgyú kormányzati stratégiai dokumentum. Az aktuális szakpolitikai stratégiákban szórványosan felbukkan egy-egy adatpolitikai kapcsolódású javaslat, tervezett intézkedés, de ezekből nem áll össze egy konzisztens és teljes adatpolitikai stratégia. A Fehér könyv nagy segítséget nyújthat ahhoz is, hogy a különböző szakterületi stratégiák készítői felismerjék az adatokban rejlő lehetőségeket, és azok kihasználását beépítsék az egyes stratégiákba.

A szabályozásról általánosságban megállapíthatjuk, hogy széttöredezett, nehezen átlátható, nem mentes az átfedésektől, inkonzisztenciáktól, hiányoktól (pl. hiányzó végrehajtási rendeletek), és bár vannak viszonylag jól szabályozott adatpolitikai részterületek (adatvédelem, információszabadság), de pl. a közadatok újrahasznosítása esetében a szabályozás gyakorlatba való átültetése alig történt meg, és végrehajtási rendelet, központi támogatás, intézkedések, koordináció, valamint szankciók nélkül láthatóan nem is tud megtörténni. A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium és a Miniszterelnökség 2015-ben lefolytatott közös felmérése kimutatta, hogy a megkérdezett szervezetek több mint felének egyáltalán nincs semmilyen belső szabályzata a Közadattv. rendelkezéseinek végrehajtására, mindössze a hat százalékuk köt újrahasznosítási megállapodást. Az adatok megfelelő minőségének biztosításában, a fölösleges párhuzamosságok elkerülésében nagy jelentősége lenne az Interoptv.-nek, ill. a majd azt felváltó Eüsztv.-nek, de a központi címregiszter létrehozásának megkezdésén kívül érdemi lépések még nem történtek a megvalósítás terén.

nem használjuk ki a közadatok hasznosulásában rejlő lehetőségeket

a fő problémák a közvetlen adatbevétel kényszeréből adódnak

A magyar finanszírozási helyzetre az jellemző, hogy a közadatokat előállító szervezetek sok esetben nemcsak az adat-előállításához, hanem általános működésükhöz sem kapják meg a szükséges teljes pénzügyi keretet a központi költségvetésből, sőt bizonyos esetekben még államháztartási befizetést is elvárnak tőlük. A már hivatkozott felmérés szerint a szervezetek kb. kétharmada esetében nem finanszírozza meg teljesen a központi költségvetés a közfeladataik ellátásához szükséges adatok előállítását. Pl. a Földmérési és Távérzékelési Intézetnek a kiadásai 100%-át, az Országos Meteorológiai Szolgálatnak pedig 70%-át kell bevételekből fedeznie. Ezek az intézmények tehát rá vannak kényszerítve – és ezt a rájuk vonatkozó díjrendeletek adott esetben elő is írják –, hogy adataik értékesítéséből közvetlen bevételre tegyenek szert, sőt növeljék adatszolgáltatási díjaikat, akár nem is költségalapon. Az adataikat használó többi költségvetési szervezet ugyanakkor igyekszik betervezni költségvetésébe ezen adatok megvásárlását, így ugyanazon adatok fedezete több helyen is terveződik a központi költségvetésben, ami párhuzamos, illetőleg keresztfinanszírozással jár. De ha az adathasználóknak mégsem sikerül elég forrást kapniuk a feladataik ellátásához szükséges adatok megvásárlására, akkor a már meglévő, elavult adatokat használják, vagy olcsóbb, alternatív megoldásokat keresnek, ami párhuzamos adat-előállítást eredményez. Általában az ilyen adatok minősége lényegesen gyengébb a megfizethetetlennek bizonyult adatokénál, aminek káros következményei lehetnek.

A fent vázolt finanszírozási probléma a másodlagos adathasznosításra (a közadatok

újrahasznosítására) még kedvezőtlenebb háttal van. Újrahasznosítás céljára elsősorban internetes felületen, nyílt licenc alapján, nyílt formátumban, ill. nyílt szabványok szerinti webszolgáltatások útján elérhető közadatokra lenne szükség. Ilyen közzétételben egyáltalán nem érdekeltek, sőt bevételszerzési kényszerük miatt többnyire ellenérdekeltek a magyar szervek, ezért érthető, ha ilyenre alig látunk példát. A legtöbb országban központi, regionális, ill. városi nyíltadat-portálok támogatják az ilyen adatpublikációt. Erre nálunk is nagy szükség lenne, de mivel ez csupán az adatok közzétételének technikai lehetőségeit teremtené meg, más intézkedések nélkül nem jelentene megoldást.

A Magyarországon *működő adathasznosítási megoldások* tekintetében meglehetősen vegyes – de többnyire a fejlett országokhoz képest lényeges elmaradást mutató – a kép. A közigazgatási szervek között vannak példák rendszeres, működő adatcserékre, de lényegesen kisebb számban, mint amire szükség lenne. A legtöbb esetben ezek nem online módon történnek, és az alkalmazott fájlformátumok között is ritka a nyílt formátum. Ugyan-

ez mondható el a másodlagos adathasznosításról – azzal a különbséggel, hogy erre sokkal kevesebb példa van. Még a meglévő lehetőségeket sem tudjuk kihasználni sem elsődleges, sem másodlagos hasznosítás során amiatt, hogy nincs egy egységes adatvagyontaszterünk. Sok esetben jelentenek gondot az adatbázisok, nyilvántartások minőségének hiányosságai is.

Természetesen vannak működő hazai megoldások is, amelyek felsorolása meghaladná a Fehér könyv terjedelmét. Közülük átfogó jellege miatt is feltétlenül meg kell említeni a Közadatkeresőt, ill. a Közadattárat: ezek az információszabadság érvényesülése érdekében az Infotv. által kötelezően az interneten közzétenni rendelt adatok publikálására, ill. keresésére szolgáló rendszer felületei. A rendszer tehát elsősorban a közzététel átláthatóságát, és nem a közadatok újrahasznosítását támogatja. Volna ugyan lehetőség a szervek adatbázisaira, nyilvántartásaira vonatkozó információk közzétételére is, de ezzel a szervek csupán 20%-a él. Sajnos még az így közzétett adatok jelentős része is elavult, használhatatlan.

3.8 A nemzeti adatpolitikát érintő legfontosabb problémák összefoglalása

Magyarország a nemzetközi felmérésekben meglehetősen rosszul áll az adathasznosítás terén: **az európai mezőny alsó harmadához tartozunk**, egy 96 országra kiterjedő felmérés pedig a 36. helyre rangsorolta országunkat. Az alábbi felsorolásban röviden összefoglaljuk – részben a fenti helyzetkép alapján – a jelenleg azonosítható legfőbb problémákat.

* *Ismereti problémák:* a kormányzati, intézményi vezetőkben nem tudatosul az adatokkal való foglalkozás fontossága. A közigazgatási szakembereknek az adatokra, azok hasznosítási lehetőségeire, módjaira vonatkozó ismeretei nagyon hiányosak, nem tudják megkülönböztetni a különböző adatszolgáltatási rezsimeket.

* *Feladatmegosztási problémák:* nem egyértelműek az elsődleges adatgazdai, adatkezelői, adatfeldolgozói, adatszolgáltatói, adatfel-

használói szerepek, nincsenek az adathasznosítással kapcsolatos módszertani kérdésekkel, képzéssel, kutatással vagy adatelemzéssel dedikáltan foglalkozó szervezetek.

■ *Szervezési, koordinációs problémák:* magának a nemzeti adatpolitikának, de egyes részterületeinek sincs kijelölt felelőse, nincs intézkedési terve határidőkkel, felelősökkel.

* *Adatminőségi problémák:* számos nyilvántartás és általában a közadatok adatminősége nem éri el a kívánt szintet, sokszor arról sincs információ, hogy mennyire pontosak a nyilvántartások, számos esetben az adatszolgáltatás minősége nem kielégítő (nem online, nem nyílt, ill. szabványos formátumú stb.).

■ *Az adatvagyon hasznosításának problémái:* nem ismerjük az adatvagyont (nincs adatvagyontaszterünk), nem ismerjük az adataink használhatóságát (hogyan milyen ada-

tok hasznosítására lenne igény). Különösen kevés ismeret van a nagy adathalmazokban rejlő lehetőségekre vonatkozóan.

- *Szabályozási, eljárásrendi problémák:* a nyilvántartás-vezetésre vonatkozó generális törvény hiányában a szabályozás széttöredezett, nem terjed ki minden szereplőre és aktusra, hiányoznak végrehajtási rendeletek, szankciók, számos fogalmi bizonytalanság, inkonzisztencia található a jogszabályokban, különösen hiányzik a szervezeteken belüli szabályozás.

- *Az adatok árazásával kapcsolatos problémák:* az adatokban rejlő lehetőségek kihasználását akadályozza a közvetlen bevételszer-

zés kényszere, ugyanazon adatok előállításának költségét több helyen is tervezik, ugyanazt az adatot több helyen is előállítják, és így különböző minőségű, inkonzisztens, nem interoperábilis adatbázisok keletkeznek.

- *Az adatipar kialakulásával kapcsolatos problémák:* a közadatok újrahasznosítási célú elérhetőségének hiányában nincs is érdeklődés a vállalkozók részéről, hogy közadatokon alapuló értéknovelt szolgáltatásokat nyújtsanak, ami viszont a közzétételt sem ösztönzi adataik elérhetővé tételére (tyúk-tojás probléma). Ezért általános benuhátság jellemzi a magyar adatipart.

3.9 A cselekvés tétje

Általában 2011-től számítják az adatrobbanást, amikor az előállított és tárolt adatok mennyisége egyre gyorsulva duplázódik. A nagy adathalmazokban (*big data*) rejlő lehetőségek kihasználása már lassan a mindennapok problémájává válik. Ezért számítani kell arra, hogy a jövőben oda fognak csoportosulni a szolgáltatások, ahol bőségesek az információs erőforrások. Márpedig **az adat ma már minden ország számára korlátlan és tömegesen előállítható erőforrás, és amelyik ország nem akar lemaradni ebben a versenyben, ki kell használnia az adatiparban rejlő gazdasági és versenyképességi lehetőségeket.** Amikor befektetők arról hoznak döntést, hogy egy óriásberuházást melyik országba vigyenek, ma már fontos döntési szempont az ország adat-infrastruktúrájának állapota.

De az államok nem csak egymással versenyeznek, mert az információs korban már nem csak ők lesznek adatmonopóliumok. A világhálót napjainkban uraló multinacionális vállalatok (pl. Google, Apple, Facebook, Twitter) valószínűleg már most is többet tudnak Magyarországról, mint az összes kormányzati elemzőközpont együttvéve. Ugyanez a nemzeti szuverenitást érintő kérdés merül fel az ún. diszruptív technológiákat alkalmazó, az

önszerveződésre építő vállalatokkal kapcsolatban (pl. Airbnb). Az ezen szervezetekkel kapcsolatos helyes („nyerő”) – az adathasznosítási gyakorlatok kiterjesztését és a közösségi gazdaság (sharing economy) kialakulását segítő – állami stratégiák időben történő megtalálása sorsdöntő kérdés lehet.

A tét tehát az, hogy Magyarország végleg leszakad-e az adatipar robbanásszerű fejlődését felmutató országoktól és az információs nagyhatalomnak számító multinacionális vállalatoktól. Nyilvánvaló, hogy a leszakadás elkerülésére meg kell oldani az előző pontban felsorolt problémákat. Az állam számára az marad a legfőbb kérdés, hogy a megoldásban csupán passzív, a piac önszerveződő képességében bízó, vagy aktív, kezdeményező szerepet kíván-e játszani. A döntéshez figyelembe kell venni azt is, hogy nem mindegy, mikor és milyen időn belül jön létre Magyarországon egy egészségesen fejlődő adat-ökoszisztéma. Ezért a következő fejezet olyan stratégiai irányokra, és azokból lebontható célokra, intézkedésekre tesz javaslatot, amellyel a fenti fejlődési folyamat gyorsítható és – a nemzeti adottságokat is figyelembe véve – katalizálható annak érdekében, hogy Magyarország mielőbb utolérje az élenjáró országokat.

4 Javaslat a nemzeti adatpolitikai stratégiára

4.1 Stratégiaválasztás

A versenyképes nemzeti adat-ökoszisztéma, az adatgazdaság és az adatvezérelt közigazgatás megteremtése érdekében Magyarország által követendő stratégia meghatározása hét stratégiai kérdés mentén hét döntésre egyszerűsíthető le.

1. kérdés:

- Kizárólag az Európai Unió irányelveiben (PSI, INSPIRE, adatvédelmi) kötelezően meghatározott előírásokra kívánunk fókuszálni, vagy
- saját érdekeinket felismerve és előtérbe helyezve hozzálátunk – akár az uniós minimumokon túlterjeszkedően is – hosszú távú adatpolitikai feladatainkhoz is?

Eddig az a) pontban megjelölt utat követtük, és ez láthatóan a leszakadáshoz vezet, ezért a javaslat a b) pont.

2. kérdés:

- Az adatgazdaság felépítése és egy új adatipar beindítása mögött egy aktív, beavatkozó államot képzelünk el, vagy
- bízva a gazdaság erejében teljesen a piaci szereplőkre bízunk, hogy piaci egyensúlyt teremtsenek és növekedést generáljanak?

Ma eddig is megmutatkozott, hogy megfelelő közadatkínálat nélkül a piac tehetetlen, ezért ebben az államnak kell lépnie. Ugyanakkor a lemaradásunk miatt ez önmagában már nem elég, hanem megfelelő eszközök megválasztásával gyorsítani is kell a piaci folyamatokat. Ezért a választási javaslat az a) pont.

3. kérdés:

- a) A köz- és magánadatvagyon a két szférán belül külön-külön fejlődjön – egymás között laza, tehát alapvetően eseti kapcsolódásokkal és adatátadásokkal (ebben az esetben rövid időn belül versengő rendszerek jönnek létre), vagy
- b) egyetlen nemzeti adat-ökoszisztéma jöjjön létre a köz- és magánszféra adatkészletei szükség szerinti összekapcsolódásával (ebben az esetben alapvetően együttműködő, partnerrendszerek jönnek létre)?

Mivel az együttműködés kölcsönös elonyókkal jár, ezért a javaslat a *b)* pont.

4. kérdés:

- a) Elsősorban a közadatok szolgáltatásából, értékesítéséből származó közvetlen díjbevételekre törekedjék az állam, vagy
- b) alapvetően ingyenesen, esetleg határköltség alapon szolgáltatasson közadatokat, lehetővé téve, hogy azokat a gazdasági szereplők újrahasznosíthassák, és az így létrejövő eredménytermékeket, szolgáltatásokat önállóan értékecsék?

A helyzetellenzes során láthatók voltak a jelenleg működő a) választás hátrányai, ezért a választási javaslat a *b)* pont

5. kérdés:

- a) Maradjon a jelenlegi helyzet, hogy általában minden közfeladatot ellátó szerv egyszerre adatgyártó, feldolgozó és szolgáltató, vagy
- b) jöjjenek létre az intézményrendszeren belüli specializációk az adat-előállításra, adatfeldolgozásra, adatelemzésre és adatszolgáltatásra?

Az egyre összetettebb adatgazdálkodási, adathasznosítási feladatok közül egyesekre celszerű központi, ill. specializált intézményt kijelölni, így a választási javaslat a *b)* pont.

6. kérdés:

- a) Maradjon a jelenlegi adatszolgáltatási rend, amelyben tehát mindenki úgy publikál, oszt meg és tesz újrahasznosíthatóvá közadatokat, ahogyan tud vagy akar, vagy
- b) kezdődjön meg az adatszolgáltató funkciók összevonása kevés számú adatszolgáltató központba?

Ez a kérdés összefügg az előzővel. Nemzetközi tapasztalatok szerint hatékonyabb összevonni egy vagy több adatelosztásra specializált központba az adatok szolgáltatását. Adatvagyonkataszterből is egy központira van szükség. A választási javaslat így a *b)* pont

7. kérdés:

- a) Még 2018-ig jelentős beavatkozásokra kerüljön sor adatpolitikai területen a nemzeti adatvagyon jobb kiaknázása érdekében, vagy
- b) egy lassabb, tudatosabb építkezést kell megkezdeni, és alapvetően a 2020-as európai uniós céldátumokat indokolt szem előtt tartani?

Az adathasznosítás terén Magyarország lemaradása a fejlett országokhoz képest legalább 10 év, es ez a lemaradás jelenleg egyre nő. A technológiaintenzív iparágakban minden elvesztegetett évet kétszeresen-háromszorosan kell számolni. MÉR egyre több fejlődő ország is figyel erre a területre, és igyekszik atvenni a fejlett országok tapasztalatait. Vannak olyan új technológiák – így például a kapcsolt nyílt adatok (*linked open data*) –, amelyek alkalmazása gyorsabb felzarkozást biztosíthat. Ezért a választási javaslat az *a)* pont.

2. ábra: a Fehér könyv szerinti stratégiaválasztás

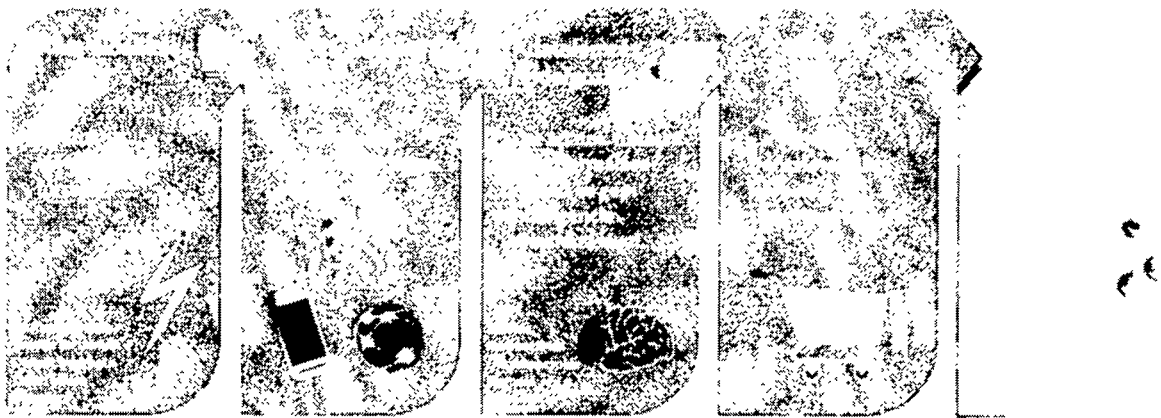
A javasolt választásokból az következik, hogy a Kormánynak sürgősen és feszített tempóban hozzá kell látnia a nemzeti adat-ökoszisztéma, a nemzeti adatgazdaság és az adatvezérelt közigazgatás létrehozásához. A szükséges feltételeket megteremtő, a magán-gazdasággal együttműködő, azt támogató, ösztönző szerepet kell vállalnia az adatipar kialakulásában. A közadatokat nyílt adatok-

ként, legfeljebb határkölség felszámításával kell újrahasznosítható módon közzétenni. Bizonyos adatokkal kapcsolatos funkciókra (oktatás, kutatás, elemzés, adatszolgáltatás stb.) specializálni kell intézményeket. Létre kell hozni a nemzeti adatportált, és azon elérhetővé tenni az ugyancsak létrehozandó nemzeti adatvagyon-katasztert.

4.2 Jövőkép

A fenti stratégiaválasztás jövőképének központi eleme a közszféra és a magánszféra adatvagyonelemeit egyaránt felölelő *nemzeti adat-ökoszisztéma*, mely az adatokból kinyerhető információk hasznosításával 2020-ig Magyarországon is elősegíti minél több és összetettebb – magas hozzáadott értékű – termék-előállítási és szolgáltatásnyújtási adatérték-lánc kialakulását (ld. 3. ábra). Ez a jövőkép teljes mértékben illeszkedik a Nemzeti

Infokommunikációs Stratégia és a Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Stratégia jövőképébe is. Bár nem lehet ez az elsődleges mozgató, de ebbe a jövőképbe az is beletartozik, hogy hazánk megítélése a következő években nemzetközi szinten is javulni fog (kötelezettség-szegési eljárások veszélyének megszűnése, előrelépés a különféle ország-rangsorokban stb.).

3. ábra: a Fehér könyv jövőképének középpontjában álló adatérték-lánc
(a digital.catapult.org.uk ábrája nyomán, 2015)

4.3 Az elérhető társadalmi-gazdasági hasznok

Egy tudatos, átgondolt és eredményes adatpolitikának nagyon erős és direkt *versenyképességi hatásai* vannak.

- Az adatipar és az adatgazdaság az egyik legdinamikusabban fejlődő, magas hozzáadott értékű termelést lehetővé tevő gazdasági területe a világgazdaságnak, amelyben a magyar kis- és középvállalkozásoknak is helye van.

- Egy ország adat-infrastruktúrájának aktuális állapota fontos mérlegelési szemponttá vált a nemzetközi tőkeberuházásokról hozott stratégiai döntések során.

- A globális versenyképességi rangsorokban egyre inkább megjelenik az adatgazdaság és a nyíltadat-politika mint fejlettséget mérő szempont.

*adatpolitikaniktól
nagymértékben függ a
versenyképességünk*

Az adatipar szempontjából – nemzetközi értékelések szerint – a földrajzi-térinformációs, az üzleti, közlekedési, környezetvédelmi, egészségügyi, oktatási, mezőgazdasági, meteorológiai adatcsoport, és ezeken belül az egyes

adatbázisok közül a belsőpiaci információs rendszer, a területi információs rendszer, a területi megfigyelő és értékelő rendszer, a gazdasági szervezetek jegyzéke, az intelligens közúti közlekedési rendszerek, a cégnyilvántartás, az építőipari kivitelezési tevékenységet végzők névjegyzéke, az egységes monitoring információs rendszer, valamint az ingatlan-nyilvántartás rendelkezik a legnagyobb piaci értékkel.

Összességében a nemzeti adatpolitika legjelentősebb hatásai az *adminisztratív terhek*

csökkenésében jelentkeznek. Ezen belül is kétségtelenül a közszféra oldalán jelenhet meg a legnagyobb tehercsökkenés. Az elsődleges adathasznosítás ésszerűsítésével, a nyilvántartás-vezetés törvényi szabályozásával, az adatvagyon-kataszter létrehozásával, az adatok gyűjtése, előállítása, nyilvántartása során jelenleg meglévő redundanciák megszüntetésével, a szervezetek közti adatszolgáltatások automatizálásával akár évi 50 milliárd forint tehercsökkenés is elérhető.

A lakosságot és a vállalkozásokat érintő adminisztrációs terhek egyrészt az ismételt adatmegadások számának csökkenésében, másrészt a közadat-újrahasznosítási célú kiadások elmaradásában jelentkeznek. Ez utóbbira van adat is: a már említett 2015. évi közadat-újrahasznosítási felmérés 363.394.869 Ft adatlíra-bevételt mért a közszféra oldalán. Figyelembe véve az adatközlés hiányosságait, a tényleges bevétel 0,5-1 milliárd forintra tehető, ami a másik oldalon nyilván kiadás, tehát adminisztratív teher.

Kétségtelen ugyanakkor, hogy a nemzeti adatpolitika megvalósításának 10-20 milliárd

a közadatok jó belső elosztásával akár évi 50 milliárd forint belső adminisztratív tehercsökkenés is elérhető

a megfelelő adatpolitikára költeni is kell egyszeri 10-20 és évi 1-2 milliárd forintot

forintnyi egyszeri ráfordítási igénye is van, és elmaradnának az évi 0,5-1 milliárd forintra becsült közvetlen adatértékesítési bevételek is. De a kiadások és az elmaradt bevételekkel szembe nemcsak az adatvezérelt közigazgatásban megtakarítható akár évi 50 milliárd forint összegű hivataloldali (*back office*) adminisztratív tehercsökkenés állítható, hanem az adatgazdaság, adatipar felfutásából származó adóbevételek is, amelyek az első években ugyancsak 1-2 milliárd forintra tehetőek.

A nemzeti adatpolitika sikeressége és a foglalkoztatás bővülése között is szoros összefüggés van. Az Európai Unió adatértékláncstratégiájának tervezete azt célozta meg, hogy 2017-re Európában az adatiparhoz köthető munkahelyek száma megközelítse a 250 000 főt. Ez Magyarország esetében népeségarányosan kb. 5 000 főt jelentene.

Végezetül, ha mindenki számára világossá válhatna, hogy mennyi tudás és előny nyerhető a közadatok hozzáféréséből és hasznosításából, az a digitális írástudatlanság leküzdését is segítené a digitális világba való belépés melletti további érvekkel.

4.4 Javaslat a nemzeti adatpolitika rövid-, illetőleg középtávú céljaira

Az eddig megfogalmazott problémákból, a meghatározott stratégiai irányokból és jövőképből az adatpolitikai szakterületen 2020-ig érvényesítendő stratégiai, átfogó, sarkalatos és specifikus célokra, továbbá az ezekből levezethető intézkedésekre az alábbi stratégiai céltérkép állítható össze.

A céltérképen szereplő stratégiai cél nem szorul különösebb magyarázatra. Fontos, hogy a nemzeti adat-ökoszisztéma a közszférán túli gazdasági és társadalmi szereplőkre is terjedjen ki. Ezt jelzi a két átfogó cél. Szétválasztásukat az indokolja, hogy részben más eszközök szolgálják a megvalósításukat.

Van azonban sok közös feladat is, és ezek sorrendbe állításakor figyelembe kell venni, hogy bizonyos közszférán belüli feladatok megoldása feltétele a másodlagos hasznosítás (az újrahasznosítás) kívánt színvonalú megszervezésének is.

A sarkalatos célok jelentősége egy stratégiai célhierarchiában, hogy a legmagasabb szintű célok leginkább ezeken a célokon keresztül valósulhatnak meg. A sarkalatos célok megkülönböztetését az is indokolja, hogy az ezek alatti specifikus célok már konkrét beavatkozásokat jelenítenek meg.

Stratégiai cél

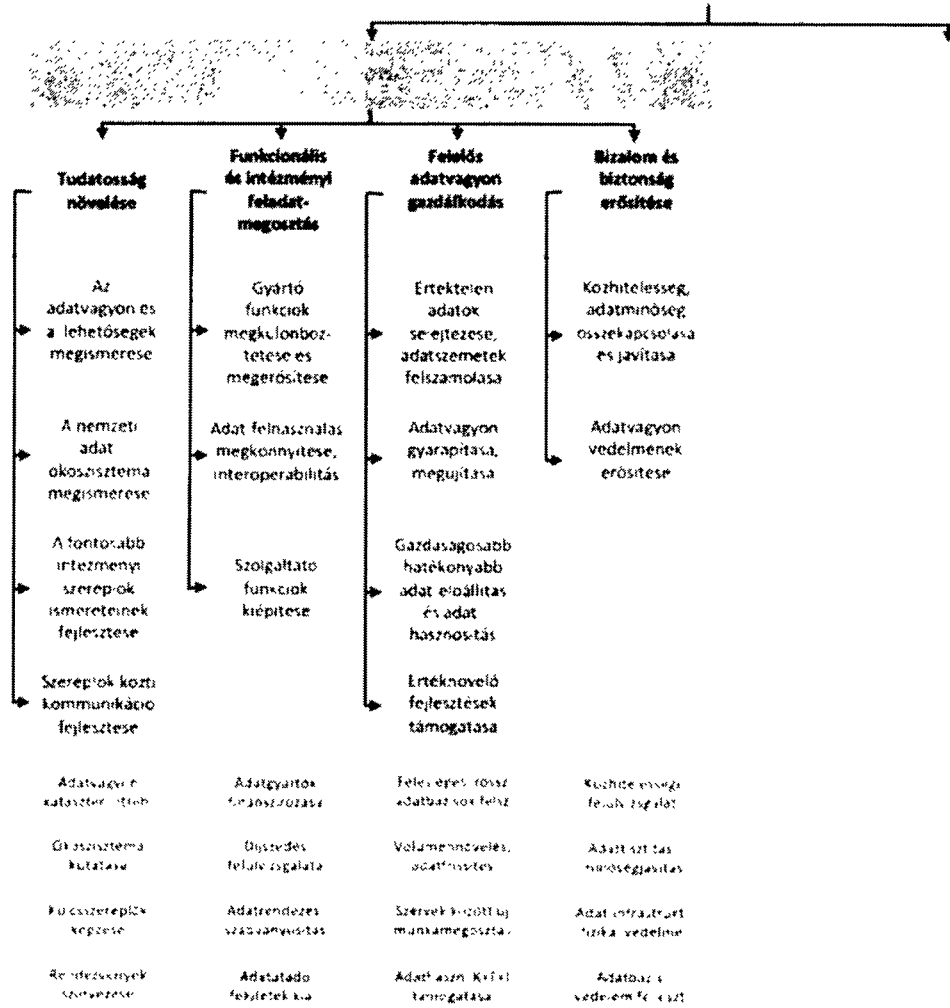
**Egészségesen működő
nemzeti adat-ökoszisztéma**

Átfogó célok

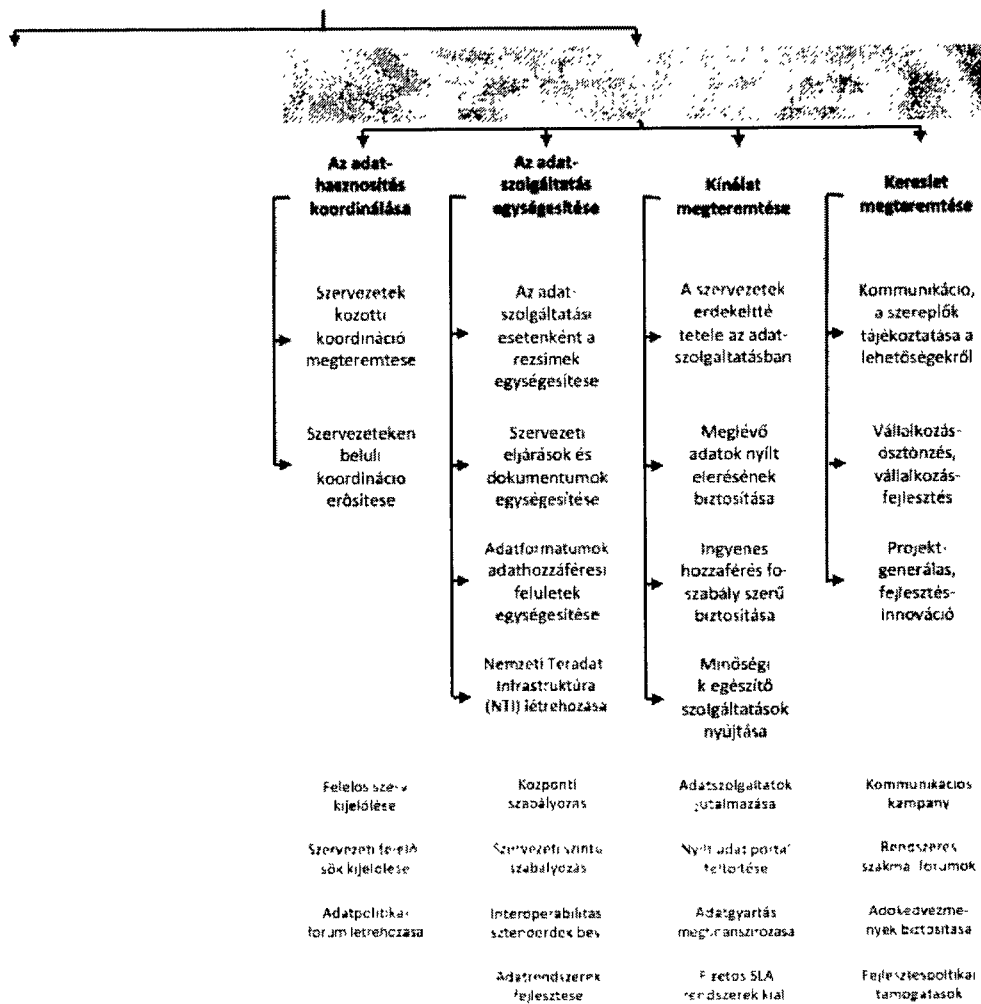
Sarkalatos célok

Specifikus célok

Intézkedések

Egészségesen működő nemzeti adat-ökoszisztéma

Az alábbiakban a két átfogó cél szerint csoportosítva szerepel négy-négy sarkalatos cél és a hozzájuk meghatározható indikátorok bemutatása.

a) A közcélú adathasznosítás feltételeinek javítása:

- **Tudatosság növelése:** állami oldalon az adat-ökoszisztéma minden szereplője tisztában legyen az adatpolitikai szakterület jelentőségével, a nemzeti adatvagyon munkába állításának, hasznosításának gazdasági és társadalmi fontosságával, valamint ismerje, értse a vonatkozó uniós és magyar szabályozást (PSI-irányelv, INSPIRE-irányelv, Infotv., Közadattv. stb.). A specifikus célok ennek érdekében további kutatást, elemzést, ismeretátadást és az adat-ökoszisztéma szereplői közötti tudásátadást irányoznak elő. A lehetséges indikátorok:
 - *kimenet:* a rendszerezett (ismert, nyilvántartott) állami adatkészletek száma,
 - *kimenet:* adathasznosítási képzésben részt vettek száma,
 - *eredmény:* PSI, INSPIRE, adatértéklánc, adat-ökoszisztéma, adatgazdaság, adatipar, adatvezérelt közigazgatás, nemzeti téradat-infrastruktúra kifejezések 2020-ig minden ügyintéző számára ismertek;
- **Funkcionális és intézményi feladatmegosztás:** állami oldalon az adat-ökoszisztéma minden szereplője megtalálja a rendszeren belüli helyét és feladatát, továbbá a nemzeti adatértékláncban specializálja magát azokra a funkciókra (pl. gyártás, elemzés, továbbítás, szolgáltatás), amelyben – szerepe, feladatkörei, rendszerei, személyi állománya stb. alapján – a legjobb lehet. A sarkalatos cél keretében kell továbbá lebontani azokat a falakat, amelyek jelenleg az adat-ökoszisztémán belüli intézményi összekapcsolódásokat gátolják – legyenek azok bár jogi, finanszírozási vagy műszaki jellegű akadályok. A lehetséges indikátorok:
 - *kimenet:* a közszféra intézményei közötti rendszeres adatcserék volumenének éves változása,
 - *eredmény:* egy térkép a nemzeti adat-ökoszisztémáról, amelyre felkerülnek a különböző specializált szerepkörű szervezetek,
 - *eredmény:* a szervek közötti adatcserék esetében a díjfizetés megszűnése;
- **Felelős adatvagyon-gazdálkodás:** a nemzeti adatértéklánc közszféra oldali komponenseit jelentő közadatok információkinyerésre és továbbhasznosításra folyamatosan ismertek és biztosítottak legyenek. A lehetséges indikátorok:
 - *kimenet:* a nemzeti adatvagyonkészletek bővülésének éves változása,
 - *kimenet:* az évente felszámolt értéktelen nyilvántartások, törölt adatok mennyisége,
 - *kimenet:* az adatpolitikai szakterületen megvalósult fejlesztések, beruházások éves összege;
- **Bizalom és biztonság erősítése:** a nemzeti adatvagyon értékének növelése azért, hogy mind az elsődleges (állami), mind a másodlagos (államon túli) adathasznosítóknak nő a bizalma a közadatok iránt. Ehhez növelni kell az adatok minőségét és hitelességét, illetve csökkenteni kell az adatokkal való visszaélés mindennemű lehetőségét. A sarkalatos cél teljesülése fontos adatpiaci ösztönző. A lehetséges indikátorok:
 - *kimenet:* a közhiteles adatbázisok számának éves változása,
 - *kimenet:* a megtisztított és auditált adatbázisok számának éves változása,
 - *kimenet:* incidensek, megakadályozott visszaélések számának éves változása;

b) A társadalmi és gazdasági célú adathasznosítás lehetőségeinek biztosítása:

2. Az *adathasznosítás koordinálása*: a társadalmi és gazdasági oldalon történő közadatfelhasználás lehetőségeinek megteremtése érdekében a Közadattv. előírásainak érvényre juttatásához szükséges, szankciókat is alkalmazó hatékony érvényesítési mechanizmus megteremtése, a magánszféra és a közszféra, valamint a közszférán belüli egyes intézmények közötti együttműködés javítása érdekében szükséges koordináció működtetése. A lehetséges indikátorok:
- *kimenet*: az érvényesítési mechanizmushoz és a koordinációhoz szükséges szerv/testület rendszeres működése,
 - *kimenet*: együttműködő szervezetek számának éves változása,
 - *eredmény*: a Kormány intézkedési tervében meghatározott határidők tartása;
3. Az *adatszolgáltatás egységesítése*: a társadalmi és gazdasági szereplők felé történő adatátadás és a másodlagos adathasznosítás folyamatainak standardizálása, valamint a minőségi szempontok érvényesítéséhez szükséges jogi, eljárási, infrastrukturális és műszaki-technikai feltételek megteremtése. A cél jelentősége a közszférán túlra irányuló adatcserék akadálymentesítésében és a bürokratikus gátak felszámolásában van. A lehetséges indikátorok:
- *kimenet*: egységes nemzeti téradat-infrastruktúra (NTI) rendszer
 - *eredmény*: a különböző célú adatigényléseket kezelni képes eljárási rendszerek, rezsimek világos és egyértelmű kialakulása a közszféra szervezeteinél,
 - *eredmény*: publikált adatok formátumainak egységesülése;
4. *Kínálat megteremtése*: a nemzeti adat-ökoszisztéma középpontjában álló hazai adatpiac kínálati oldalának felállítása, feltöltése a felhasználók számára értéket képviselő közadatokkal. A lehetséges indikátorok:
- *kimenet*: minden ma ismert igényt kielégíteni képes közadatportál létrehozása,
 - *kimenet*: a publikált adatkörök számának éves változása,
 - *kimenet*: a publikált közadatok mennyiségének éves változása,
 - *eredmény*: a közadatportálra rendszeresen adatot szolgáltató intézmények számának éves változása,
 - *eredmény*: a közadatok újrahasznosítását célzó megállapodások számának éves változása;
5. *Kereslet megteremtése*: a nemzeti adatipar vállalkezési oldalának megerősítése és az adatpiac keresleti oldalának ösztönzése. A lehetséges indikátorok:
- *kimenet*: szakmai események, rendezvények, célba juttatott információs tartalmak száma,
 - *kimenet*: adatipari beruházások éves összege,
 - *kimenet*: adatiparhoz köthető fejlesztési projektek számának változása,
 - *eredmény*: az adatiparhoz köthető munkahelyek száma,
 - *eredmény*: adatpiac volumenének éves változása.

4.5 További intézkedések

A továbbiakban a legfontosabb feladatot a Fehér könyvben írtak részletes szakmai és közigazgatási egyeztetése jelenti, mellyel párhuzamosan meg kell kezdeni a tervezet társadalmi vitára bocsátását a kormányzati stratégiai irányításról szóló 38/2012. (III. 12.) Korm. rendelet előírásainak megfelelően.

A Fehér könyvben megfogalmazott javaslatok szakmai és politikai támogathatósága, valamint sikeres társadalmi vitája esetén a Fehér könyvet egy operatív stratégiai tervdokumen-

tum (pl. szakpolitikai program, intézkedési terv) kidolgozása kell, hogy kövesse.

Amennyiben a Kormány 2016-ban elfogad egy, a fentiek szerinti – tovább kibontott feladatokat, felelősöket, határidőket és erőforrásokat is a célokhoz rendelő – intézkedési tervet, úgy jó esély van arra, hogy Magyarország 2020-ig ne csak formailag, hanem tartalmilag is teljesítse kötelezettségeit, és működésbe hozza az egy egészséges, nemzeti adatökoszisztémát.

5 Melléklet: Az alkalmazott legfontosabb fogalmak

Adat

Elemi ismeret, tények és fogalmak megjelenési formája, mely alkalmas a különböző emberi eszközökkel történő feldolgozásra, és amelynek révén – gondolkodás vagy gépi feldolgozás útján – új ismeretek nyerhetők. Az ismeret természetétől függően az adat lefedhet objektív és szubjektív ismereteket is. Az adat *formai értelemben* felöleli az összes, bármilyen formában hozzáférhető tényt és ismeretet, jelenjen meg az alfabetikus, numerikus, grafikus, képi vagy akusztikus formában. Adatként hivatkozunk emellett a papíron, továbbá a számítógépes memóriában bináris kóddal, vagy mágnesszalagon más eljárással tárolt tényekre és ismeretekre. Tartalmi szempontból az adatok mennyiségi és minőségi állítások, melyek tényszerű kiindulási alapként figyelembe vehetők, nem pedig elemzésekből vagy más következtetésekből levezetett eredmények.

Adatszolgáltatás

Az adatigénylő részére megfelelő jogalappal történő adattovábbítás. Az adattovábbítás megvalósulhat egyedi adatigénylés során vagy közadat-újrachasznosítás keretében rendszeres adatátadással. Technikailag megvalósulhat hagyományos módon, papíralapon

vagy online csatornán, illetve nyilvántartásokból gépi adatcserék útján.

Információ

Kontextusba helyezett adat, amely alapján már következtetések vonhatók le, elemzések és értékelések készíthetők, azaz amellyel döntések alapozhatók meg. Más megközelítésben az információs folyamatok kimenete (outputja), amely adatokat összegez, értelmez, vagy más esetben adatokra vonatkozó jelentést (értelmet) közvetít. A Fehér könyvben az információ kifejezésbe beleértjük a mögöttes adatokat is.

Interoperabilitás

Együtműködési képességet jelent, mely az Európai Unió Interoperabilitási Keretrendszere szerint egyaránt értelmezhető politikai, jogi szervezeti, szemantikai és technikai értelemben. Az interoperabilitás politikai értelemben egységes központi akaratot, jogi értelemben együttműködést támogató szabályozási hátteret, szervezeti értelemben a folyamatok egymáshoz alakítását/igazítását, míg szemantikai értelemben egységes fogalomrendszer alkalmazását jelenti. Az interoperabilitás

technikai értelemben szervezetek, illetve adatszerek közötti fizikai adatcserekhöz kapcsolódik, amely így az egyes infokommunikációs rendszereknek – és az általuk támogatott szervezeti folyamatoknak – azon képességét jelenti, hogy adatokat tudnak cserélni, illetőleg információt, tudást tudnak megosztani egymással. Utóbbi esetben az interoperabilitás azt is jelenti, hogy az egyik rendszerből a másikba eljuttatott információ a rendszert használó számára értelmezhető. Az ilyen szintű interoperabilitási követelményeknek ma már az interneten elérhető szolgáltatások többsége megfelel.

Közadat

A Közadattv. értelmező rendelkezése szerint a közadat az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvényben meghatározott közérdekű adat és közérdekből nyilvános adat.

Közadatok újrahasznosítása

A Közadattv. értelmező rendelkezése szerint a közadat vagy kulturális közadat felhasználása olyan kereskedelmi vagy nem kereskedelmi célra, amely kívül esik azon a közfeladat ellátása keretén belüli eredeti, a közfeladat ellátását előíró jogszabályból eredő célkitűzésen, amire az adatot előállították. A közfeladatot ellátó szervek közötti, kizárólag közfeladataik ellátása keretében történő dokumentumcsere nem minősül további felhasználásnak.

Nemzeti adatpolitika

Mikroszinten az adatpolitika az adatok megszerzésére, előállítására, az adatok kezelésére és az adatokhoz való hozzáférésre vonatkozó legfontosabb elvek, illetőleg szabályok összességéként határozható meg egy-egy szervezetnél, amely a gyakorlatban legtöbbször valóban szabályzatként nyer elfogadást. Makroszinten az adatpolitika az állami intézményrendszerhez tartozó – tehát alapvetően közfeladatot ellátó – szervezetek összessége által folytatott adathozzáférési gyakorlatok vonatkozásában deklarálja a legfontosabb működési elveket. Ez utóbbit nevezzük nemzeti adatpolitikának.

Nemzeti adatvagyon

A nemzeti adatvagyon körébe tartozó állami nyilvántartások fokozottabb védelméről szóló 2010. évi CLVII. törvény értelmező rendelkezése szerint a közfeladatot ellátó szervek által kezelt közérdekű adatok, személyes adatok és közérdekből nyilvános adatok összessége. Ilyenek különösen az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, továbbá jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szervek vagy személyek kezelésében lévő hatósági nyilvántartási adatok, jogi normákkal és egyéb szervezeti normákkal összefüggő adatok, közművelődési és kulturális gyűjteményi adatok, illetőleg más (pl. levéltári) archívumok adatai, ezen felül statisztikai adatok, téradatok, meteorológiai adatok, tudományos adatok, végezetül a közfeladat-ellátással és a közszolgáltatás-nyújtással összefüggő egyéb leíró adatok. Egy jól működő nemzeti adatökoszisztéma azonban nem képzelhető el a többi, nem közfeladatot ellátó szerv közreműködése és adataik nélkül. A Fehér könyv ezért kiterjesztően, ezen szereplők adataira is értelmezve használja a nemzeti adatvagyon fogalmát, még ha a jogszabályi értelemben vett nemzeti adatvagyon hasznosítására fókuszál is elsősorban, mivel a kormánynak arra van a legnagyobb befolyása.

Nyílt adat

Nyílt adatoknak vagy nyílt hozzáférésű adatoknak (*open data*) nevezzük azokat az információkat, amelyeket bárki szabadon – szerzői jogi, szabadalmi, vagy bármely más korlátozásoktól mentes módon – megismerhet, felhasználhat vagy újrahasznosíthat. Ezek lehetnek nemzeti közfeladatot ellátó szervek, illetőleg nemzetközi szervezetek tevékenységével összefüggésben keletkezett adatok, de ilyen nyílt adatok a magánadatok körében is elképzelhetők. Nem minősülnek nyílt adatnak viszont a személyes adatok, valamint a korlátozottan terjeszthető információk (pl. minősített adatok).

Telepítés

Az Fttv. értelmező rendelkezése szerint valamely helymeghatározó vagy helyhez köthető adat. A Fehér könyvben bármely elektronikus formában rendelkezésre álló olyan adatot értünk alatta, amely közvetlenül vagy közvetve utal egy meghatározott helyre vagy földrajzi területre. Ilyen információkat hordoznak különösen a geodéziai, a természet-, a gazdaság-, a település-, ill. a népességföldrajzi adatok.

6 Jegyzetek

¹ A Fehér könyv megalapozásához egy lényegesen bővebb tanulmány is készült, amely részletesebb helyzetelemzést és javaslatokat tartalmaz.

² Nyílt adatok – az innováció, a növekedés és az átlátható kormányzás mozgatórugói. A Bizottság COM(2011) 882 közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának

³ Úton a prosperáló adatközpontú gazdaság felé. A Bizottság COM(2014) 442 közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának

⁴ "Az Európai Parlament és a Tanács 2007/2/EK irányelve (2007. március 14.) az Európai Közösségen belüli térinformációs infrastruktúra (INSPIRE) kialakításáról" dokumentumhoz kiadott megvalósítási ütemterv

⁵ 1080/2013. (II. 25.) Korm. határozat Magyarországnak a Nyílt Kormányzati Együttműködés (*Open Government Partnership*) elnevezésű nemzetközi kezdeményezés keretében teendő vállalásairól szóló akcióterv jóváhagyásáról.

⁶ 1460/2015. (VII. 8.) Korm. határozat Magyarországnak a Nyílt Kormányzati Együttműködés kezdeményezés keretében a 2015–2017. évekre tett vállalásairól szóló második akciótervéről.

⁷ Ez nem tévesztendő össze a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvényben szereplő „Korlátozott terjesztésű!” minősítési szinttel. Példaként említhetjük a döntés megalapozását szolgáló adatokat, amelyek 10 évig nem nyilvánosak.

⁸ "Egyedi adat a statisztikai célt szolgáló, a természetes és a jogi személy, valamint a jogi személyiséggel nem rendelkező adatszolgáltatóval kapcsolatba hozható adat." Olyan adat – vagy az adatok olyan együttese –, amellyel egyetlen statisztikai egység rendelkezik a sokaságban, és így lehetővé teszi a statisztikai egységek közvetlen vagy közvetett azonosítását, ezáltal pedig egyedi információt közöl. (L. a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI tv. 17. § és KSH Adatvédelmi Szabályzat.)

⁹ Disruptive technologies: Advances that will transform life, business, and the global economy

¹⁰ <http://epsi.eu/>

¹¹ <http://www.europeandataportal.eu/>

¹² A Bizottság közleménye. Iránymutatások az ajánlott általános felhasználási szerződésekről, adatkészletekről és a dokumentumok további felhasználására vonatkozó díjazásról (2014/C 240/01)

¹³ Az Európai Parlament és a Tanács 2013/37/EU irányelve (2013. június 26.) a közszféra információinak további felhasználásáról szóló 2003/98/EK irányelv módosításáról

¹⁴ Pricing Of Public Sector Information Study, European Commission, 2011

Összefoglaló
a nemzeti adatpolitikáról szóló Fehér könyv társadalmi vitára bocsátása során bérkezett észrevételekről
(a 38/2012. (III. 12.) Korm. rendelet 18. § alapján)

I. Véleményezők listája a társadalmi egyeztetés során:

Sz.	Véleményező (természetes vagy jogi személy)	Képviselet szervezet
1	Aiföldi István	Neumann János Számítógép-tudományi Társaság (NJSZT)
2	Antos László, dr.	Magyar Innovációs Szövetség
3	Barkóczy Zsolt	Magyar Térinformatikai Társaság (HUNAGI)
4	Bögel György, dr.	Közép-Európai Egyetem (CEU Business School)
5	Braunmüller Péter	Földmérési és Távérzékelési Intézet (FOMI) Zrt.
6	Dienes István, dr.	n.a.
7	Hegedűs Tamás	n.a.
8	n.a.	Infonia Alapítvány
9	Keresztesi József	Magyary Zoltán Népfőiskolai Társaság
10	Klimkó Gábor, dr.	MTA Informatótechnológiai Alapítvány
11	Klotz Péter, dr.	n.a.
12	Kovács Antal Ferenc	Évszázad Technológia Innovációk Bt.
13	Kovári Zoltán	n.a.
14	Kővári Lilla	n.a.
15	Madarász Csaba	eDemokrácia Műhely Egyesület
16	Micsik András, dr.	Magyar Tudományos Akadémia, SZTAKI
17	Mihály Szabolcs, dr.	Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság (MFTTT)
18	Mikus Dezső	n.a.
19	Mohácsi Mónika	n.a.
20	n.a.	Magyar Jogász Egylet Fővárosi Szervezete
21	Nagy Péter	Hírközlési és Informatikai Tudományos Egyesület (HIETE)
22	Jereb László, dr.	Infokommunikációs Szakértő Bizottság
23	Pandula Kászón	Informatika a Társadalomért Egyesület
24	Samodai Zsófia	Magyary Zoltán E-kozigazgatástudományi Egyesület
25	Samu Imre	n.a.
26	Schultz Róbert	Budapesti Műszaki Egyetem (BME)
27	Torbágyi János	n.a.
28	Szabó Attila	Budapesti Műszaki Egyetem (BME)
29	Szabó György	Magyar Térinformatikai Társaság (HUNAGI)
30	Szalay Zsolt, ügyvezető	Datakart Kft
31	Z. Karvalics László, dr.	n.a.

II. Határidőben (2016.06.15-ig) érkezett társadalmi észrevételek:

Sz.	Vélemény	A vélemény feldolgozása /válasz
1	Az 5 stratégiai kérdés adatszolgáltatásra specializált intézmények felállítását javasolja. A minőségi adatszolgáltatás komoly felkészültséget és technika mély ismeretét követeli meg, ugyanakkor nem célszerű az onkéntes, lelkes adatszolgáltatás megtiltása sem. Ezért a specializált intézményeknek fontos feladat lenne az adatszolgáltatás oktatása, minőségi ellenőrzése illetve technológiai segédesszokok kifejlesztése. Mindezekhez véleményem szerint az egyetemeken és kutatóintézetekben felhalmozódott tudás és szakértelem bevonása egy ésszerű döntés. Vannak nemzetközi kezdeményezések is, amelyek határoktól független, általános útmutatást, jó gyakorlatokat gyűjtene és mutatnak be (pl. Share-PSI), ezeket szintén érdemes a gyors felzárkózás érdekében megvizsgálni. Tehát nem elsősorban az adatszolgáltatást kellene központosítani, hanem az útmutatást és a minőségi felügyeletet.	E javaslatok a Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor és megvalósítása során figyelembe lesznek véve. Az adatszolgáltatás központosításával kapcsolatban megjegyzendő, hogy nem cél egyetlen központ létrehozása.
2	Vannak olyan új technológiák, például a kapcsolt nyílt adatok (linked open data), amelyek alkalmazása kulcsfontosságú ahhoz, hogy gyors utemű felzárkózást lehessen elérni. A kapcsolt adat technológiára való átállást a fejlett nyíltadat-kultúrával rendelkező országok tervezik, de kialakult megoldásaik visszahúzó erőként hatnak. Így ha Magyarország - Szlovákiához hasonlóan - egyből a kapcsolt adat alapú megoldásokat honosítaná meg, azzal némi plusz előnyre tehetne szert a felzárkózásához.	A Fehér könyvbe beépült a kapcsolt nyílt adatok kérdése (4 1 pont).
3	A stratégián túlmutatóan, és a 4 5 További intézkedések ponthoz igazodóan - az áttöréshez célszerű lenne kiválasztani egy területet (pl. emberi erőforrások), és „kicsiben” demonstrálni, hogy mit jelent a Fehér könyv.	A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell mérlegelni az észrevételben foglalt javaslat figyelembevételét.
4	A szakirányú továbbképzések akkreditálása mellett olyan alapképzés indítása is célszerű, amely kitermeli a közszféra data scientist-jeit - az észrevétel megfogalmazója szerint jelenleg nincs ilyen képzés.	A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell figyelembe venni az észrevételben foglalt javaslatot.
5	Fontos célként javasolt megjeleníteni azt is, hogy az adatgyűjtéseket elrendelő jogszabályok megalkotásakor kötelezően figyelembe kelljen venni a közadattalhoz történő illeszthetőséget.	Az észrevétel általánosságban elfogadható, a Fehér könyvbe is beépült olyan rész (2.5 , 3 8. és 4.3. pont), amely hasonló céllal egy generális jogszabály szükségességét veti fel (nyilvánartartási törvény).
6	Átgondolásra javasolt a 3 3 pontban szólni arról, hogy a Fehér könyv, hogyan kapcsolódik a Nemzeti Korrupcióellenes Programhoz, mint stratégiai dokumentumhoz vagy legalábbis említett tenni erről, hiszen a korrupció elleni szakpolitika horizontális jellege magában hordozza az e területtel való összhangot is.	Az észrevétel átvezetése megtörtént, a 2.4. pontba az NKP-ra való utalás épült be. Mindemellett meg kell jegyezni, hogy a megalapozó tanulmány részletesen foglalkozik az NKP-val és a korrupciós kapcsolódásokkal.
7	Átgondolásra javasolt a Vezetői összefoglalóban is olvasható: "A közadatok újrahazsnosítású célú közzétételét előíró törvényi szabályozás érvényre juttatásához hatékony, szankciók alkalmazását is lehetővé tevő." mechanizmus kialakítása során a szankciók helyett inkább előnyök megfogalmazása, tekintettel arra, hogy a cél a közzététel elérése, amelyhez elsődlegesen a jelenlegi gondolkodás- és látásmód szélesítése, és a közzététel motivációjának elérése szükséges elsődlegesen, nem pedig onmagában a kötelezés és szankció.	A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell figyelembe venni az észrevételben foglalt javaslatot.

8	<p>Az észrevétel megfogalmazója a a hatékony végrehajás fontosságát emeli ki. Egyetért azzal, hogy a központi, specializált intézmény kijelölése jelenti a jó megoldást, az adatok szolgáltatását pedig egy (és nem egy vagy több) adatelosztásra specializált központba célszerű összevonni. Ez azonban még nyitva hagyja azt a kérdést, hogy hol legyen ennek az intézménynek a helye a magyar közigazgatásban, vagy tágabban értelmezve: a közszolgáltatások rendszerében. Olyan megoldást tartónak, amely erőteljes kormányzati ellenőrzés alatt van, a törvényesség és a minőségbiztosítás érdekében, de szakmailag autonóm módon működhet, egyfajta nemzeti hatóságként.</p>	<p>A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell mérlegelni az észrevételben foglalt javaslat figyelembevételét.</p>
9	<p>Egy jól működtetett nemzeti adat-okozisztéma nem csak összességében hat osztonzóleg a gazdasági növekedésre, hanem arányaiban a kis- és középvállalkozásoknak még nagyobb előnyt jelent. A kiadványban vázolt nemzeti adat-okozisztéma ilyen módon a magyar kkv-k helyzetbe hozására is kiválóan alkalmas lenne. A kommunikációban esetleg érdemes kiemelni ezt is.</p>	<p>A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell figyelembe venni az észrevételben foglalt javaslatot</p>
10	<p>A Fehér Könyv helyzetelemzésbe oltott jövőképből hiányzik az összekapcsolt adat (Linked data), amely az Internet of everything (IoE) fontos komponense, és legalább akkorra forradalmat ígér, mint egykor a WWW</p>	<p>A Fehér könyvbe beépült a kapcsolt nyílt adatok kérdése (4 1. pont).</p>
11	<p>A közadatok nagy felbontású tipológiájából fájdalmasan hiányzik két nagy adatkor. a, a nemzeti kulturális örökség digitalizálásával (és szakszerű metaadatokkal) egyetlen óriási, összekapcsolt adatkorpuszban folyamatosan gyarapodó, különlegesen közcélú adattomeg, amelyek esetében évtizedes bizonytalanságok, fenntartócserek, alulfinanszírozott memóriaintézmények visszatartó gyakorlata, és sok más akadály nehezíti, hogy valóban stratégiai célokat szolgálhasson, megfelelő időben gyarapodjon és eredményesen használható legyen. A nyomás folyamatosan erős ezek piacosítására, és mivel az állam nem mozgósított kellő figyelmet és erőt, számos fontos adatkor esetében (film-és televízióarchívum, régi folyóiratok térképek) vagy csak fizetős elérés létezik, vagy rendezetlen a kezelés és a hozzáférés b, A tudomány nagyobb adattermelő, mint a közzféra. Erre célszerű egy önálló tudományos adatstratégiát megalkotni, amelynek része az adattudomány különböző ágazataival foglalkozó intézmények megerősítése (ahogyan az pl. az USA-ban történt)</p>	<p>A kategóriák kialakításánál első sorban a közadat újrahaznosításról szóló uniós szabályozást (és az azt teljes mértékben átültető hazai szabályozást) vette alapul az előterjesztő. Megjegyzendő, hogy a kulturális közadatok külön fogalommal kerültek be a közadat-újrahaznosításról szóló törvénybe, a kutatási adatok viszont nem tartoznak a szabályozás hatálya alá. A Fehér Könyv ezzel együtt a nemzeti adatvagyon részeként említi a kutatási adatokat, ugyanakkor a jogi keret miatt el kell fogadni, hogy azokra az újrahaznosítási rezsim nem, vagy nem teljesen alkalmazható.</p>
12	<p>Az elmúlt időszakban sok deficittel jellemezhető információ iparfejlesztés részeként a hazai adatgazdaság, az értéklánc adatelemző, adatgondozó, adatfeldolgozó szegmense egyre nagyobb, ennek megfelelő figyelmet érdemelne. Ráadásul minden előrelépés az adatiparban az ott kialakult megoldások, technikák és szakértelmek azonnali bevonását teszi lehetővé a közzféra. Adatigénylés helyett workflow-ból alapértelmezésben láthatóvá lehet tenni sok adatot, amire számos remek skandináv legjobb gyakorlat a példa. Ez nemcsak költségkímélő, hanem a transzparencia magasabb szintjét jelenti.</p>	<p>A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell mérlegelni az észrevételben foglalt javaslat figyelembevételét</p>
13	<p>Az adatkultúrát és az adatvagyon-gazdálkodásban rejlő stratégiai lehetőségeket megsokszorozza, ha néhány „hub”-ja, kiemelt, nagy támogatást kapó és nagy spill over-hatást kiváltani tudó speciális csomópontja alakítható ki. Például, az „open” paradigma koruli áramlások gerjesztésére az Open Szeged Kezdeményezését megerősítése (tegyük Szegedet az open gondolat világfővárosává), a nagy adat társadalmi célú haznosítását vizsgáló közeg, iASK-műhely dedikált felerősítése, az adatvilág dinamikáját követő kutatási és képzési irányok gyors adaptációját lehetővé tévő steering committee felállítása (amelynek profilja az adatújságírástól az adatkonvenciókig az új adatszakták (például az infografikus) gyors honosításáig, hackathonok elősegítéséig terjedhet). Az uvegfa-program (olyan magyar települések, amelyek teljesen transzparenssé teszik gazdálkodásukat és a mogotte lévő döntéseket) kiterjesztéséhez, egyre nagyobb települések bevonásához koordináció és osztonzórendszer, stb</p>	<p>A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell figyelembe venni az észrevételben foglalt javaslatot</p>
14	<p>A közzféraiban az adatciklusok vége minden esetben a döntés. Emiatt az adatkultúra egyúttal tudásmenedzsment és tudáskormányzási kérdés is, hiszen számos alkalommal látjuk, hogy az adat-értéklánc utolsó részével kapcsolatban van sok gond: miközben sok pénzt elköltötenek vállalatok és közhivatalok adatokkal kapcsolatos feladatokra, azok döntés-előkészítésbe csatornázása elmarad, így a kívánt szakszerűségek is megalapozottságok is hiányoznak. Emiatt minden, adatokkal kapcsolatos műveletre és életidőre allokált forrás kibővített pénz lesz. Erre az aspektusra sokkal nagyobb figyelmet kéne fordítani.</p>	<p>A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell figyelembe venni az észrevételben foglalt javaslatot</p>
15	<p>A 4-es pontban olvasott lehetőségeket (ami valamilyen szinten az 5,6 pontból következik) miszerint az államnak (pontosabban bizonyos állami központoknak) is lehetősége lenne a közadatokat úgy elemezni, hogy az abból kieső eredményeket, emelt szintű szolgáltatásként akár közvetlenül is értékesíthetné, a piac irányába, véleményünk szerint kiemelten kellene kezelni. Ilyen elemzéseket vélhetően döntés-előkészítési, hatáselemzési, statisztikai, stb egyéb okokból úgyis fognak készíteni az állami szervek</p>	<p>A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell mérlegelni az észrevételben foglalt javaslat figyelembevételét.</p>
16	<p>Értelmezésünk szerint a 4. pontban olvasható két szöveg fel van cserélve. Az a) ponthoz kellene a „állam szerezzen közvetlen bevételek...” és a b) ponthoz a „gazdaság nyújtson”</p>	<p>A szövegek felcserélődése miatt a Fehér könyvben a hivatkozott 2. sz. ábra a 4.1. pontban módosult.</p>

17	<p>A Műszaki és tudományos adatok kérdésköre nem kellőképpen érintett.</p> <p>Ezen adatok jellegüknek fogva világviszonylatban tarthatnak igényt érdeklődésre, hiszen országhatároktól és nyelvektől függetlenül, elsősorban a műszaki és természettudományok törvényei befolyásolják létrejöttüket és sokszor alkalmazhatóságukat is</p> <p>A műszaki adatok nagy részben szabadalmi dokumentumok formájában kerülnek nyilvánosságra. A műszaki találmányok kizárólagos hasznosíthatóságára szolgáló szabadalom vagy érvényes, vagy már lejárt és közkinccs. A szabadalmi rendszer egyik legfontosabb elve szerint a találmányt a feltaláló vagy jogutódja a társadalommal megismerteti, cserébe a társadalom a jogalkotón keresztül adott időtartamra kizárólagos hasznosítási jogot ad. Tehát a szabadalomban feltárt műszaki adatok megismerhetővé válnak a társadalom számára, a találmány azonban hosszú ideig nem lesz közkinccs. A társadalom tagjai azonban ezen műszaki adatokat használhatják saját kutatásaikhoz, fejlesztéseikhez és ezáltal új találmányokat hozhatnak létre. A Magyarországon érvényes szabadalmi dokumentumok elérhetők a szakhatóság, a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala honlapján. Tehát a nyilvános szabadalmi dokumentumokban fellelhető műszaki adatok vonatkozásában mindig külön vizsgálendő, hogy az adott műszaki adat közkinccs vagy szabadalommal védett-e.</p> <p>A tudományos adatok elsősorban néhány nemzetközi kiadó kezelésében lévő tudományos folyóiratokon keresztül válnak nyilvánossá. Tekintettel arra, hogy ezen folyóiratok rendkívül drágák, az alacsonyabb költségvetésű kutatóintézetek, ill. ipari szereplők csak kévsé vagy nem jutnak hozzá a tudományos adatokhoz. Tudományos korokban rendszeresen fellángol a vita arról, hogy nevezett kiadókat hogyan lehetne arra kényszeríteni, hogy legalább egy idő után ingyenesen, online lehetővé tegyék a tudományos eredményeket, adatokat tartalmazó közleményeket. Itt érdemes megjegyezni, hogy egyrészt a tudományos eredmények jelentős része állami (magyar, uniós) pályázatokból finanszírozott, másrészt a közleményeket jegyző kutatók ezért fizetséget általában nem kapnak.</p>	<p>A Fehér könyv nemzeti adatvagyon fogalma kiegészült a tudományos adatokkal és kulturális közadatokkal. Hangsúlyozni kell azonban, hogy a Fehér könyv a közadatok újrahaznosításánál az EU-s és az azt teljes mértékben átültető hazai jogi kereteket veszi alapul. A felhasználást speciális jog (pl. szerzői jog) korlátozza, az ilyen joggal "védett" adatok nem képezhetik a a mindenki számára nyitott, korlátozásmentes újrahaznosítás tárgyát.</p>
18	<p>A Fehér Könyv nem vizsgálja azt a kérdést, hogy igényel-e külön megközelítést, ha az adatok idegen nyelven érhetőek el.</p> <p>Amennyiben abból indulunk ki, hogy a közadatok minél szélesebb körben legyenek elérhetőek, illetve hazánkban a magyar a hivatalos nyelv, logikusan következik, hogy a közadatokat célszerűen magyar nyelven kell rendelkezésre bocsátani.</p> <p>Vannak ma Magyarországon olyan, jogot megalapozó műszaki adatok, amelyek csak angol nyelven érhetőek el (Hazánk aláírója az ún. Londoni Megállapodásnak (2009 évi XXIII. törvény), amely lehetővé teszi, hogy európai szabadalmak teljes szövegét ne kelljen magyarra fordítani, hanem az angol nyelvű szabadalmi leírással is érvényes jog keletkezzen Magyarországon.)</p>	<p>A tobbnyelvűség kérdése a Fehér könyv kidolgozása során nem merült fel, így ennek felvetése jogos és fontos kérdés. Mindemellett alaphelyzetben jellemzően nem keletkeznek idegen nyelven állami közadatok, a hazai közadatok ezért javarészt eleve magyar nyelven érhetőek el.</p>
19	<p>A Fehér Könyvben foglalt stratégiai célok megvalósulásának három olyan sarkalatos pontja van, amelyek megemlítésre kerültek, de nagyobb hangsúlyt érdemelnek, hiszen ezek nélkül nem lesz hosszútávon fenntartható és a társadalom valós igényeit kielégítő az adatgyűjtési és megosztási rendszer.</p> <p>1. Kritikus tényező a nemzeti adat-okozisztémát működtető szervezetrendszer, amely garantálni tudja, hogy a felvázolt rendszerek fenntarthatóak lesznek hosszú távon is, nemcsak néhány évig, mint a tanulmányban említett eddigi rendszerek.</p> <p>2. A civilek, és a KKV-k bevonása az adatbázisok tervezésébe nagyon fontos. Előzetes közvetlen (megkérdezéses) vagy közvetett (pl. google kereső gyakoriságmérése, KSH adatigénylések vizsgálata) felméréseket lehet végezni a civil és a vállalkozói szektor körében, hogy milyen adatbázisok használatára lenne szükség. Ha a bevonás az igényfelmérésnél kezdődik, akkor nagyobb lesz az elköteleződés az adatrendszerek használatára iránt is.</p> <p>3. A célrendszerben a végén megjelenik egy apró rubrikában a kormányzati kommunikációs kampány, mint tervezett intézkedés, de ez a szövegben egyáltalán nincs kihangsúlyozva. A Kormány PR tevékenysége rendkívül fontos és hasznos az eddigi nemzeti és külföldi közadattárak megismertetésében, hiszen ezek jó gondolatébresztők és a társadalom tagjaival történő együttműködést megalapozó kampányok lehetnek.</p>	<p>A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell figyelembe venni az észrevételben foglalt javaslatot.</p>
20	<p>A vezetői összefoglalóban a közadat definíciójának megadásakor néhány példával illusztrálni lehetne az átlag olvasó számára, hogy milyen közadatok létezhetnek a gyakorlatban. Konkrét példák felsorolására csak az anyag közepe táján kerül sor, addig egy kicsit sötétben tapogatózik a nem beavatott olvasó.</p>	<p>Az észrevétel alapján egy zárójeles felsorolás épült be a vezetői összefoglalóba (3. oldal, 3. bekezdés).</p>
21	<p>A hitelesség érdekében lábjegyzetben vagy zárójelben jelezni kellene a forrását a következő impozáns számadatoknak. „Az Európai Unión belül a közadatok értéke megközelíti a 2 000 milliárd eurót. A közadatok hozzáférhetővé tétele évi 40 milliárd euró gazdasági hasznot eredményezhet Európában” (vezetői összefoglaló 3. oldal).</p>	<p>Terjedelmi okokból minden hivatkozás - így az észrevételben említett adatok forrása is - a Fehér könyvhez közzétett megalapozó tanulmányban szerepel.</p>
22	<p>A Fehér Könyv feltétel nélküli elkötelezettséget sugall a közadatok nyílt közzététele mellett. A rendszerszemlélet jegyében vizsgálódva azonban szeretnénk felhívni a döntéshozók figyelmét arra, hogy a közzétételnek nem kívánatos mellékhatásai is lehetnek, amennyiben abban nem vesz részt az összes érintett.</p> <p>Egyes Európai Unión kívüli államok nem feltétlenül teszik közzé hasonló adataikat, és az ezáltal előálló információs asszimmetria révén előnyösebb helyzetbe kerülhetnek hazánkkal szemben. Ez megállapítás hasonlítható a multilaterális kereskedelmi megállapodásokhoz, ahol az egyoldalú engedelmények hátrányosak lehetnek.</p>	<p>A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor vizsgálható ez a felvetés. A felvetéssel szemben ugyanakkor fontos leszögezni, hogy a Fehér Könyv elsődleges célja a közadatok széles körű újrahaznosításának elősegítése és az ebben rejlő társadalmi, gazdasági hasznok kiaknázása.</p>
23	<p>Az eredményes beavatkozás szükséges feltétele a megfelelő erőforrások biztosítása, melyek a közgazdasági közhely szerint mindig szűkösen állnak rendelkezésre. A Fehér Könyv szemléleti keretén túllépő észrevétel, hogy a mai magyar közgazdaságban működő elektronikus rendszerek összehangoltsága, interoperabilitása fejlesztésre szorul. Szakpolitikai döntést igényel, hogy a rendelkezésre álló erőforrások mekkora hányadát fordítja az ország vezetése az elektronikus közgazdaság teljes rendszerének továbbfejlesztésére, illetve a már rendelkezésre álló, valamint folyamatosan előálló közadat-vagyon kihasználtságának javítására.</p>	<p>A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell mérlegelni az észrevételben foglalt javaslat figyelembevételét.</p>
24	<p>Azt javasoljuk, hogy a stratégiaválasztás 7. kérdésére a b) válasz, azaz a „lassabb, tudatosabb építkezést kell megkezdenni, és alapvetően a 2020-as európai uniós céldátumokat indokolt szem előtt tartani” kerüljön előterjesztésre a döntéshozók számára.</p>	<p>A megalapozó tanulmány alapján az előterjesztő más álláspontra jutott a témában kialakult különösen nagy lemaradásunk és az abból fakadó versenyhátrányunk miatt nincs idő a lassú építkezésre.</p>

25	<p>1. stratégiai kérdéshez: Európai minimum, vagy hosszú távú nemzeti feladatok? Hangsúlyozni javasolt, hogy Magyarország adatpolitikája nemcsak egy Európai keretrendszerhez kapcsolódik, hanem a cél- és eredményorientáltság érdekében jól definiált kapcsolódási pontok szükségesek a régió más adatrendszereivel. A régió más adatrendszereivel, adat-okozisztémáival való kapcsolódás figyelembe vétele azért is fontos, mert számos szakterület, ill. szakpolitika (pl. környezet, klíma, közlekedés, energia, turizmus, biztonság, stb.) adattámogatása a régió, a környező országok kozeadatarnak felhasználását igényli. Törekedni kell ezért a régió különböző országaiban előállított adatok harmonizációjára, interoperabilitására.</p>	<p>A legtöbb szakpolitikában valóban fontos a regionális együttműködések középpontba állítása, a Kormány azonban mindennek előtt a hazai kkv-kat kívánja olyan helyzetbe hozni, amely növekedést indukál, és csak ezt követően merülnek fel más, regionális szintű együttműködések. Az adatok interoperabilitásával több uniós politika is foglalkozik (pl. INSPIRE), amelyekben Magyarország is részt vesz.</p>
26	<p>2. stratégiai kérdéshez: Beavatkozó állam, vagy szabad piac? A nemzeti adatvagyonon belül szükséges és javasolt megkülönböztetni az államnak a kormányzat hatáskörében előállított kozeadat vagyont, illetve az azon kívül eső magán adatvagyonra érintő kompetenciáját. Míg a kozeadat vagyont illetően állami feladatkörnek tekinthető, szükséges és elvárt a kormányzat aktív irányítása és direkt beavatkozó hatásköre, addig definiálni kell a magán adatvagyonhoz, a magán adatkészletekhez történő hozzáférés módjait. Javasolt, hogy ez konkrét, átlátható piaci mechanizmusok mentén történjen. Javasolt, hogy a beavatkozó állam szorítkozzon a kozeadatok előállítására, feldolgozására, elsődleges, vagy másodlagos felhasználására az állam feladatai körében. Igény szerint elképzelhető, hogy bizonyos kozeadatok az állam a piacról, magánvállalatoktól szerez be, pl. közbeszerzéssel. Ez egy érintkezési pont az állami és magán adatrendszerek között. A másik ilyen érintkezési pont, amikor az állam kozeadatokot bocsájt a magánszféra rendelkezésére újra felhasználás céljából, ellentételezéssel, vagy anélkül.</p>	<p>A Fehér könyv nem tesz javaslatot arra, hogy a Kormány beavatkozzon a magánadatokba, ilyen törekvéseknek a magánadatok további hasznosítása címén sem lehet támogatottsága. Célszerű azonban különféle intézkedésekkel (tudatosítás, oktatás stb.) osztoznie minden releváns köz- vagy magánadat felhasználását a gazdasági életben is, mivel a cégek adataalapú döntéseikkel növelhetik termelékenységüket, így versenyképesebbek lehetnek.</p>
27	<p>3. stratégiai kérdéshez: Egyesített nemzeti adat-okozisztéma, vagy szétválasztott köz- és magán adatvagyon? C. döntési alternatíva javasolt: a 2. kérdésben megfogalmazott módon a köz- és a magán adatvagyon jó definiált, alapvetően piaci mechanizmusok mentén kapcsolódjon. A két adatvagyon adatkészletei ezek mentén, kereslet-kínálati viszony szerint kapcsolódjanak. Ne jöjjen létre verseny a kozeadat és magán adat vagyon szereplői között.</p>	<p>Ahogy az a Fehér könyvet megalapozó tanulmányban is szerepel, fontos hangsúlyozni, hogy az állam és a magánszféra tekintetében ne versengő, hanem kooperáló működési modellek jöjjenek létre. Le kell szögezni, hogy egyetlen "okozisztéma" van, ami nem államosítható. A kapcsolódásokról bővebb információt a Fehér könyvet megalapozó tanulmány tartalmaz a 3.1.3 és a 4. fejezetben, mindemellett egy új "C" változat nem támogatható.</p>
28	<p>4. stratégiai kérdéshez: Adat szolgáltatási díjrendszer, vagy nyílt, ingyenes adathozzáférés? C. döntési alternatíva javasolt: A kozeadatok szolgáltatása, azok tartalma szerint legyen differenciált. A kozeadatok, a kormányzat által nyilvánossá tett definíció szerint, osztályozni javasolt. a. nyílt, ingyenes (kutatható, újra felhasználható) b. derivatív termékeken, és szolgáltatásokon keresztül (pl. térképek, diagramok, ábrák) megtekinthető c. költség alapú árázással elérhető adatok d. biztonsági és egyéb minősítés alapján nem hozzáférhető adatkészletek.</p>	<p>Az észrevétel nem támogatható, az Európai Unió PSI-irányelve és az azt átültető hazai szabályozás nem biztosít lehetőséget a javasolt csoportosítás mentén korlátozásokra. Főszabály szerint ugyanis az adatok rendelkezésre bocsátása legfeljebb határoltságon történhet. A teljes költségalapú hozzáférés csak abban az esetben lehetséges, ha az adat előállítás/feldolgozás nincs megfinanszírozva állami oldalról. Ilyen módon a hozzáférés ára nem lehet csoportosítási szempont, hiszen kizárólag a finanszírozás léte vagy nemléte dönti el, hogy egy adott esetben milyen áron "értékesíthető" az adat.</p>
29	<p>5. stratégiai kérdéshez: Intézmények adat-multi-funkcionalitása, vagy differenciált adat-intézményrendszer? A b) pont javaslatát támogattam, azzal, hogy a Fehér Könyv részletesebben foglalkozzon a kialakítandó, jól artikulált kormányzati adat-infrastruktúra modellel, a funkcionális átfedések elkerülése, a rendszer-hatékonyág növelése, végső soron a kormányzati adat-értéklánc kormányozhatósága érdekében. A kormányzati adatrendszeren belül javasolt az egyes funkciók értéklánc mentén történő újra-struktúrálása. Az adatok előállítását az intézmények továbbra is a jelenlegi feladatmegosztás szerint végeznék. Az adatok feldolgozása azonban olyan szakterületi specializációval rendelkező intézményekben történne, amelyek testre-szabottan ki tudják szolgálni minden egyes olyan közszereplő igényét, ahol a szabályozás, a szakpolitika, vagy a végrehajtás területén szükség van az adott specializált szolgáltatásra. Ezeket a szolgáltatásokat specializált pl. térinformatikai rendszerek állítanák elő (GIS, pl. NATÉR, OKOINFLAB, ERTIGIS, stb.) amelyek rendelkeznek a szükséges adatokkal, vagy adathozzáféréssel, infrastruktúrával és szakudással az adott szakterületen. A magyarországi adatok beszerzése a Fehér Könyvben is javasolt adatkatasztert működtető intézményen keresztül történne, amely rendelkezne a kormányzati rendszerben előállított, vagy az állam számára beszerzett adatokkal, adathozzáféréssel - magyarországi, vagy külföldi szereplőktől. A nemzeti adatkatasztert működtető intézmény tehát a rendszer kulcs szereplője, ami egyben a nemzeti adatportált is szervezeten működtetné. Véleményem szerint egy ilyen differenciált integrált struktúrában egyrészt jelentős feladat átfedések, duplikációk kerülhetők el, másrészt jelentősen növelhető a rendszer hatékonysága, átláthatósága, beleértve a kormányzati intézkedések végrehajtásának hatékonyságát és a végrehajtáshoz szükséges időt.</p>	<p>A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell figyelembe venni az észrevételben foglalt, jól artikulált kormányzati adat-infrastruktúra modellre, valamint az egyes kormányzati adatrendszeri funkciók értéklánc mentén történő újrastruktúrálására vonatkozó javaslatot.</p>
30	<p>A tervezet ugyanakkor nem tárgyalja és nem is tesz javaslatot arra, hogy az állami intézményrendszeren belül milyen szervezeti megoldások jöhetnek szóba az állami adatvagyon hasznosításának érvényesítésére, koordinálására. Mivel a szóba jöhető megoldások kore igen széles (autonóm államigazgatási szerv létrehozása/kijelölése, minisztérium kijelölése, központi hivatal létrehozása/kijelölése, koordinációs szerv létrehozása/kijelölése, állami tulajdonú gazdasági társaság létrehozása), indokolt lehet a döntéshozók munkáját az európai jó gyakorlatok bemutatásával támogatni.</p>	<p>Az észrevétel nagyon fontos kérdést érint, a Fehér Könyv stratégiai szintjén ugyanakkor nem célszerű ilyen részletességgel ezt rögzíteni, meghatározni. Ezt a kérdést természetesen a kapcsolódó intézkedési tervek előkészítésekor kiemelten tervezői kezelni az előterjesztő.</p>
31	<p>Megítélésem szerint a 12. oldal szereplő ábra néhány tekintetben pontosításra szorul. Egyrészt a nyílt kormányzás nem, vagy csak közvetetten, felhasználói oldalról foglalja magába a magánszférát (magánadatok), ugyanakkor a megközelítés alapján az ábrán kellene szerepelnie a magánszemélyeknek, civil szervezeteknek is. Az ábrán összefoglaló fogalomként szereplő "titok" kategória félreérthető és terminológiai szempontból pontatlan, így felülvizsgálatra szorul.</p>	<p>A hivatkozott ábra pontosítása megtörtént úgy, hogy a „nyílt kormányzás” halmaza került legfeljebb, és az csak az állami oldalt fedi le, a magánszféra oldalát nem. A „titok” kifejezések módosítása ábraszervezési okokból nem volt javasolt. Az ábra elsősorban a szemléltetést szolgálja, és nem tud megfelelni minden terminológiai elvárásnak.</p>
32	<p>A tervezet 28. oldalán szereplő ábra tartalmi szempontból jelentős mértékben elszakad a megelőző oldalakon szereplő stratégiai kérdésektől, így - különösen a 4. pont esetében - indokoltabb lehet a pontosabb, szabatosabb megfogalmazás.</p>	<p>A szövegek felcserélődése miatt valóban indokolt volt a hivatkozott 2. sz. ábra módosítása a 4.1. pont végén (A megalapozó tanulmányban az ábra jól szerepelt.)</p>

33	<p>Bár a tervezett tartalmi keretei szükségszerűen korlátozottak, megítélésem szerint indokolt - akár röviden is - foglalkozni a következő tárgykörökkel. Állami adatok biztonsága különös tekintettel a kibertámadások jelentette kockázatokra, a kormányzati adatok felhőben való tárolásának lehetőségei/kockázatai, a nemzeti adatstratégia hatása a magánszervezetek által - Magyarországon vagy külföldön - tárolt adatokra. Amennyiben a kérdések fehér könyvben való tárgyalása nem indokolt, célszerű a téma lehatárolása kapcsán erre külön is kitérni</p>	<p>A megalapozó tanulmányban szerepel egy külön – adatbiztonságról szóló – alpont. Mivel a 2013. évi L. törvényt előkészítő szabályozási csomag részeként külön információbiztonsági stratégia foglalkozik ezekkel a kérdésekkel, a Fehér könyvnek az adatbiztonság terjedelmi okokból nem képezi részét. A Fehér könyv sarkalatos céljai között mindazonáltal szerepel az adatinfrastruktúra védelme és az adatbázisvédelem, melynek kifejtése majd intézkedés szinten lesz feltétlenül indokolt.</p>
34	<p>A tervezetben indokolt az előkészítése óta eltelt időszak változásainak átvezetése az alábbiak szerint: az OGP-nek 68 helyett immár 69 résztvevő állama van (9 oldal), a 24. oldalon érdemes megemlíteni a nyílt adatok legjelentősebb rangsorát, az Open Data Indexet (http://index.okfn.org/place/2014/), Magyarország e rangsorban 2014-ben a 38. helyen szerepelt, a 2015-os adatsorból hiányzik, a Kormány pedig 2016. I. félévében értelemszerűen már nem fogadhatja el a szükséges intézkedési tervet (35 oldal)</p>	<p>Az észrevételben foglaltak szerint megtörtént a pontosítások átvezetése (A legfrissebb Open Data Index eredmény a megalapozó tanulmányban a 136. oldalon szerepel.)</p>
35	<p>Az anyag következők szerinti kiegészítése szükséges</p> <p>A jogkeresés és a jogok érvényesítése, továbbá a jogalanyok egymás közötti ügyeinek előkészítése korábban egy jól átgondolt, szabályozott, de széles hozzáférést biztosító adatpolitikai rezsim jelentős kedvező hatást gyakorolhat a következő hatáskörökön.</p> <p>1. A közadatok szabad hozzáférése segíthet a felek közötti információk aszimmetriát minimalizálni, ezáltal hozzájárulhat a perek elkerüléséhez (perelkerülő hatás).</p> <p>2. A közadatok szabad hozzáférése a perekben bizonyítást könnyítő feltételrendszert teremt, így hozzájárulhat a már elkezdődött perek hatékony befejezéséhez (perkonnyító hatás).</p> <p>A fenti körülmények fokozott erővel jelentkeznek várhatóan az új közigazgatási perrendtartás bevezetésével, ahol az információbirtokos közigazgatási szervek által folytatott eljárás egyfokúvá válik, a bíróság előtti eljárás pedig kétfokúvá, így az eljárás súlypontja a bírói útra terelődik, ahol a "fegyverek egyenlőségének" garanciája lehet egy tudatosan felépített, nyílt közadatpolitikai rezsim</p>	<p>Az elvégzett kiegészítést követően a továbbiakban a megalapozó tanulmány a lehetséges hatások között (a 4.1.1. pontban) kitér a bírósági perekre gyakorolt hatásokra is</p>
36	<p>Alább nevezett részt a vezetői összefoglaló elejére javasoljuk tenni, hogy a döntéshozók számára szembejövő legyen a probléma és a megoldás</p> <p>„A központi költségvetésből kell megfinanszírozni a közfeladat ellátása érdekében történő adat-előállítás, és az adatokat ingyen vagy határköltésen kell továbbadni. Az így kieső, legfeljebb évi egymilliárd forint bevételénél és az egyéb intézkedések 10-20 milliárd forint körüli egyszerű költségeinél lényegesen nagyobb, akár évi 50 milliárd forint költségvetési haszon is várható a korábban felsorolt előnyökből.”</p> <p>Hangsúlyosabban ki kell említeni a hazai adatpolitika legfőbb problémáját:</p> <p>"1. Költségvetési támogatás hiányában az adatokat előállító intézmények rá vannak kényszerítve a bevétel-szerzésre. A csökkenő állami finanszírozás miatt a széleskörű feladatkorú intézmények növelni kezdték az adatszolgáltatási díjak mértékét – több esetben nem költségalapon, hanem éves bevételi cél alapon</p> <p>2. Ugyanazon adatok előállításának fedezete több helyen terveződik a főkölségvetésben. az „adatgyártó” szervezeteken felül az adatigénylő szervezeteknél is. Az így kialakuló párhuzamos, illetőleg keresztfinanszírozási megoldások növelik a bizonytalanságot, a bizalmatlanságot, az adminisztratív költségeket, leszkatják a szervezeteket a friss adatok rendszeres használatáról." (174. oldal)</p>	<p>A kiegészítések beépültek a Fehér könyv vezetői összefoglalójába, és bővült a 3.7. pont is.</p>
37	<p>A 2.4. fejezet a nemzeti adatpolitika részeként nevesíti ugyan az információszabadság jogát és az információszabadság jogot, a 3.4. fejezet pedig nagyon fontos jogszabályként hivatkozik az információszabadság törvényre, ám a Fehér könyv leszögezi, hogy erre a területre kevésbé koncentrálni, illetve, hogy a szabályozás és a szervezet emögött kiépült. A nemzeti adatpolitikának szükséges az információszabadságra is kiterjednie, szükséges továbbá megerősítenie az információszabadság garanciáit</p>	<p>A közadat-újrahasznosítás és az információszabadság két határozottan elkülönülő témakört jelent. Jelen anyag célja a hazai közadat-újrahasznosítás széles körű elterjedésének stratégiai szintű megalapozása, ezért nem vizsgálja kifejezetten az információszabadság kérdését. Magyarországon egyébként külön stratégia foglalkozik az átláthatóság kérdésével (ld. a megalapozó tanulmány helyzetelemzésében is beidézett Nemzeti Korruptióellenes Program 2015-2018), ezért a Fehér könyv terjedelmének kiterjesztése nem célszerű. Erre most már konkrétan utal is a 2.4. pont</p>
38	<p>A 3.9. fejezetben a multinacionális vállalatok és diszruptív technológiákat alkalmazó vállalatok érintése során meg lehetne említeni a "sharing economy" jelenségét, ill. kapcsolatba lehetne hozni azt az adatpolitikával.</p>	<p>A 3.9. pont szövege kiegészült annak megfelelően, hogy a diszruptív technológiákat alkalmazó, az onszerveződésre építő vállalkozásokkal kapcsolatban a „nyerő” – azaz az adathasznosítási gyakorlatok kiterjesztését és a közösségi gazdaság (sharing economy) kialakulását segítő - gyakorlatok kiterjesztése sorsdöntő kérdés Magyarországon</p>
39	<p>Továbbra is hiányoljuk azonban mind a Fehér könyvből, mind a részletesebb tanulmányból az adatvagyon felhasználhatóságának az információs társadalomra vonatkozó hatásait. Nem foglalkozik az állampolgárokról gyakorolt hatással, hogyan lehet erre felkészíteni az embereket, hogyan lehet bevonni az embereket. Külön foglalkozik az információs biztonsággal és a személyes adatok védelmével, de nem mutatja be a Big data emberekre gyakorolt hatását. A dokumentum nem foglalkozik azzal, hogy az adatvagyon felhasználhatóságának társadalmi korlátját jelenti az ország digitális írástudatlanságának szintje</p>	<p>A Fehér könyv szövege ezért az észrevételnek megfelelő utalásokkal egészült ki a 4.3. pontban. Másfelől, mivel az anyag külön nem foglalkozik a big data kérdéssel, felhasználásának lehetőségeivel, csak számos esetben megemlíti fontosságát, nem indokolt a big data emberekre gyakorolt hatásainak tárgyalása ebben az anyagban</p>
40	<p>Az anyag többször megjegyzi, hogy a közadatok kezelését, a szakszerű és hatékony adatpolitikát tekintve Magyarország számos területen lemaradásban van. Néhány ponton kitér ennek okaira is, így például „az információ. hatalom” beállítottságra, az érintett intézmények finanszírozási sajátosságaira, felkészültségbeli problémákra. Úgy gondolom, hogy a lemaradás okainak tisztázásánál ennél alaposabb diagnózisra lenne szükség. Ha a kiváltó okokat nem sikerül feltárni és felszámolni, a lemaradás újratermelődhet, az egyébként jó szándékú erőfeszítések nem hozzák meg a kellő eredményeket, az intézményi ellenállás megüthetja a tervek megvalósítását. Különösen fontosnak érzem e tekintetben a nyílt kormányzás melletti határozott politikai elkötelezettséget, az ilyen tartalmú intézményi és személyi példamutatást.</p>	<p>Az észrevételt figyelembe véve a megalapozó tanulmány kiegészült és bővebben foglalkozik a lemaradást kiváltó okok elemzésével. Mivel a nyílt kormányzás kérdése jelenleg is kiemelten szerepel az anyagban (ld. pl. 1. ábra), a kapcsolódó intézkedések kidolgozásakor mérlegelni kell az ezzel kapcsolatos javaslatokat</p>
41	<p>Az üzleti életben azt mondják, minden stratégia annyit ér, amennyit megvalósítanak belőle. Igaz ez a nemzeti adatpolitikára és az adatpolitikai stratégiára is. A Fehér Könyv irányelveket és célokat fogalmaz meg, de nem látható belőle világosan, hogyan lesz ezekből valóság, konkrétan milyen projekteket kell elindítani, hogyan történik az akciók finanszírozása, ki miért lesz felelős, milyen indikátorokat kell figyelni, stb. Nyilván korai ezt még kérni, de a stratégia mellé oda kell tenni a stratégiai vezetés eszközeit is</p>	<p>A Fehér Könyv alapján a későbbiekben külön intézkedéscsomag készül, a konkrét intézkedéseket és azok felelőseit ez tartalmazza majd</p>

42	<p>Az „adatipar” a nemzet egésze szempontjából akkor tekinthető hasznosnak, ha eredményei beépülnek a kormányzat és államigazgatás működésébe (jobb kormányzás, jobb onkormányzás, jobb közigazgatás stb...), a gazdasági életbe (pl. a befektetési/ipari/mezőgazdasági, idegenforgalmi, szolgáltatási stb döntéshozatalba), a közszolgáltatásokba (oktatás, egészségügy stb...) és az egész társadalmi közéletbe.</p>	<p>Az észrevételt figyelembe véve a 4.5. pontban megtörtént a javasolt módosítás</p>
43	<p>Vezetői összefoglaló: bár az anyag a későbbi részekben érinti a személyes adatok védelmével és a statisztikai rendszerrel való kapcsolatokat, véleményünk szerint ezt a vezetői összefoglalóban is ki kellene emelni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A vezetői összefoglaló alapján az olvasóban olyan benyomás keletkezhet, mintha az „adatipar” érdekel felülmúlna a személyes adatok védelméhez kapcsolódó alapvető jogokat, holott messze nem erről van szó az „adatiparnak” egyik fontos szempontja éppen az, hogy a személyes (vagy üzleti) adatok védelméhez kapcsolódó jogok sérelme nélkül hogyan lehet az adatok hasznosítását biztosítani - A statisztikai rendszer elvben az egyik történelmi gyökere az adatiparnak. Véleményem szerint a vezetői összefoglalóban ez megérdemelné egy mondatot, és később az anyagban a statisztikai rendszerrel összefüggéseket elemezni kellene 	<p>Mind az uniós, mind a hazai szabályozás egyértelműen és világosan kizárja és tiltja a személyes adatok újrahazsnosíthatóságát, azaz a személyes adatokat tartalmazó állami adatbázisok nem képezhetik tárgyát piaci újrahazsnosításnak (erre legfeljebb a személyes adatok eltávolítását, az adatbázis anonimizálását követően kerülhet sor). Mivel fogalmilag kizárt tehát a személyes adat újrahazsnosítása, a Fehér Könyv ezért nem vizsgálja a személyes adatok védelmét kiemelt helyen</p> <p>Az előkészítő munka során emellett folyamatos egyeztetés folyt a KSH-val</p>
44	<p>Az Európai Bizottság tanulmánya („Creating Value through Open Data” – „A study on the Impact of Reuse of Public Data Resources”) többek között az alábbi ajánlásokat tartalmazza.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1, Az adatok nyilvánosság tétele költség-, és haszonzsámítását megfontolnivaló folytatni kell. Vagy egy minimális haszonnal bír, vagy egy ingyenes költségmodell kidolgozása szükséges. 2, A kormányzati portáloknak nyomon kell követniük az adat újra-felhasználókat (letöltőket), milyen formátumban töltik le az adatokat, mennyit, hányszor stb 3, Visszajelzést kell gyűjteni az adat újra-felhasználóktól a portál használhatóságáról. 4, A kormányzatnak tanulmányban célszerű felmérnie a versenyszféra adat szükségletét 5, Motiválni és képezni kell az adat újra-felhasználókat, a hatékonyságuk növelése érdekében. <p>Célszerű lenne ezeket az ajánlásokat a Fehér Könyvben a javasolt intézkedések között tételesen megfogalmazva viszonlírtani</p>	<p>A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell mérlegelni az észrevételben foglalt javaslat figyelembevételét</p>
45	<p>A finn Pénzügyminisztérium egy 2015 márciusában publikált „The Impact of open data – a preliminary study” című tanulmányában többek között megfogalmazza, hogy a nyilvános adatokhoz való hozzáférés biztosításának egyik igen fontos előfeltétele: ki kell dolgozni egy modellt, amely ellenőrzi és értékeli a közadatok megnyitása folyamatát, ill a köz számára megnyitott adatokat. Figyelmet kell fordítani a fogyasztók, ill a cégek szempontjából az adatok használhatóságára, hasznosságára. A kormányzati szereplők adatszolgáltatását értékelhetik is az adat újra-felhasználók. Fontos, hogy a megfelelő módszerekkel a kormányzat terjessze a közadatok hatékony újra-hazsnosítását, ismertesse széles körben a legjobb gyakorlatokat. Javasoljuk ezekkel a szempontokkal a Fehér Könyvben megfogalmazottakat kiegészíteni</p>	<p>A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell mérlegelni az észrevételben foglalt javaslat figyelembevételét</p>
46	<p>A 18. oldalon hivatkozott 95/46/EK irányelv (adatvédelmi direktíva) mellett célszerű megemlíteni, hogy időközben elfogadásra került az új adatvédelmi rendelet és egy irányelv.</p> <ul style="list-style-type: none"> o REGULATION (EU) 2016/679 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC, (General Data Protection Regulation -GDPR). o DIRECTIVE (EU) 2016/680 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data by competent authorities for the purposes of the prevention, investigation, detection or prosecution of criminal offences or the execution of criminal penalties, and on the free movement of such data, and repealing Council Framework Decision 2008/977/JHA <p>Véleményünk szerint az első (a rendelet) már komolyan figyelembe veszi az adatgazdaság szempontjait is. (Az új rendelet kiváltja a korábbi irányelvet, hatálybalépése 2016. május 24., és közvetlenül alkalmazandóvá válik minden tagországban legkésőbb 2018. május 25-ig.) Ezzel együtt pedig megszűnik a hivatkozott direktíva hatálya</p>	<p>Az észrevételnek megfelelően pontosítások történtek mind a Fehér könyvben, mind az azt megalapozó tanulmányban</p>
47	<p>21 oldalon, a Fehér Könyvben szereplőkon túl további nemzetközi példák tapasztalatát érdemes figyelembe venni. (Különösen majd a cselekvési program kialakításánál érdemes átvenni a legjobb nemzetközi gyakorlatokat)</p> <p>2013 novemberében Svédországban 20 projektet, összesen 8 M SEK (mintegy 270 M HUF) értékben indítottak el. Ez a harmadik „kampánykor” része volt, amelyet a Nyilvános Adat projekt keretében indított a svéd kormányzat. Ennek részei többek között helyi onkormányzatok adataihoz nyílt hozzáférés biztosítása, a közzététel nyilvános adatai - jogi kézikönyv került összeállításra; információs „váltó” – nyilvános adatokhoz egyszerű és hatékony hozzáférés megteremtése, a műszaki fejlesztés érdekében nyelvi adatokhoz nyílt hozzáférés, erdőgazdálkodási, meteorológiai, levegőtisztasági, vízminőségi és mért zajsztint adatok váltak nyilvánosan hozzáférhetővé, gyógyszeripari adatok nyíltak meg, a Nobel-díj nyílt adataihoz jobb hozzáférés; a nemzeti konyvtár statisztikai adataihoz hozzáférés; a nyilvános adatok kezelésében kompetencia növelése, képzések; ismeretterjesztés a nyilvános adatok innovációs hajtóerejéről. (http://www.opengov.se/rappporter.html, http://opendatahandbook.org/)</p>	<p>Az észrevétel beépült mind a Fehér könyvbe, mind az azt megalapozó tanulmányba</p>
48	<p>A 29. oldal jobb alsó utolsó bekezdéséhez. valóban fontosak az egyes felsorolt adatszoportok, de kicsit merésznék éreznük, hogy kimondja itt az anyag, hogy mely adatszoportok rendelkeznek a legnagyobb piaci értékkel. Ez is függ ugyanis egy adott ország egyes szektorainak, adat-igények fejlettségétől stb</p>	<p>A felvetést elfogadva a megfogalmazás a 4.3. pontban kiegészült egy, a "nemzetközi értékelések szerint" szövegrésszel. A kérdéssel a megalapozó tanulmány foglalkozik bővebben</p>
49	<p>30. oldal első bekezdéséhez. Ha az adminisztratív terhek csökkenése a nemzeti adatpolitika legjelentősebb hatása, akkor ezt a vezetői összefoglalóban is jelezni kell.</p>	<p>A vezetői összefoglalóba bekerült az adminisztratív terhek csökkenése.</p>
50	<p>31 oldalon, az intézkedések között fontosnak éreznük a közigazgatáson belüli interoperabilitás mielőbbi biztosítását</p>	<p>A 4.4 pontban szereplő ábrán az "adatfelhasználás megkönnyítése" cél után, vesszővel elválasztva bekerült az interoperabilitás.</p>

51	<p>Fontos lenne a Fehér Könyvben szerepeltetni az interneten található adatkapcsolatok (linked data) rendjét, hogyan tervezi a kormányzat ezen a téren a stratégia fejlesztését (URI, RDF) Több EU-s tagállamban már 2011 óta kiemelten kezelik ezt a témakört is Ennek részletes irodalma:</p> <p>Report, McKinsey Global Institute, (October 2013), Open data Unlocking innovation and performance with liquid information,</p> <p>The Enabling Effect of Free Public Sector Information for Entrepreneurs (IEEE)</p> <p>Linked Open Data: The Essentials, A Quick Start Guide for Decision Makers – http://www.semantic-web.at/LOD-TheEssentials.pdf</p> <p>The Semantic Web and the Modern Enterprise – http://www.cmswire.com/cms/information-management/the-semantic-web-and-the-modern-enterprise-016571.php</p> <p>http://www.w3.org/DesignIssues/LinkedData.html</p> <p>5 ★ Open Data – http://5stardata.info/ – What is Linked Data</p> <p>http://www.data.gov.uk/blog/what-is-linked-data</p>	A szükséges szakirodalmi hivatkozások és kiegészítések megtörténtek a Fehér könyvet megalapozó tanulmányban
52	<p>A nemzeti adatpolitikáról szóló tervezet problémás része – ahogy azt a Fehér Könyv is tárgyalja – a finanszírozás, ugyanis jelenleg az adatok előállítói nem feltétlenül részesülnek állami költségvetési forrásból. A földügyi szereplők a Kormányhivatalok és a Földmérési és Távérzékelési Intézet (FOMI) helyzete ilyen szempontból speciális, hisz a költségvetésbe nettó befizetők, feladataikat saját bevételeikből finanszírozzák. Az adatok ingyenessé tétele mellett kiemelt fontossággal kell kezelni a teradatok előállításával, kezelésével, szolgáltatásával foglalkozó szereplők finanszírozási kérdésének rendezését</p>	A vezetői összefoglaló kiegészült a finanszírozási kérdést hangsúlyozó szöveggel.
53	<p>Véleményünk szerint a Fehér Könyv nem különbözteti meg a kozadat és a nyíltadat portál fogalmát, azok egymástól nem válnak el élesen, ugyanakkor a fogalmak szerint a kozadatportál nem szükségszerűen tartalmaz csak nyílt adatokat</p>	Mivel nemzetközi viszonylatban sem különböztetik meg ezeket a fogalmakat, a Fehér könyvben nem történt módosítás
54	<p>A kozadatok ingyenessé tétele számos kérdést vet fel, elsősorban az egységes ingatlan-nyilvántartási adatai tekintetében. (A Fehér Könyv nagyon helyesen kiemeli, hogy az ingatlan-nyilvántartási adatoknak évente több milliárdos piaca lehet. Ezen adatok, mint kozadatok, ingyenessé tétele esetén a FOMI és a szakma finanszírozását az államnak kellene megoldania.) Nem kérdés, hogy az ingatlan-nyilvántartási adatok nyílt adatok. Mindezek ingyenessége ugyanakkor nem ilyen egyértelmű. Minden olyan országban, ahol jogcím (bejegyzés) alapú ingatlan-nyilvántartási rendszer van és az ingatlan tranzakciók bejelentése kötelező, az állam garantálja a nyilvántartásba bejegyzett jogokat. Tehát az ingatlan-nyilvántartást vezető szervezet nemcsak adatot szolgáltat, hanem az állam nevében biztosítja a nyilvántartásba bejegyzett személyek jogait is. Tehát az ingatlan-nyilvántartást vezető szervezet szolgáltatást végez a társadalom felé, mely nemcsak az adatok szolgáltatását fedi le. Ezen szolgáltatás (akárcsak az egészségbiztosítást a korábbi irányelvvel, hatálybalépése 2016 május 24., és közvetlenül alkalmazandóvá válik minden tagországban legkésőbb 2018 május 25-ig.) Ezzel együtt</p>	A nyilvántartások esetében különbeget kell tenni a joghatást kiváltó, jogbiztonságot kiváltó jelleg között (ez hatósági feladatkor), illetőleg a gazdasági célú felhasználás között, mely utóbbi viszont már lehet szolgáltatás (itt ugyanis nem feltétlenül szükséges a hitelesség biztosítása). Fontos hangsúlyozni, hogy a Fehér könyvben fogalmilag sem merülhet fel a személyes adatok hasznosítása.
55	<p>A Fehér Könyv a nemzeti adat-okozisztémát a privát szektor bevonásával képzelel el, ami véleményünk szerint csak abban az esetben valószínűsíthető meg, ha a vállalkozók, nem állami adat előállítók az adataik közzétételéért cserébe valamilyen ellenszolgáltatásban részesülnek. Ez az ellenszolgáltatás – abban az esetben, ha nem minden kozadat válik teljesen ingyenessé – lehet adattal való kompenzáció, adatlíj, vagy akár adókedvezmény is. E kompenzáció nélkül nehezen tudjuk elképzelni, hogy magánpénzből előállított adatokat bárki ingyenesen közzétenne, hiszen így elveszne az adatának a bevételtermelő képessége. Más felől, ha ingyenesen elérhetőek az állami adatbázisok, akkor várhatóan csökken a privát szektorban az adat előállítás mértéke. Összefoglalva, a privát szektor bevonásának lehetőségét az adatok ingyenessé tételéről való döntést követően mindenféleképpen érdemes újragondolni.</p>	A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell figyelembe venni az észrevételben foglalt javaslatot
56	<p>Az „adatipar” a nemzet egésze szempontjából akkor tekinthető hasznosnak, ha eredményei beépülnek a kormányzat és államigazgatás működésébe (jobb kormányzás, jobb onkormányzás, jobb közigazgatás stb.), a gazdasági életbe (pl. a befektetési / ipari / mezőgazdasági, idegenforgalmi, szolgáltatási stb. döntéshozatalba), a kozszolgáltatásokba (oktatás, egészségügy stb.) és az egész társadalmi/kozeletbe. Az anyag vezetői összefoglalója nagyon „szemérmesen” előnyként fogalmazza meg mindazt, ami valójában alapvető sikerfeltétel. Ez az igény-oldal viszont ma még messze nem olyan fejlett, mint a fejlettebb szemléletmódú országokban. Ezért fontos, hogy a fentebb említett stratégiai (felhasználói) területek is tudatosan, összehangolt szakpolitikák és kormányzati támogatás mellett fejlődjenek.</p>	Az 1310/2015. (V. 21.) Korm. határozatnak megfelelően a Fehér könyv megállapításaival összhangban kell módosítani majd az ágazati stratégiákat
57	<p>A fókuszban már nem a meglévő adatok hasznosítása csak a cél. Az adat felértékelődött, a kiberbiztonság, a kritikus infrastruktúrák védelme, a smart grid, a SCADA rendszerek védelme, az IT bűnözés valamint a digitálisan tárolt adatok védelme kritikus jelentőségűvé vált. Jelentősen változtak és változnak a nemzetközi realitások és kihívások, ezek nemzeti keretek közötti kezelése egyre ellentmondásosabb</p>	A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell figyelembe venni az észrevételben foglalt javaslatot
58	<p>Az anyagban nem jelenik meg sem az EIDAS (eIDAS Regulation EU 910/2014), sem az új adatvédelem és nem foglalkozik a hálózatsbiztonsággal. Hiányzik a személyes adatvédelem (General Data Protection Regulation – GDPR), valamint a hálózat- és információbiztonság (Network and Information Security Directive – NISD) hivatkozása. Ezek az EU-s jogszabályok egy-két éven belül alaposan átalakítják a jogi környezetet kötelező érvényűen az egész EU-ban, igaz, nem azonos mélységben és nem azonos módon: az EIDAS és a GDPR részletes előírásai közvetlenül érvényesülnek majd és szinte mindenkire érvényesek lesznek, a NISD sokkal általánosabb elvi előírásait viszont előbb át kell majd ültetni magyar jogba, és csak bizonyos szektorokra fognak vonatkozni. Ez annál inkább hangsúlyossá válik, mert egyre több ország veszi fontolóra, hogy az adatok gazdaságos tárolása kezelése érdekében felhőalapú megoldás használatára tér át. Ez nagyon szigorú adatbiztonsági feltételek teljesülését igényli (esetleg a határokon átmenő adatok kezelését, az adatok visszavonásakor teljesítendő feltételek stb.)</p> <p>Ahhoz, hogy egy stratégiai dokumentum a céljainak meg tudjon felelni, az elmúlt évek nemzetközi változásai irányait mindenképpen be kell építeni</p>	Nem világos, hogy a véleményező itt miért hivatkozik az eIDAS rendeletre. A biztonsági kérdések jól szabályozott kort jelenetnek, és más stratégiákban már szerepelnek, ez az anyag pedig kifejezetten az újrahazsnosításról szól. Ezekkel a kérdésekkel a megalapozó tanulmány is foglalkozik, ezért módosítás nem történt.
59	<p>O a statisztikai rendszer az adatipar egyik történelmi gyökere. A vezetői összefoglalóban ez megérdemelne egy mondatot, és a statisztikai rendszerrel való kapcsolódásokat, összefüggéseket később az anyagban is elemezni kellene</p>	Mivel a statisztikai rendszer egy onmagában jól szabályozott, működő terület, így - a KSH-val egyeztetve - nem történt kiegészítés, a Fehér könyv továbbra sem fókuszál a statisztikai rendszerre, csak a kapcsolódásokat írja le. A megalapozó tanulmány részletesen foglalkozik a statisztikai rendszerrel.

60	<p>• A Fehér Könyv többször használja, tévesen a „térinformatikai adat” fogalmat (Fehér Könyv 16. old; 18. old). A téves használat az „Iránymutatások az ajánlott általános felhasználási szerződésekről, adat-készletekről és a dokumentumok további felhasználására vonatkozó díjazásról” (2014/C 240/01) c Bizottsági közlemény helytelen fordítására vezethető vissza. Ebben a dokumentumban a „Geospatial data” fogalmat fordították „Térinformatikai adatokra”. A térinformatika kifejezés azonban már régen meghonosodott a szakirodalomban, mint a Geographic information fordítása (Térinformatikai rendszerek pedig a Geographic information system = GIS fordításaként használatos). A „Geospatial data” és a „Spatial data” helyes fordítása „Téradat”, („Geospatial information”, „Spatial information” helyes fordítása „Térinformáció”) amint azt az INSPIRE irányelv fordítása alkalmazza. A félrefordítás azért értelemszerű, mert a Geographic information szűkebb értelmű, mint a Geospatial information. A Geospatial data-nak csak egy fajtája a Geographic information data, azaz (helyes fordításban) a téradatnak csak egy fajtája a térinformatikai adat.</p>	A "térinformatikai adat" kifejezés a 3 4 1 pontban "téradat"-ra módosult
61	<p>• A 18. oldalon hivatkozott 95/46/EK irányelv (adatvédelmi direktíva) mellett meg kell említeni, hogy időközben elfogadásra került az új adatvédelmi rendelet és egy irányelv o REGULATION (EU) 2016/679 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC, (General Data Protection Regulation - GDPR) o DIRECTIVE (EU) 2016/680 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data by competent authorities for the purposes of the prevention, investigation, detection or prosecution of criminal offences or the execution of criminal penalties, and on the free movement of such data, and repealing Council Framework Decision 2008/977/JHA Az első (a rendelet) már komolyan figyelembe veszi az adatgazdaság szempontjait is (Az új rendelet kiváltja a korábbi irányelvet, hatálybalépése 2016 május 24-e, és közvetlenül alkalmazandóvá válik minden tagországban legkésőbb 2018 május 25-ig.) Ezzel együtt pedig megszűnik a hivatkozott direktíva hatálya</p>	Pontosítások történtek mind a Fehér könyvben, mind az azt megalapozó tanulmányban
63	<p>• A kitűzött stratégiai cél jövőképét úgy fogalmazza meg, hogy „A fenti stratégiaválasztás jövőképeinek központi eleme a közzététel és a magánszféra adatvagyón elemeit egyaránt felolvasó nemzeti adatokozisztéma, mely az adatokból kinyerhető információk hasznosításával 2020-ig Magyarországon is elősegíti minél több és összetettebb – magas hozzáadott értékű – termékellátási és szolgáltatásnyújtási adatértékián kialakulását.” (Fehér Könyv 29. old) Sajnálatos azonban, hogy míg a közzététel adatvagyón-elemeinek kezeléséről nemzetközi példákkal is alátámasztott részletes tájékoztatást ad, addig a magánszféra adatvagyón-elemeivel kapcsolatos teendők csak elnagyoltan szerepelnek. Nagyon célszerű lenne a magánszféra adatvagyón-elemeinek a nemzeti adat-ozisztémába való bevonásáról szintén bemutatni nemzetközi példákat (amennyiben található). Azt is jó lenne bemutatni a döntéshozóknak, hogy a magánszféra milyen adatvagyón-elemeivel kellene számolni. Erre mindössze az Előkészítő Tanulmány 24. oldalán egy lábjegyzetben található utalás: „Itt jegyezzük meg, hogy a privát szférán belül egyes magánszemélyek is nagy mennyiségben tesznek közzé nyílt formában adatokat (pl. magángyűjtemények, közzé tett tájékoztató adatok).”</p>	Az észrevételben felvetetteket a későbbi intézkedések során vizsgálja az előterjesztő, jelen stádiumban nem célszerű a részletesebb kifejtés
64	<p>A Fehér Könyv szerkezetét, helyzetelemzését és célkitűzéseit, valamint stratégiai ajánlásait összességében fontosnak és időszerűnek, szakmailag kellően kidolgozottak és megalapozottak érezzük, a további stratégiai gondolkodást és cselekvést pedig szakszerűnek. Az alábbi területek erősítésével, vagy komolyabb hangsúlyozásával véleményünk szerint a területen nagyobb eséllyel érhető el a kitűzött szakpolitikai célok. Maga a Fehér Könyv is megjegyzi, hogy „...onmagukban az adatpolitikai intézkedések nem tudnak megvalósulni: kiteljesedésükhöz fontos, hogy beépüljenek a különböző ágazati stratégiákba, szakpolitikai programokba is.” Ezzel kapcsolatban és az adatkataszter készítésével párhuzamosan fontos lenne felmérni a jelenlegi, kapcsolódó stratégiai programok, illetve a készülő kormányzati, vagy akár felhivatalos stratégiai kezdeményezések (gondolunk itt például a formálódó Digitális Agrárium Stratégiára) vonatkozó elképzeléseit, céljait. A Fehér Könyv által elképzelt célok megvalósításához nem kis részben a jelenlegi rendszerek és gyakorlatok előnyükre történő átalakításán át vezet az út, ahol leginkább az ágazati (esetleg önkormányzati) logikák érvényesülnek. Nehezen képzelhető el, hogy ha a közigazgatás, vagy a kormányzati szféra egy ágazatban az eredeti célra gyűjtött adatokban rejlő lehetőségeket nem aknázza ki, akkor azt mások könnyedén el tudják végezni.</p>	Az 1310/2015. (V. 21.) Korm. határozatnak megfelelően a Fehér könyv megállapításaival összhangban kell módosítani majd az ágazati stratégiákat.
65	<p>Érdemes lenne megfontolni a közzététel által történő, az adatgyűjtés elsődleges céljától elszakadó használat támogatását, fejlesztését, az ezzel kapcsolatos tudatosító programokat. Szoul példája mutatja, hogy az önkormányzati ingatlanvagyon felmérése, és hasznosítása kapcsán keletkező adatok újrahasonosítása (a szabad kapacitások civil kezdeményezések számára elérhetővé tétele) is egy jelentős irány lehet a szinergiák kihasználása, az életminőség javítása valamint a szektorok közötti együttműködés területén. Részben az előző ponthoz kapcsolódóan támogatjuk, hogy a nemzeti szintű adatpolitika minél tágabban kerüljön értelmezésre, a későbbi stratégiai akciók az egész ökoszisztéma fejlődését támogató beavatkozásokat is tartalmazzanak. Ezen a területen kiemelten fontosnak érezzük, és a Fehér Könyvben talán némileg kevésbé hangsúlyosnak a közzététel belüli, illetve az azon kívüli, az adatokkal való bánást, az azokon alapuló értéktérrel kapcsolatos tudatosságot és alapvető készségeket terjesztő intézkedéseket. Ezek kulcsfontosságúak lehetnek az elképzelt ökoszisztéma valódi, hatékony működése szempontjából.</p>	A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell mérlegelni az észrevételben foglalt javaslat figyelembevételét
66	<p>A Fehér Könyv csak néhány példán keresztül beszél a megtérülésről, a társadalmi-gazdasági hasznok bonyolult rendszeréről. Ennek nyilvánvaló oka a terület kvantifikálásának nehézsége, ugyanakkor véleményünk szerint ez is rávilágít arra, hogy az adathasznosítással kapcsolatos K+F támogatása kiemelten fontos, amibe a hatások elemzése, társadalmi-gazdasági elemzése, a költség-haszon számítások, az előbbieket lehetővé tevő módszertanok megalkotása, esetlegesen egy, az előbbiekre alapuló monitoring rendszer kialakítása is beleértendő kell, hogy legyen. Az ágazati kezdeményezések feltárása, a tudatosító munka, valamint a folyamatos nyomon követés lehetővé (és adott esetben szükségessé) tenné a jó gyakorlatok terjedését is.</p>	A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell figyelembe venni az észrevételben foglalt javaslatot

67	<p>• A terület széttervezettsége indokolná egy, a kormányzati adatokért felelős szakértőt (a nemzetközi irodalomban újabban 'Chief Data Officer'-nek hívott) pozíció megalkotását, akinek feladata a Fehér Könyvben foglalt célok végrehajtásának összehangolása – a valódi eredmények eléréséhez ugyanakkor az ellenőrzési/egyetértési jogkor, valamint a megfelelő szankciók kialakítása is szükséges. Egy, az adatokkal kapcsolatos folyamatokért, adatpolitikáért felelős külön felelős kijelölése minden állami szervezetnél jelentősen elősegíthetné a lefektetett stratégiai célok megvalósulását. Ezek a szervezeti vezetők komoly szerepet vállalhatnak a tudatosítási munkában is, míg a különböző szervezetek CDO-inak hálózata komoly tudásbázisként is szolgálhat.</p>	A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell figyelembe venni az észrevételben foglalt javaslatot.
68	A Fehér könyvnek meg kellene fogalmazni a mindenkori Kormány és szakigazgatási irányító központok azon tennivalóit is, amelyek által az adatpolitikai intézkedések tényleg beépülnek	A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell figyelembe venni az észrevételben foglalt javaslatot.
69	<p>Szintén a Nemzeti adatpolitikával foglalkozó fejezetről elmondható, hogy az adatpolitikánk által felelt területek felsorolása jól sikerült, az alábbi két kivétellel:</p> <p>a) Az interoperabilitás (és az adatminőség) nem csak az állami nyilvántartásokban kezelt adatokra érvényes, hanem a közadatok tág körére!</p>	A jelzett tartalommal módosult a Fehér könyv 3 8 pontja
70	<p>b) Ugyanígy, monitorozni nem csak az információs piacot kell, hanem az adatpolitika által érintett, a felsorolt területek mindegyikét, az adatpolitika megvalósulásának és fenntartásának folyamatát.</p> <p>Mindkét esetben az adatpolitika érdekeltjeit együtt kell tekinteni/kezelné, ami aligha mehet spontán módon és állami beavatkozás nélkül</p>	A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell mérlegelni az észrevételben foglalt javaslat figyelembevételét
71	<p>Különösen fontosnak tartjuk, hogy a következő fejlesztési irányok megjelenjenek a Fehér könyvre épülő stratégiai dokumentumokban.</p> <ul style="list-style-type: none"> - nemzeti adatvagyon kataszter létrehozása; --hatékony adatkezelési mechanizmusok kialakítása; - legnagyobb piaci értékkel rendelkező adatbázisok megnyitása, - közadatok minőségének javítása, adatelemzésre alkalmas formátumban – interoperábilis módon – való közzététele, - központi adatportál létrehozása (olyan szabadon hozzáférhető nemzetközi alapszoftverek használatával, mint a CKAN nyílt forráskódú adatportál szoftver); - hatékony adatmenedzsment módszerek fejlesztésének, alkalmazásának osztonzése a közigazgatásban, - közadatok hasznosítására irányuló alkalmazásfejlesztési versenyek rendezése, jó gyakorlatok megosztása, tudástraszfer elősegítése. 	A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell figyelembe venni az észrevételben foglalt javaslatot
72	<p>A tanulmányban hazánk versenyképességének elősegítését biztosító hét nemzeti adatpolitikai stratégiai alapkérdéshez megjegyzéseink az alábbiak</p> <p>1 Saját adat-okozisztémát, adatgazdaságot felépíteni!</p> <p>Kizárólag az Európai Unió irányelveit teljesítő megoldások az esetek többségében csak a kötelező feladatok formális teljesítését szolgálják, konzerválva azon tagállamoktól való leszakadásunkat, amelyek saját nemzeti feladataik, prioritásaik mentén építik ki adatgazdálkodási rendszereiket. A téradatok vonatkozásában jellemző példa az EU INSPIRE irányelv. Az INSPIRE irányelv formális teljesítése csak igen jelentős ráfordítással és megkérdőjelezhető minőségben képes biztosítani egy-egy statikus állapotban a szükséges adatok és szolgáltatások rendelkezésre állását, megkérdőjelezve az INSPIRE erőfeszítések értelmét. A hazai igényekre és feladatokra koncentráló nemzeti téradat infrastruktúra (NTI) egy jelentősen gazdagabb adatort olé fel, amely megfelelő szabályozás esetén a párhuzamosságok kiküszöbölésével, hatékonyabban, gazdaságosabban szolgálja ki az elsődleges és másodlagos adatigényeket. Az interoperabilitási szempontokat érvényesítő szabályozás esetén az NTI részhalmozaként automatikusan állhat elő az INSPIRE adatok</p>	A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell figyelembe venni az észrevételben foglalt javaslatot
73	<p>2 Az adatgazdaság építésében aktívan vegyen részt az állam!</p> <p>Az államnak alapvető szerepe van a közadatkínálat megteremtésében. A téradat szektorban az adatgyűjtés és szolgáltatás költségigényessége miatt üzleti szereplők kockázatviselési hajlandósága igen korlátozott, a véges piaci méret miatt csak az azonnali hasznot vagy természetes monopóliumot biztosító megoldásokra fókuszálnak</p>	A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell figyelembe venni az észrevételben foglalt javaslatot.
74	<p>3 Kooperáló modell, egyetlen adat-okozisztéma legyen!</p> <p>A köz- és magán adatvagyon elkönyvelt fejlődése a téradatok esetében nagymértékben gátolja a közcélú, elsődleges felhasználást. A téradat területén a köz- és magánszféra közötti partneri együttműködést segítő megoldások egy állami forrásokból és hatóságilag szavatolt referencia téradat keretrendszer alakítanak ki, amely ingyenesen vagy határköltségen érhető el. A referencia téradat rendszer egyidejűleg biztosítja a különböző üzleti és tematikus adatrendszerek egységes referencia keretét (hasonlóan a hagyományos térképrendszerek geodéziai vonatkozási rendszereihez) és az eltérő fogalmi, szemantikai felépítésű rendszerek közötti interoperabilitást. Földmérési és Távérzékelési Intézet vagy az Országos Meteorológiai Szolgálat bevételi kényszere blokkolja a széles körű felhasználást. A téradatok bonyolult licenzzelési eljárásainak, a szolgáltatás adminisztrációjának költségei esetenként jelentősen meghaladják a bevételeket. A szabad téradat felhasználás által generált üzleti élenkulés jelentős állami bevételeket hozhat. A költséges téradatok kvázi ingyenességének megteremtése esetén a költségek és hasznok sajátos átrendeződésének következtében központi forrásból biztosítandó a közadatok előállítását végző szervezetek költségvetése.</p>	A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell figyelembe venni az észrevételben foglalt javaslatot
75	<p>2020-ra jöjjen létre egy funkciókra specializált modell!</p> <p>Az adatgazdálkodással összefüggő egyre komplexebb feladatok és a hihetetlenül felgyorsult technológiai és üzleti fejlődés a téradat szektorban is jelentős koncentrációt indukál. A széttagolt szervezeti keretek között nem biztosítható a megfelelő hatékonyság, gazdaságosság és szakértelem, így szinte kényszerként jelentkezik a specializált központi intézmények irányába való elmozdulás, a méretgazdaságosság érdekében akár az országhatárokat átlépő megoldásokkal (pl. földmegfigyelés)</p>	A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell figyelembe venni az észrevételben foglalt javaslatot.
76	<p>2020-ig jöjjen létre egy kevesebb központú modell!</p> <p>A nemzetközi tapasztalatok alapján a téradatok keresése, publikálása, megosztása az egyablakos modell irányába mozdul el. A térbeli döntéstámogatási rendszerek esetében a hagyományos sokközpontú modellek rendelkezésre állási bizonytalanságai, keresési, harmonizációs költségei szinte megoldhatatlan feladat elé állítják a felhasználókat</p>	A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell figyelembe venni az észrevételben foglalt javaslatot

77	<p>1 A 10 oldalon a nemzeti adatpolitikában az adat-okosizsztéma, mint értelmezési keret veszélyesen és megalapozatlanul szélesé válik, amennyiben elfogadjuk, hogy az adatok mellett az információk kezeléséről és felhasználásának koherens környezetéről is rendelkezni kíván. Az adat és az információ fogalma ilyen módon történő elvégzését egészen más tudományos megalapozással kell kezdeni. Ebben az esetben minimális szinten azt is jelenti, hogy a „felolható területek” közé a közhasznú információkat, a közérdekből nyilvános információk körét-fogalmát is be kell vezetni. Ezzel viszont jelentősen felhígul és technikailag kezelhetetlenné válik a mandátum, ugyanígy ebben az esetben ki kell térni a szolgáltatás, a szolgáltatási médiumokkal kapcsolatos tevékenységek, sztederdek újrarendelésére. Ez egyébként – a közadatok, közérdekből információk közmédiákban való terjesztésének sztederdejéi – jelentős hiányosság és a szakma helyett a politikai rovidtávú érdekek által uralt területnek számít</p>	<p>Fontos megjegyezni, hogy az Európai Bizottság PSI-irányelve a "közfőra információ" (public service information, PSI) fogalmat használja, amit a magyar jogalkotó "közadat" fogalommal honosított. A Fehér könyv annyiban foglalkozik a közfőra információival, amennyiben azok kontextusba helyezett adatok. Ezek alapján nem indokolt a dokumentumokon további módosítások átvezetése.</p>
78	<p>2 A tanulmány nem tér ki a közmédiák mint közérdekből, közhasznú információkat szolgáltató intézmények vizsgálatára, holott az ott elhangzó, látható, sugárzott információk egyben már adatok is – a szó technológiai értelmében biztosan. Amennyiben ezt a hiányosságot tudja orvosolni a tanulmány, valóban előremutatóan fog hozzá a nemzeti adat-okosizsztéma definiálásához és értelmezési keretének felállításához</p>	<p>Az észrevétel a kulturális közadatok fontosságára hívja fel a figyelmet. Ezzel kapcsolatban a Fehér könyv kidolgozásakor folytunk interjúkat az MTVA-ban, melynek eredményeként a kulturális közadatok elérhetővé tétele fontos kérdésnek minősült ugyan, de mivel az újrahaznosítási körből mind a PSI-irányelv, mind a Közadattv kizárja a közszolgálati média adatokat, ezért ennek az észrevételnek nem volt mód érvényt szerezni</p>
79	<p>3. 211 oldalon található megállapítások komoly aggályokat vetnek fel – egyrésztől alkotmányos szempontból, másrésztől pedig eljárási szempontból.</p> <p>Teljesseggel érthetetlen és elfogadhatatlan, hogy az alaptörvényben foglalt állami kötelezettséget/alapjogot a közérdekből adatokhoz való hozzáférés/igénylés megvalósításának útján a fehér könyv másodlagos adathaznosítatlak hívja, és mindezt az 1. számú átfogó cél során másodlagos helyre teszi, és csak az elsődleges cél megvalósulása esetén tartja megvalósíthatónak. Mindez egyrésztől ez értelmezhető egy szándékos próbálkozásnak az öncélú állami érdekek érvényesítésének a közszolgálat felett, de akár egyfajta tudományos tévedés következményének is.</p> <p>A tudományos tévedés onnan származtatható, hogy jelenleg is érvényben lévő szabályok/törvények szerint az államnak kötelessége megfelelő formátumban az állampolgárok részére bocsátani a közérdekből adatokat/információkat. Ez az állami ellenőrzés szempontjából, az érdemi közgyűjteménybe való bekapcsolódás szempontjából, a politikai bizalom helyreállítása szempontjából is kulcsfontosságú. Minden olyan lépés, amely az állampolgárok alapjogát hátrébb sorolja az öncélú intézményi érdeknél meglátásom szerint nemcsak ellentétes az alaptörvény szellemével, de aránytalanul nagy információs disszonanciát eredményezhet. Az állam és intézményei számára jelentős mértékben javulhat az adatok megismerhetősége, felhasználhatósága, de ameddig ez nem ér el egy szintet, addig az állampolgárok (másodlagos adathaznosítás) mindennek előnyeit nem fordíthatják közszolgálatra.</p> <p>Ezzel szemben áll egy egészséges korlátozás, amely bizonyos esetekben érthető – ugyanakkor a magyarországi viszonyokban, ahol a bizalom a köztisztviselőkkel szemben rendkívül alacsony, javasolt az állampolgárok jogainak az őket megillető helyen való kezelése, az alapjogok biztosításának elsődleges fókuszba való helyezése. Amennyiben az adatszolgáltatás rendszer szabványok szerint működik, nincs annyi szükség adat-igénylésekre sem. Gyakran még az is problémát jelent, hogy a hiteles információkat, adatokat megosszák az állami intézmények.</p>	<p>A hazai jogrendszerben elkulonul az információs szabadság (a közérdekből adatok nyilvánossága, az állam átláthatóságának biztosítása) és a közadatok újrahaznosítása (komplett állami adatbázisok rendszeres újrafeldolgozása piaci alapon). Jogi garanciák biztosítják, hogy az újrahaznosítási rezsim semmilyen mértékben nem rontja az információs szabadsághoz fűződő jogok érvényesülését, az állami szerek nem tehetik meg azt, hogy onkényesen újrahaznosítsanak minősítve az adatkérés megtagadják a közérdekből adat ingyenes megismerésére irányuló kérelmet (A két rezsim elhatárolásával kapcsolatban részletesen lásd a közadatok újrahaznosításáról szóló 2012. évi LXIII. törvény indoklását.)</p> <p>Ennek megfelelően az észrevételben felvázoltakkal szemben az újrahaznosítás nem helyezi háttérbe az állampolgárok Alaptörvényben biztosított jogát a közérdekből adatok megismerésére, nem jelent burkolt korlátozást az adatok megismerésére. A szöveg változtatása nem indokolt.</p>
80	<p>Az államok általi ellenőrzés kísérletet arra fogja sarkallni az állami szereplőket, hogy kiszélesítsék jogostíványaikat a megfigyelésre és az elemzésre. Mindezzel párhuzamban az állampolgárok részére akkor lehet hiteles a kiszélesedett ellenőrzési technikák és módszerek alkalmazása, ha mindezeket első körben az állam a saját intézményein kezdi el alkalmazni. Az az állami szerepvállalás, amely börtönök és vízét prédikál – azaz saját maga ellenőrzését nem veszi komolyan, ám polgárait ellenőrzésének lehetőségét kiszélesíti, a hatalmával visszaélő államként nem segítheti az egészséges társadalomfejlődést, amely eredeti célja az államnak – nem pedig onmaga hatalmának korlátoktól való mentesítése.</p> <p>Számos jó példa létezik ennek alátámasztására – érdemes megvizsgálni akár a Dél-Koreai számvevőszék által létrehozott intézményi struktúrát, amelyben a civil szervezetek és az állampolgárok államilag támogatva látnak el ellenőrzési, auditálási feladatokat az állami intézményekkel kapcsolatban</p> <p>http://www.worldbank.org/en/news/feature/2016/01/19/world-bank-korea-board-of-audit-and-inspection-call-for-great-public-voice-in-audit-process</p>	<p>A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell mérlegelni az észrevételben foglalt javaslat figyelembevételét</p>
81	<p>Olyan licenz lenne ideális, ami az OpenStreetMap-el kompatibilis, mert akkor az adat újrafelhasználás elve megtozszorozódik!</p> <p>Az OpenStreetMap közösségnek vannak különböző hazai projektjei, amelyek</p> <ul style="list-style-type: none"> - túrizmussal - az akadálymentesítéssel - határon túli nyelv és kultúra megőrzéssel - hazai nemzetiségek nyelvi támogatásával - Katasztrófavédelemmel és humanitárius segítségnyújtással foglalkoznak 	<p>A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell figyelembe venni az észrevételben foglalt javaslatot</p>
82	<p>Indokolt lenne egy, a civil szervezeteket is magában foglaló rendszeresen uléselő Nyílt-Adat Kerekasztal létrehozása. (Hasonló mintára mint a GMO-Kerekasztal https://hu.wikipedia.org/wiki/GMO-Kerekasztal)</p>	<p>A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell figyelembe venni az észrevételben foglalt javaslatot</p>
83	<p>Az észrevételező fő célja a téradatok széleskörű és akadálymentes felhasználásának elterjedését, a Nemzeti Téradat Infrastruktúra (NTI) kialakításának elősegítése. Véleménye szerint a Fehér Könyvben megfogalmazott célok jól szolgálják az NTI kialakítását és a téradatok használatának széleskörű elterjedését. A Fehér Könyv elemző fejezetei kiemelten foglalkoznak a téradatokkal, onálló fejezetet szentel az INSPIRE-irányelv hazai bevezetése során tapasztalt problematikának. A vezetői összefoglalóban a Fehér Könyv indoklásánál még megjelenik az NTI, de később a javaslatoknál már nem jelenik meg onállóan a téradatok témaköre. Az NTI kiemelt szerepe és a készülő onálló szabályozás okán, talán hasznos lenne egy specifikus célként történő megjelenítése.</p>	<p>Egy új, "Nemzeti Téradat-Infrastruktúra (NTI) létrehozása" elnevezésű specifikus cél épült be a Fehér Könyv célrendszerébe az "adatszolgáltatás egységesítése" elnevezésű sarkalatos cél alatt.</p>
84	<p>Az adatpolitikának egységes keretet kell biztosítania minden adat vonatkozásában beleértve a téradatokat is. Az adatok széleskörű megosztására és a nyílt szabványok, technológiák alkalmazására kell torekedni. Az adatok hozzáférését határköltségen, vagy díjmentesen kell biztosítani, különösen a közfeladatot ellátó szervezetek számára. Szabályozni kell az adatok előállítását és biztosítani kell az előállításukhoz és frissítésükhöz szükséges forrásokat.</p>	<p>A Fehér könyvet követő intézkedési terv összeállításakor kell figyelembe venni az észrevételben foglalt javaslatot</p>

III. Határidőn túl (2016.06.15. után) érkezett társadalmi észrevételek:

2	<p>Az észrevételező a Fehér Könyvet összességében elnagyoltnak, megalapozatlannak gondolja. Véleménye szerint túlságosan az EU-s elvárások oldaláról vizsgálja a kérdést, és nem foglalkozik az adatpolitika esetleges negatív hatásaival. Az észrevételező szerint a megalapozó tanulmánynak több területet is részletesen elemeznie kellett volna (számvitel, gazdaságfejlesztés, stb.)</p>	<p>Az előterjesztő nem ért egyet az észrevétellel. A Fehér Könyv előkészítését, annak kereteit a 1310/2015. Korm. Határozat írta elő, a cél kifejezetten egy adapolitikai stratégiai dokumentum létrehozása volt, a részletesebb gazdasági/számviteli elemzés ehhez nem jelentett volna érdemi hozzájárulást. A Fehér Könyv és a kapcsolódó megalapozó tanulmány tehát a Kormány által meghatározottak szerint készült el, a megalapozó vizsgálatok e keretek között minden szempontra kiterjedtek. Kiemelendő továbbá, hogy az észrevételező az általános koncepcionális kritikán túl érdemi javaslatot nem fogalmazott meg, észrevételei ezért sem kezelhetőek érdemben.</p>
---	---	--